

Ungdom og voksenliv efter ophold på et Julemærkehjem

Anne Thorsted
Lau C. Thygesen
Rikke F. Krølner
Mette Kristoffersen
Susan I. Michelsen

Ungdom og voksenliv efter ophold på et Julemærkehjem

Anne Thorsted
Lau C. Thygesen
Rikke F. Krølner
Mette Kristoffersen
Susan I. Michelsen

Intern review: Pernille Due

Copyright © 2021
Statens Institut for Folkesundhed, SDU

Uddrag, herunder figurer og tabeller, er tilladt mod tydelig kildegengivelse.

Projektet er finansieret af Magasin du Nord Fonden via Julemærkefonden

Elektronisk udgave: ISBN 978-87-7899-536-0

Statens Institut for Folkesundhed
Studiestræde 6
1455 København K

Rapporten kan downloades fra www.sdu.dk/sif

Statens Institut for Folkesundhed, SDU, har udarbejdet rapporten.

Forord

Formålet med rapporten *Ungdom og voksenliv efter ophold på et Julemærkehjem* er at undersøge, hvordan børn, der har været på Julemærkehjem, har det i ungdomsårene og som voksne, hvilke forhold der har betydning for uddannelsesmæssig og psykisk langtidsprognose, og i hvor høj grad børn, der har været på Julemærkehjem, senere bryder den sociale arv.

Rapporten er baseret på historiske data fra Julemærkehjemmene og bidrager med ny viden om, hvordan det går en sårbar gruppe af børn, der i barndommen har fået intensiv hjælp med overvægts- og/eller trivselsproblemer gennem et ti-ugers ophold på Julemærkehjem. Rapportens resultater viser blandt andet, hvad der kendetegner børn, der har særligt vanskeligt ved at komme godt i gang i uddannelsessystemet, og som har tegn på alvorlig psykisk mistrivsel senere i ungdomslivet. Denne viden kan anvendes til at optimere indsatsen under og efter et ophold på Julemærkehjem.

Projektet er finansieret af Magasin du Nord Fonden via Julemærkefonden og er udarbejdet af en projektgruppe fra Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet. Analyserne er baseret på data fra Julemærkehjem, Databasen Børns Sundhed samt nationale registre fra Danmarks Statistik.

Morten Grønbæk
Direktør
Statens Institut for Folkesundhed

Indhold

FORORD.....	3
RESUMÉ.....	5
1 BAGGRUND.....	8
2 FORMÅL.....	10
3 MATERIALE OG METODE.....	12
3.1 DATAKILDER OG ANVENDTE OPLYSNINGER	12
3.2 STUDIEPOPULATIONER.....	19
3.3 STATISTISKE ANALYSER.....	31
3.4 ETIK OG DATASIKKERHED	33
4 RESULTATER	34
4.1 DELPROJEKT 1: UDDANNELSESMÆSSIG OG PSYKISK LANGTIDSPROGNOSE	34
4.2 DELPROJEKT 2: FORHOLD AF BETYDNING FOR UDDANNELSESMÆSSIG OG PSYKISK LANGTIDSPROGNOSE	51
4.3 DELPROJEKT 3: SOCIAL ARV I UDDANNELSE	80
5 SAMMENFATNING AF RESULTATER	83
5.1 BØRN PÅ JULEMÆRKEHJEM	83
5.2 BØRN PÅ JULEMÆRKEHJEM SAMMENLIGNET MED ANDRE BØRN MED OVERVÆGT	83
5.3 KONTAKT TIL PSYKIATRIEN I ÅRENE EFTER ET OPHOLD PÅ JULEMÆRKEHJEM	84
5.4 FAGLIG AFSLUTNING AF GRUNDSKOLEN	85
5.5 UDDANNELSE.....	86
5.6 SOCIAL ARV I UDDANNELSE	87
6 DISKUSSION	89
6.1 HOVEDRESULTATER.....	89
6.2 METODISKE OVERVEJELSER	92
REFERENCER	96

Resumé

Om undersøgelsen

Denne rapport er baseret på en undersøgelse af cirka 6.500 børn, der har haft et ophold på et Julemærkehjem i perioden 1992 til 2018, en sammenligningsgruppe af cirka 22.000 børn med samme sociale baggrund udtrukket i registre og en sammenligningsgruppe af cirka 4.300 børn med overvægt identificeret i en database med oplysninger fra sundhedsplejersker.

Formålet med undersøgelsen er at undersøge, hvordan børn med overvægt, som har været på Julemærkehjem, har det i ungdomsårene og som voksne sammenlignet med børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem, samt beskrive, hvilke forhold der har betydning for tegn på alvorlig psykisk mistrivsel og uddannelse efter et ophold på Julemærkehjem. Herudover er formålet at undersøge, om børn, der har været på Julemærkehjem, bryder den sociale arv i uddannelse i samme udstrækning som børn med samme sociale baggrund, der ikke har været på Julemærkehjem.

Børn på Julemærkehjem

Børn, der har været på Julemærkehjem, er typisk 10-12 år, når de kommer på Julemærkehjem, der er flere piger end drenge, og få børn er af anden herkomst end dansk. Stort set alle børnene har overvægt, de fleste svær overvægt og mange har trivselsproblemer, når de starter på Julemærkehjemmet. Efter det ti uger lange ophold har de fleste tabt sig væsentligt, øget deres trivsel, og de fleste forældre rapporterer, at familien har ændret kost- og motionsvaner.

For at kunne sammenligne langtidsprognoser for børn, der har været på Julemærkehjem, med børn, der ikke har været på Julemærkehjem, er det afgørende at kende eventuelle forskelle mellem de to grupper af børn. Procentvis flere børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, har således svær overvægt, procentvis flere trives dårligt, når de starter opholdet, samtidig med, at børnene har en anden social baggrund, for eksempel bor procentvis flere hos enlige forældre, og procentvis flere har forældre uden uddannelse og arbejde, sammenlignet med børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem. Tillige har procentvis flere børn, der har været på Julemærkehjem, en mental eller fysisk diagnose inden opholdet, og flere af deres forældre har psykiske problemer, målt ved kontakt til det psykiatriske sundhedssystem. Dette må formodes at øge de faglige og trivselsmæssige behov, børnene har både under og efter opholdet.

Uddannelsesmæssig og psykisk langtidsprognose

I alt 19% af børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, har været i kontakt med det psykiatriske sundhedssystem inden for tre år efter opholdet, sammenlignet med 8% af børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem. Også procentvis flere børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, viser i årene efter opholdet tegn på alvorlig psykisk mistrivsel i form af indlæggelse på psykiatrisk afdeling, kontakt til psykiatrisk skadestue eller indlæggelse efter selvmordsforsøg (6% versus 2%). Når vi tager højde for forskelle i social baggrund, sygelighed (herunder barnets egen sygelighed samt forældres kontakt til det psykiatriske sundhedssystem) samt barnets vægt og livstilfredshed inden opholdet, har børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, stadig højere risiko for at være i kontakt med det psykiatriske sundhedssystem i årene efter opholdet. Resultaterne tyder derfor på, at nogle af de børn, der har været på Julemærkehjem, kunne have brug for ekstra trivselsmæssig støtte også i årene efter ophold for at undgå psykiske problemer.

Procentvis flere børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, mangler at afslutte enten dansk eller matematik i grundskolen, sammenlignet med børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem (21% versus 10%). Desuden er i alt 16% af børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, ikke i gang med en uddannelse, når de er 18 år, sammenlignet med 8% af andre børn med overvægt. Forskellene ser ud til at kunne forklares med forskelle i social baggrund, sygelighed (herunder barnets egen sygelighed samt forældres kontakt til det psykiatriske sundhedssystem) samt barnets vægt og trivsel (herunder mobning, ensomhed, skoletrivsel og livstilfredshed) inden opholdet mellem de to grupper.

En meget lille gruppe af børn med normalvægt har været på Julemærkehjem (3% af alle børn, der har været på Julemærkehjem). Det ser ud til, at denne gruppe af børn har større risiko for tegn på alvorlig psykisk mistrivsel i årene efter opholdet, men gruppen er for lille til, at vi mere detaljeret kan se på, hvordan disse børn klarer sig.

Karakteristika forbundet med uddannelsesmæssig og psykisk langtidsprognose

En del socioøkonomiske, demografiske og helbredsmæssige karakteristika er forbundet med den sociale og psykiske langtidsprognose for børn, der har været på Julemærkehjem. Følgende karakteristika ser ud til at være dem, der er stærkest forbundet med prognosen:

Piger har en markant større risiko for tegn på alvorlig psykisk mistrivsel i årene efter opholdet. Børn med en mental diagnose, børn, som ikke bor med begge forældre, og børn med lav livstilfredshed ved starten af opholdet, har markant større risiko for tegn på alvorlig psykisk mistrivsel i årene efter

opholdet. Børn med en mental diagnose, børn med forældre uden uddannelse, børn, der ikke bor med begge forældre, og børn med lav livstilfredshed ved starten af opholdet, har en markant højere risiko for ikke at få alle karakterer ved afslutning af grundskolen. Børn, der har forældre uden uddannelse, og børn, der ikke bor med begge forældre, har markant større risiko for ikke at være i gang med en uddannelse i 18-årsalderen. Det ser desuden ud til, at jo flere negative socioøkonomiske, demografiske og helbredsmæssige karakteristika et barn har, jo større risiko har barnet for at få en mindre god social og psykisk langtidsprognose. Denne viden kan anvendes til at intensivere det opfølgende arbejde efter opholdet i de nævnte risikogrupper.

Social arv

I alt 39% af børn af mindst én forælder uden uddannelse, der har været på Julemærkehjem, har selv fået en uddannelse, når de er 25 år gamle og har dermed brudt den sociale arv i uddannelse. Til sammenligning har 58% af børn, der ikke har været på Julemærkehjem med samme sociale baggrund, brudt den sociale arv i uddannelse. I 18-årsalderen er 77% af børn af mindst én forælder uden uddannelse, der har været på Julemærkehjem, stadig i skole- eller uddannelsessystemet, og disse børn er således potentielt på vej til at bryde den sociale arv i uddannelse. Igen er der en større andel af børn (85%), der ikke har været på Julemærkehjem, som stadig er i skole- eller uddannelsessystemet i 18-årsalderen og har mindst én forælder uden uddannelse. En del børn, der har været på Julemærkehjem, bryder således den sociale arv i uddannelse på trods af deres ekstra udfordringer i barndommen. Sammenligningen med børn, der ikke har været på Julemærkehjem, peger dog på, at børn, der har været på Julemærkehjem, kunne have brug for ekstra støtte til at få en uddannelse og dermed bryde den sociale arv i uddannelse. Der kan for eksempel være brug for særligt fokus på, at børn, der har været på Julemærkehjem og er længe om at afslutte grundskolen, kommer videre på en ungdomsuddannelse.

1 Baggrund

Forekomsten af overvægt eller svær overvægt er i skoleårene 2017/2018 og 2018/2019 14% blandt børn i 6- til 7-årsalderen og 19% blandt unge i 14-15-årsalderen (1). Overvægt og svær overvægt er forbundet med sociale forhold som for eksempel forældres uddannelse, erhvervstilknytning og samlivsstatus, og påvirker barnets fysiske trivsel (f.eks. forhøjet blodtryk, forhøjet blodsukker, astma m.m.) og psykiske trivsel (1-4). Trivsel og helbred, herunder overvægt, i barndommen rækker videre ind i voksenlivet (3, 4) og kan medføre sundhedsmæssige udfordringer, både for den enkelte og generelt for folkesundheden.

Et af de tilbud, der findes til børn med overvægt og dårlig trivsel, er et ophold på et af Julemærkefondens fem Julemærkehjem (5), hvor børnene bor og undervises i ti uger. Der fokuseres på trivsel, fællesskab, gode kost- og motionsvaner samt på skolegang i mindre og mere trygge grupper. En evaluering fra 2016 viser, at de børn, der får et ophold på Julemærkehjem, oplever en lang række forbedringer umiddelbart efter opholdet, herunder en højere livskvalitet, øget tro på sig selv, mindre mobning, vægttab og sundere kost- og motionsvaner (6). Under et ophold på Julemærkehjem arbejdes der intensivt på at styrke barnets selvværd og øge trivslen, men vi ved ikke, om det på længere sigt påvirker barnets chance for at undgå tegn på alvorlig psykisk mistrivsel, at få afsluttet sin grundskoletid og få påbegyndt en uddannelse. Det er også uvist, i hvor høj grad børn, der har været på Julemærkehjem, og har forældre uden uddannelse, senere selv få en uddannelse og dermed bryder den sociale arv i uddannelse.

I den internationale litteratur er langtidseffekter af overvægts- og/eller trivselsinterventioner sparsomt belyst, og de enkelte studier, der findes, har primært haft fokus på sundhedsmæssige effekter, herunder klinisk relevant vægttab (7-9). Herudover har Sundhedsstyrelsen udgivet litteraturgennemgangen *Evidens for livsstilsintervention til børn og voksne med svær overvægt* i 2018, som konkluderer, at det er muligt, at livsstilsinterventioner kan medføre vægttab og små forbedringer i livskvalitet hos børn og unge med svær overvægt (10).

Miniundersøgelsen *Når børn, der har været på Julemærkehjem, bliver voksne* finder, at procentvis færre børn, der har været på Julemærkehjem, afslutter grundskolen med gode faglige resultater, får uddannelse, arbejde og samliv i 18-30-årsalderen, samt at disse børn har større fysisk og psykisk sygelighed sammenlignet med børn, der ikke har været på Julemærkehjem (11).

Resultaterne er baseret på registeroplysninger og sammenligning med børn med samme sociale baggrund, der ikke har været på Julemærkehjem. Dog er to centrale parametre – vægtstatus og trivsel – ikke mulige at finde i registre, og hermed har det ikke været muligt at tage højde for disse faktorer i den tidligere omtalte miniundersøgelse. Hvis information om vægtstatus og trivsel inddrages, vil man kunne danne en sammenligningsgruppe, der ligner gruppen af børn, der starter på Julemærkehjem endnu mere, og derved generere mere præcise resultater og dermed bedre belyse forskellen på børn, der har og ikke har været på Julemærkehjem.

Børn, der har været på Julemærkehjem, er forskellige med hensyn til social baggrund, trivsel, vægt, kost- og motionsvaner (inkl. familiens vaner) før opholdet på Julemærkehjemmet, og forskellige med hensyn til, hvilke gevinster de får ud af et ophold på Julemærkehjem, f.eks. vægttab og forbedret livstilfredshed. For at kunne fokusere indsatsen på Julemærkehjemmene og efter et ophold er det derfor nyttigt at vide, om det er grupper af børn, der har særligt vanskeligt ved at komme godt i gang i uddannelsessystemet og har tegn på alvorlig psykisk mistrivsel senere i ungdomslivet. Denne rapport adresserer denne problemstilling.

2 Formål

De overordnede formål med denne rapport er 1) at undersøge aspekter af det senere liv blandt børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, sammenlignet med børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem, 2) at beskrive hvilke forhold, der har betydning for tegn på alvorlig psykisk mistrivsel og uddannelse efter et ophold på Julemærkehjem, samt 3) at undersøge om børn, der har været på Julemærkehjem, bryder den sociale arv i uddannelse i samme udstrækning som børn med samme sociale baggrund, der ikke har været på Julemærkehjem.

Dette vil blive belyst i tre delprojekter, som har hvert sit formål. Delprojekterne og deres formål beskrives i det følgende.

Delprojekt 1: Uddannelsesmæssig og psykisk langtidsprognose

Vi undersøger, hvordan børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, klarer sig på længere sigt sammenlignet med børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem.

Vi analyserer konkret, om der er forskel i:

- Kontakt til psykiatrien 1-3 år efter opholdet på Julemærkehjem
- Fagligt niveau ved afslutning af grundskolen
- Igangværende uddannelse i 18-årsalderen

Delprojekt 2: Forhold af betydning for uddannelsesmæssig og psykisk langtidsprognose

Vi undersøger, hvorvidt karakteristika ved børnene og deres familier ved starten af opholdet, herunder social baggrund, sygelighed, vægtstatus, trivsel, kost- og måltidsvaner, fysisk aktivitet og familiens kost- og motionsvaner samt barnets udvikling i vægt og trivsel under opholdet, hænger sammen med:

- Tegn på alvorlig psykisk mistrivsel efter ophold på Julemærkehjem
- Opnåelse af alle standpunkts- og prøvekarakterer i dansk og matematik ved afslutning af grundskolen
- Igangværende uddannelse i 18-årsalderen

Delprojekt 3: Social arv

Blandt børn, hvor mindst én af forældrene har grundskole som højest fuldførte uddannelse i 25-årsalderen, undersøger vi, om børn, der har været på Julemærkehjem, bryder den sociale arv i forhold til uddannelse i samme udstrækning som børn, der ikke har været på Julemærkehjem med sammenlignelig social baggrund. Vi analyserer konkret, om der er forskel i:

- Andelen af børn, der er i gang med uddannelse i 18-årsalderen
- Andelen af børn, der har en gymnasial, erhvervsfaglig eller videregående uddannelse som højest fuldførte uddannelse i 25-årsalderen

3 Materiale og metode

Den første del af dette kapitel beskriver de anvendte datakilder. Projektet anvender data fra Julemærkefonden, Databasen Børns Sundhed samt nationale registre fra Danmarks Statistik for at kunne identificere børn på Julemærkehjem samt tre sammenligningsgrupper af børn, der ikke har været på Julemærkehjem. Alle fire grupper af børn kobles til oplysninger om demografiske, socioøkonomiske og helbredsmæssige forhold i barndom, ungdom og voksenliv i Danmarks Statistik via CPR-nummer. Den anden del af kapitlet indeholder et overblik over metoden bag hvert delprojekt, herunder studiepopulation og statistiske analyser.

3.1 Datakilder og anvendte oplysninger

Børn på Julemærkehjem

Børn, der har været på Julemærkehjem, er identificeret i data fra Julemærkefonden (via Rigsarkivet AVnr. 20733). Ved starten og efter opholdet på et Julemærkehjem besvarer børn og forældre spørgeskemaer om barnets og familiens trivsel og sundhedsadfærd. Dataindsamlingen varetages af personalet på de fem Julemærkehjem. I denne rapport anvendes oplysninger om barnets vægtstatus, oplevelse af mobning, ensomhed, generel trivsel, trivsel i skolen, tro på sig selv, kost- og måltidsvaner, fysisk aktivitet samt familiens kost- og motionsvaner.

Databasen Børns Sundhed (sammenligningsgrupper)

Til delprojekt 1 identificeres børn, der ikke har været på Julemærkehjem, i Databasen Børns Sundhed, der indeholder sundhedsplejerskedata om vægtstatus og trivsel ved indskolingsundersøgelsen (cirka 6-7 år gammel) fra 2006-2016 (12). Vi har børnenes angivelse af, hvordan de generelt har det, og hvordan de har det i skolen. Endelig har forældre til børnene udfyldt spørgeskemaets afsnit "Styrker og vanskeligheder" sammen med børnene, der omhandler børnenes kontakt til jævnaldrende, herunder om børnene leger mest alene (anvendes i denne rapport som mål for ensomhed) eller bliver mobbet eller drillet af andre børn (anvendes i denne rapport som mål for mobning) (13). Fra Databasen Børns Sundhed dannes to sammenligningsgrupper blandt børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem (se afsnit 3.2 om studiepopulationer).

Oplysninger fra spørgeskemaer

Vægtstatus

Vægtstatus er inddelt i kategorierne normalvægt, overvægt og svær overvægt. Vægtinddelingen følger grænseværdierne udarbejdet af International Obesity Task Force (IOTF) (14, 15). I år 2000 udviklede IOTF BMI-referencer for børn i alderen 2 til 18 år på baggrund af seks nationale datasæt fra henholdsvis Holland, England, Singapore, Hong Kong, Brasilien og USA. Formålet var at udvikle en definition af overvægt og svær overvægt blandt børn og unge til anvendelse ved internationale sammenligninger. Skæringspunkterne for overvægt og svær overvægt er fundet ved at ekstrapolere BMI-percentilerne svarende til 25 og 30 kg/m² ved 18 år til BMI-percentiler for henholdsvis drenge og piger ned til 2-årsalderen. Som et eksempel kan nævnes, at et BMI på 17,69 hos en 7-årig pige svarer til, at denne pige ville have et BMI på 25 i 18-årsalderen, og således defineres et BMI over 17,69 som overvægt for 7-årige piger (16). I denne rapport er børn blevet placeret i kategorien normalvægt, når deres BMI var under IOTF-25, i kategorien overvægt, når deres BMI var mellem IOTF-25 og IOTF-30, og i kategorien svær overvægt, når deres BMI var over IOTF-30 (14, 15).

Trivsel

Vi anvender oplysninger om børnenes generelle trivsel og udviklingen i denne trivsel under opholdet, se detaljer om dette mål nedenfor. Som et samlet mål for trivsel har vi desuden dannet et såkaldt trivselsindeks. Dette er baseret på spørgsmål og udsagn om oplevet mobning, ensomhed, generel trivsel og trivsel i skolen. Vi beskriver dannelse af indeks for trivsel i det følgende.

Blandt børn fra Databasen Børns Sundhed er mobning baseret på forældrenes svar til udsagnet, om hvorvidt deres barn *'Bliver mobbet eller drillet af andre børn'*. Svarmulighederne er: 1) passer ikke, 2) passer ikke/delvist, 3) passer delvist, 4) passer delvist/godt og 5) passer godt. Børn, som har sat kryds ved svarmulighederne 1 eller 2, kommer i kategorien 'nej', mens de resterende kommer i kategorien 'ja'. Hos børn på Julemærkehjem er mobning baseret på børnenes svar på spørgsmålet *'Er du blevet mobbet?'*. Svarmulighederne er: 1) nej, 2) en eller to gange, 3) to-tre gange om måneden, 4) en gang om ugen og 5) flere gange om ugen. Børn, som har sat kryds ved svarmulighederne 1 eller 2, kommer i kategorien 'nej', mens de resterende kommer i kategorien 'ja'.

I Databasen Børns Sundhed findes ikke oplysninger om ensomhed eller at føle sig alene. I stedet er målet for ensomhed baseret på forældrenes svar på udsagnet *'Leger mest alene'*.

Svarmulighederne er: 1) passer ikke, 2) passer ikke/delvist, 3) passer delvist, 4) passer

delvist/godt og 5) passer godt. Børn, som har sat kryds ved svarmulighederne 1 eller 2, kommer i kategorien 'nej', mens de resterende kommer i kategorien 'ja'. Hos børn på Julemærkehjem er ensomhed baseret på børnenes svar på spørgsmålet *'Hvor ofte i hverdagen føler du dig alene?'*. Svarmulighederne er: 1) ofte, 2) sjældent og 3) aldrig. Børn som har sat kryds ved svarmulighed 1, kommer i kategorien 'ja', mens de resterende kommer i kategorien 'nej'.

Børn fra Databasen Børns Sundhed er blevet præsenteret for følgende spørgsmål *'Hvordan har du det for det meste?'* og blev bedt om at vælge mellem smileys med fire forskellige udtryk: 1) meget glad, 2) glad, 3) midt imellem og 4) ikke glad. Børn, som satte kryds ved en meget glad eller glad smiley, kommer i kategorien 'god generel trivsel', mens børn som satte kryds ved en mellemfornøjet eller ikke glad smiley, kommer i kategorien 'dårlig generel trivsel'. Hos børn på Julemærkehjem er generel trivsel baseret på en skala over livstilfredshed fra 0-10, hvor 10 er bedst. Børnene blev på en stige med ti trin bedt om at angive, hvor på stigen de følte, at deres liv var, idet 10 blev beskrevet som det bedste og angivet som "jeg synes mit liv er rigtig godt", og 0 som det værste og angivet som "jeg synes mit liv er rigtig dårligt". Børn med en høj score (7-10) kommer i kategorien 'god generel trivsel', mens børn med score på 0-6 kommer i kategorien 'dårlig generel trivsel'.

Hos børn fra Databasen Børns Sundhed er trivsel i skolen baseret på børnenes angivelse af, hvordan de for det meste har det i skolen, med smileys på samme måde som måling af generel trivsel. *'Barnets perspektiv på trivsel i skolen'* blev således bestemt ved, at børnene valgte mellem smileys med fire forskellige udtryk: 1) meget glad, 2) glad, 3) midt imellem og 4) ikke glad. Børn, som satte kryds ved en meget glad eller glad smiley, kommer i kategorien 'god skoletrivsel', mens børn, som satte kryds ved en mellemfornøjet eller ikke glad smiley, kommer i kategorien 'dårlig skoletrivsel'. Hos børn på Julemærkehjem er trivsel i skolen baseret på børnenes svar på spørgsmålet *'Er du glad for din skole'*. Svarmulighederne er: 1) ja, altid, 2) ja, ofte, 3) ja, af og til, 4) nej, kun sjældent og 5) nej, aldrig. Børn, som satte kryds ved svarmulighederne 1 eller 2, kommer i kategorien 'god skoletrivsel', mens børn, som satte kryds ved svarmulighederne 3, 4 eller 5, kommer i kategorien 'dårlig skoletrivsel'.

Det endelige trivselsindeks er dannet ved at kombinerer de fire ovenstående mål: mobning, ensomhed, generel trivsel og trivsel i skolen. Børn, som mistrives på mindst ét af de fire trivselsmål, det vil sige, at de enten bliver mobbet, føler sig ensomme, har en dårlig trivsel generelt eller trives dårligt i skolen (eller mistrives på flere af områderne), kommer i kategorien 'dårlig trivsel'. Børn, som trives på alle fire trivselsmål, kommer i kategorien 'god trivsel'.

Andre trivselsmål

Hos børn på Julemærkehjem er tro på sig selv baseret på børnenes svar på spørgsmålet '*Hvordan er din tro på dig selv?*'. Svarmulighederne er: 1) god, 2) lille og 3) dårlig. Hos børn på Julemærkehjem anvendes tillige spørgsmålet om livstilfredshed med en skala på 0-10. Der anvendes både børnenes egne svar samt forældres vurdering af barnets livstilfredshed. Børn med en høj score (7-10) kommer i kategorien 'god livstilfredshed', børn med en middel score (5-6) kommer i kategorien 'middel livstilfredshed', og børn med en lav score (0-4) kommer i kategorien 'dårlig livstilfredshed'.

Kost- og måltidsvaner

Hos børn på Julemærkehjem er hyppigt indtag af sund morgenmad baseret på spørgsmålet '*Hvor mange dage om ugen spiser du sund morgenmad?*'. Svarmulighederne er: 1) aldrig, 2) 1-2 dage om ugen, 3) 3-4 dage om ugen, 4) 5-6 dage om ugen, og 5) hver dag. Børn, der angiver at spise sund morgenmad mindst fem dage om ugen, kommer i kategorien 'ja' til hyppigt indtag af sund morgenmad, mens børn, der angav at spise sund morgenmad mindre end fem dage om ugen, kom i kategorien 'nej'. Børn på Julemærkehjem har også besvaret et spørgsmål om, hvor mange gange om ugen de plejer at spise frugt, grøntsager, slik og chips samt drikke sodavand.

Svarmulighederne er: 1) aldrig, 2) mindre end en gang om ugen, 3) en gang om ugen, 4) 2-4 dage om ugen, 5) 5-6 dage om ugen, 6) en gang hver dag, og 7) flere gange hver dag. Hyppigt indtag er inddelt i kategorierne 'ja' og 'nej'. Børn, som satte kryds ved svarmulighederne 5, 6 eller 7, kommer i kategorien 'ja', mens børn, som satte kryds ved svarmulighederne 1, 2, 3 eller 4, kommer i kategorien 'nej'. Der blev yderligere dannet to indeks, der beskrev barnets kost- og måltidsvaner. Sunde kost- og måltidsvaner blev målt ved sund morgenmad (1 point), frugt (1 point) og/eller grønt (1 point) mindst fem dage om ugen, og barnet kunne her score i alt fra 0 til 3 point. Børn, som fik 2-3 point, kommer i kategorien 'i høj grad sunde kost- og måltidsvaner', børn, som fik 1 point, kom i kategorien 'i nogen grad sunde kost- og måltidsvaner', og børn, som fik 0 point, kommer i kategorien 'i mindre grad sunde kost- og måltidsvaner'. Usunde kost- og måltidsvaner blev målt ved slik (1 point), chips (1 point) og/eller sodavand (1 point) mindst fem dage om ugen, og barnet kunne her tillige i alt score fra 0 til 3 point. Børn, som fik 2-3 point, kommer i kategorien 'i høj grad usunde kost- og måltidsvaner', børn, som fik 1 point, kommer i kategorien 'i nogen grad usunde kost- og måltidsvaner', og børn, som fik 0 point, kommer i kategorien 'i mindre grad usunde kost- og måltidsvaner'.

Fysisk aktivitet

Hos børn på Julemærkehjem er børnenes fysiske aktivitet målt ved spørgsmålet '*Hvor mange dage om ugen er du fysisk aktiv i mindst ½ time? (f.eks. idrætstimer, sport og aktiv leg i fritiden, cykelturen til og fra skole)*'. Børnene har svaret på dette separat for skoletiden og uden for skoletiden med antal gange fra 0-9 samt 10 og derover. Sundhedsstyrelsens anbefaling er, at børn og unge er fysisk aktive mindst én time dagligt (17).

Familiens kost- og motionsvaner

Forældrene til børn på Julemærkehjem har svaret på, om de har ændret kost- og motionsvaner i løbet af barnets ophold. Svarmulighederne er: 1) ja, lidt, 2) ja, meget, og 3) nej, slet ikke. Dette er anvendt som et mål for familiens vaner. Forældre, som satte kryds ved svarmulighederne 1 eller 2, kommer i kategorien 'ja', og forældre, som satte kryds ved svarmuligheden 3, kommer i kategorien 'nej'.

Registre i Danmarks Statistik

Vi har i projektet anvendt registerdata til 1) at danne en sammenligningsgruppe af børn, der ikke har været på Julemærkehjem til delprojekt 3, 2) at karakterisere sammenligningsgrupper og børn på Julemærkehjem med hensyn til social baggrund og sygelighed, 3) at beskrive forskellige mål i ungdommen og voksenlivet for børn med overvægt, der har og ikke har været på Julemærkehjem, herunder fagligt niveau ved afslutning af grundskolen, uddannelse og kontakt til psykiatrien, og 4) at beskrive uddannelse for børn og forældre, der har og ikke har været på Julemærkehjem med henblik på at undersøge social arv.

Særligt for delprojekt 3 gælder, at der i registre i Danmarks Statistik er udtrukket børn, der ikke har været på Julemærkehjem. For hvert barn, der har været på Julemærkehjem, er der udtrukket cirka fire børn, der ikke har været på Julemærkehjem for hvert barn i registre i Danmarks Statistik.

Børnene er udtrukket, så de har samme køn, alder, herkomst, og for forældre samme uddannelsesniveau, hovedindkomstkilde, job- og samlivsstatus som forældre til børn, der har været på Julemærkehjem. Denne sammenligningsgruppe er også anvendt i miniundersøgelsen *Når børn, de har været på Julemærkehjem, bliver voksne* (11).

Oplysninger fra registre

Befolkningsregisteret

I denne rapport har vi indhentet information om børns CPR-nummer, køn, fødselsdato, herkomst, familiestruktur, søskende, forældres CPR-nummer og forældres fødselsdato fra

Befolkningsregisteret. Herkomst er inddelt i kategorierne 'dansk', 'indvandrere' og 'efterkommere'. Familiestruktur er inddelt i kategorierne 'bor med begge forældre', 'bor i sammenbragt familie', 'bor med én forælder' og 'bor ikke med forældre'. Et barn er kun registreret som boende sammen med den forælder, hvor barnet har folkeregisteradresse. Det vil for eksempel sige, at et barn, der har folkeregisteradresse hos en enlig mor, men bor halvdelen af tiden hos sin far og eventuelt dennes partner, vil blive kategoriseret som boende med én forælder, selvom dette kun er korrekt i omkring halvdelen af tiden. Søskende er inddelt i kategorierne 'bor ikke med søskende', 'bor med 1-2 søskende' og 'bor med 3 eller flere søskende'.

Arbejdsklassifikationsmodulet

Information om forældres hovedindkomstkilde er indhentet fra Arbejdsklassifikationsmodulet, hvor hovedindkomstkilden for borgere i Danmark er registreret (18). Hovedindkomstkilden er den primære kilde til indtægt et givent år og kan for eksempel være arbejde, uddannelsesstøtte eller overførselsindkomst (herunder blandt andet kontanthjælp, sygedagpenge og pension). Forældres beskæftigelse er inddelt i kategorierne 'mindst to forældre i arbejde', 'én forælder i arbejde' og 'ingen forældre i arbejde'. Forældres beskæftigelse er baseret på barnets juridiske forældre, uanset om barnet bor med dem, samt forældres eventuelle partnere, som barnet deler folkeregisteradresse med i året for opholdet på Julemærkehjem.

Elevregistret

Elevregistret indeholder oplysninger om alle uddannelser fra 0. klasse til forskeruddannelse og indeholder oplysninger om alle offentlige uddannelser samt private uddannelser, som er SU-berettigede (19). I denne rapport har vi anvendt Elevregistret til at indhente oplysninger om igangværende uddannelse for børnene og deres forældre til og med d. 31. december 2019. Igangværende uddannelse i 18-årsalderen defineres ved, om barnet i det 18. leveår er i uddannelsessystemet, det vil sige, er i gang med en forberedende uddannelse, gymnasial uddannelse, erhvervsuddannelse, videregående uddannelse eller går i grundskole.

Grundskolekarakterregisteret

Grundskolekarakterregisteret indeholder oplysninger om enkeltfag fra grundskolen og elevernes karakterer i disse (20). Registeret er anvendt til at indhente information om standpunktskarakterer og prøvekarakterer for børnene ved afgangsprøver i dansk og matematik. Fagligt niveau i 9. klasse er således målt ved karakterer i dansk og matematik givet ved afslutning af 9. klasse. For et mindre antal elever er der kun registreret karakterer fra 10. klasse, og ikke fra 9. klasse, og her indgår 10. classes karakterer i stedet. Ved beregning af gennemsnitskarakterer for standpunkt og prøver i dansk anvendes et vægtet gennemsnit af standpunktskarakterer for mundtlig og skriftlig

dansk¹ (retskrivning, læsning og skriftlig fremstilling). Ved beregning af gennemsnitskarakterer for standpunkt i matematik anvendes et vægtet gennemsnit af standpunktskarakterer for mundtlig og skriftlig matematik². Ved udregning af samlet afgangsprøvekarakter i matematik anvendes et vægtet gennemsnit af prøvekaraktererne i skriftlig matematik. Vægtene er dem, der anvendes ved folkeskolens afgangsprøve.

Uddannelsesregistret

Uddannelsesregistret er i denne rapport anvendt til at indhente information om forældres og børns højest fuldførte uddannelsesniveau (19). Forældres højest fuldførte uddannelsesniveau er baseret på barnets juridiske forældre, uanset om barnet bor med dem, samt forældres partnere, som barnet bor med i året for opholdet på Julemærkehjem. Højest fuldførte uddannelse er inddelt i kategorierne 'videregående uddannelse', 'erhvervsfaglig uddannelse', 'gymnasial uddannelse' og 'grundskole'.

Landspatientregisteret og Sygesikringsregisteret

I denne rapport har vi anvendt Landspatientregisteret til at indhente information om fysiske og psykiske sygdomme til og med d. 31. december 2018 (21, 22). Registeret indeholder oplysninger om diagnoser givet på et hospital under indlæggelse eller ambulant besøg. Sygesikringsregisteret er anvendt til at indhente oplysninger om brugen af privatpraktiserende psykiater eller børnelæge til og med d. 31. december 2018 (23).

Landspatientregisteret og Sygesikringsregisteret er anvendt til at indhente information om børnenes og deres forældres kontakt til psykiatrien. Kontakt til psykiatrien blev opdelt i 1) tegn på psykisk mistrivsel, og 2) tegn på alvorlig psykisk mistrivsel. Tegn på psykisk mistrivsel er defineret som mindst ét besøg hos psykiater på hospital eller i privat praksis i dagtid. Tegn på alvorlig psykisk mistrivsel er defineret ved mindst én indlæggelse på psykiatrisk afdeling, kontakt til psykiatrisk skadestue eller indlæggelse efter selvmordsforsøg. For børnene blev information om kontakt til psykiatrien indhentet i årene efter deres ophold på Julemærkehjem. For forældrene blev information om kontakt til psykiatrien indhentet de seneste fem år før, at barnet kom på Julemærkehjem.

Herudover er Landspatientregisteret og Sygesikringsregisteret anvendt til at indhente information om børnenes sygelighed, som er inddelt i kategorierne 'ingen diagnose', 'fysisk diagnose', 'mental

¹Der tages højde for, at retskrivning vægter 25%, læsning 25% og skriftlig fremstilling 50%.

² Der tages højde for, at prøven med hjælpemidler vægter 50%, og prøven uden hjælpemidler vægter 50%.

diagnose' samt både 'fysisk og mental diagnose'. Børnenes sygelighed er målt fra fødslen og til, at de kommer på Julemærkehjem, og er defineret ved hospitalskontakt (indlæggelse eller besøg i dagtiden) for specifikke fysiske og mentale diagnoser (24). Diagnoserne er udvalgt, fordi de skønnes at have betydning for børns trivsel i hverdagen. Nogle diagnoser givet tidlig i barndommen, men som ikke kan kureres (for eksempel diabetes), tæller således med som sygdom det år, barnet er på Julemærkehjem, mens andre diagnoser, der kan kureres, blot tælles med, hvis de er givet inden for de seneste fem år (for eksempel depression). Et barn, der har været mindst tre gange hos en privatpraktiserende børnelæge, er desuden kategoriseret som havende en fysisk diagnose, mens et barn, der har været hos privatpraktiserende børnepsykiater inden for de seneste fem år, er kategoriseret som havende en mental diagnose. Tillige er et barn, der er udskrevet ADHD-medicin til mindst to gange i barnets levetid, kategoriseret som havende en mental diagnose.

3.2 Studiepopulationer

Tabel 3.2.1 viser et overblik over, hvilke børn der indgår i de tre delprojekter, samt hvilke oplysninger fra registre og/eller Julemærkehjem, der indgår. Vi beskriver herefter i detaljer, hvordan de forskellige børnepopulationer er dannet.

Tabel 3.2.1. Overblik over, hvilke børn der indgår i de tre delprojekter, samt hvilke oplysninger fra registre og/eller Julemærkehjemmene der indgår.

	Børn på Julemærkehjem, som indgår	Sammenligningsgruppe, som indgår (børn, der ikke har været på Julemærkehjem)	Oplysninger fra ophold på Julemærkehjem	Fødeår, som indgår i studiet	Mål i ungdom og voksenliv	Registre, hvor mål i ungdom og voksenliv er indhentet fra
Delprojekt 1: Uddannelsesmæssig og psykisk langtidsprognose.	4.304 børn med ét års opfølgningstid efter ophold. På ophold 2006-2018.	I analyserne inkluderes samme antal børn fra Databasen Børns Sundhed. Nogle af disse børn fungerer som sammenligningsbarn for flere børn, der har været på Julemærkehjem. Børnene er matchet på køn og alder.	Ingen.	1999-2009.	Kontakt til psykiatrien ét til tre år efter opholdet på Julemærkehjem (tegn på alvorlig psykisk mistrivsel og psykisk mistrivsel).	Landspatientregisteret og Sygesikringsregisteret.
	3.692 børn med to års opfølgningstid efter ophold. På ophold 2006-2016.					
	2.983 børn med tre års opfølgningstid. På ophold 2006-2015.					
	2.370 børn. På ophold 2006-2017.	578 børn fra Databasen Børns Sundhed, som er fyldt 17 år senest d. 1. juli 2019.		1999-2002, og som er fyldt 17 år senest d. 1. juli 2019.	Fagligt niveau ved afslutning af grundskolen.	Grundskolekarakterregisteret.
	2.044 børn. På ophold 2006-2017.	447 børn fra Databasen Børns Sundhed, som er fyldt 18 år senest d. 31. december 2019.		1999-2001, og som er fyldt 18 år senest d. 31. december 2019.	Uddannelse i 18-årsalderen.	Elevregisteret.
Delprojekt 2: Forhold af betydning for uddannelsesmæssig og psykisk langtidsprognose.	4.825 børn (3.514 børn i analyser af trivsel, kost- og måltidsvaner, fysisk aktivitet og familiens kost- og motionsvaner). På ophold 2011-2018 (2013-2018).		Vægt, trivsel, kost- og måltidsvaner, fysisk aktivitet og familiens kost- og motionsvaner.	1996-2009 (1998-2009).	Kontakt til psykiatrien i årene efter ophold (tegn på alvorlig psykisk mistrivsel).	Landspatientregisteret og Sygesikringsregisteret.
	2.758 børn (1.498 børn i analyser af trivsel, kost- og måltidsvaner, fysisk aktivitet og familiens kost- og motionsvaner). På ophold 2011-2017 (2013-2017).			1996-2002 (1998-2002), og som er fyldt 17 år senest d. 1. juli 2019.	Opnåelse af alle standpunkts- og prøve karakterer i dansk og matematik ved afslutning af grundskolen.	Grundskolekarakterregisteret.
	2.422 børn (1.195 børn i analyser af trivsel, kost- og måltidsvaner, fysisk aktivitet og familiens kost- og motionsvaner). På ophold 2011-2017 (2013-2017).			1996-2001 (1998-2001), og som er fyldt 18 år senest d. 31. december 2019.	Igangværende uddannelse i 18-årsalderen.	Elevregisteret.
Delprojekt 3: Social arv.	6.540 børn. På ophold 1992-2017.	22.041 børn fra registre, som er fyldt 18 år senest d. 31. december 2019.	Ingen.	1978-2001, og som er fyldt 18 år senest d. 31. december 2019.	Igangværende uddannelse i 18-årsalderen.	Elevregisteret.
	3.638 børn. På ophold 1992-2009.	12.592 børn fra registre, som er fyldt 25 år senest d. 31. december 2019.	Ingen.	1978-1994, og som er fyldt 25 år senest d. 31. december 2019.	Højest fuldførte uddannelse i 25-årsalderen.	Uddannelsesregisteret.

Delprojekt 1: Uddannelsesmæssig og psykisk langtidsprognose

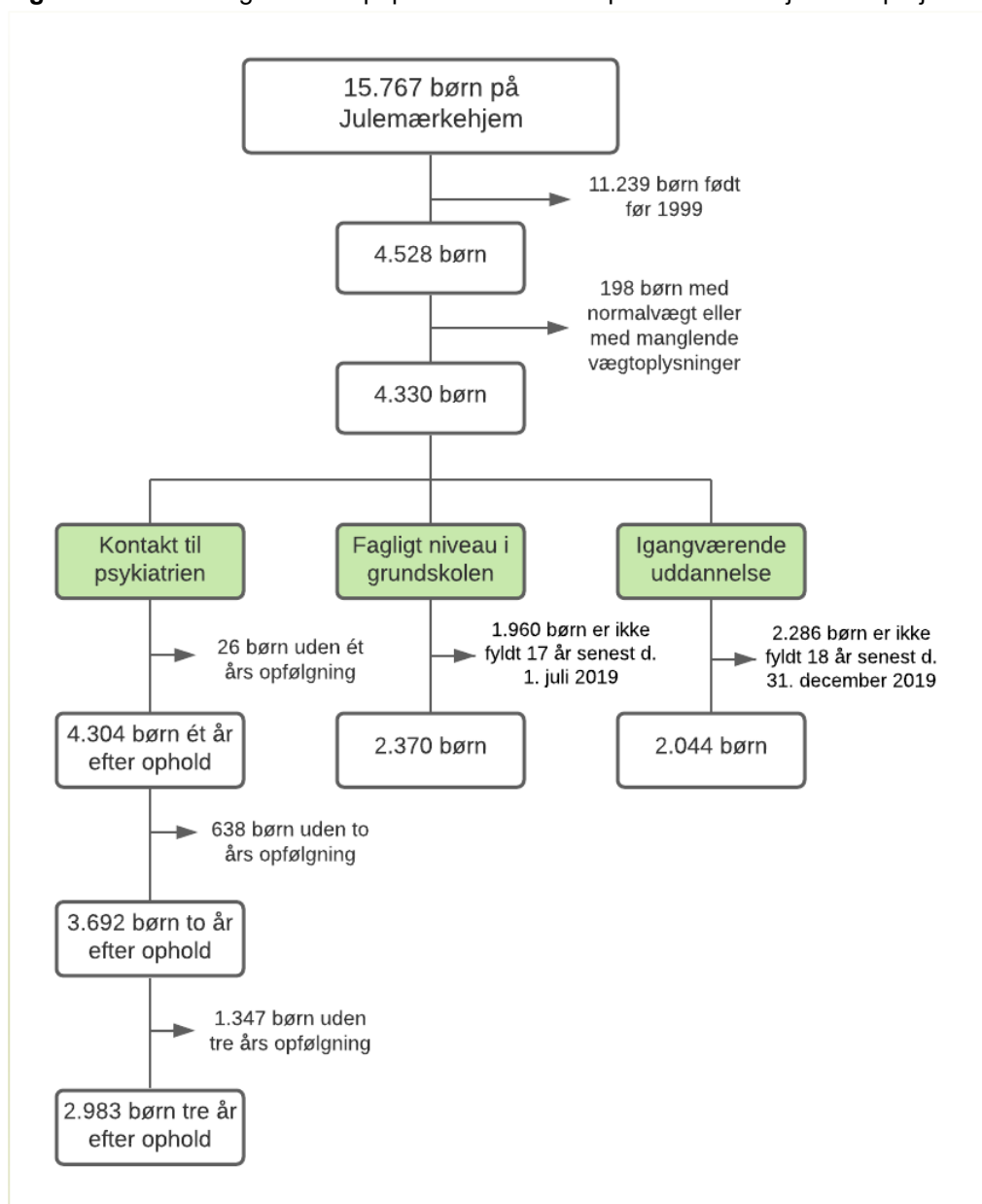
Børn på Julemærkehjem

I figur 3.2.1 ses et flowdiagram over populationen af børn på Julemærkehjem, der anvendes i delprojekt 1. Populationen består af 15.767 børn, som er født i perioden 1977 til 2009. Børn, der er født før 1999, ekskluderes, da vi kun har børn født i 1999 og opefter i Databasen Børns Sundhed (n=11.239). Da der er meget få børn, der har normalvægt (n=137), når de kommer på Julemærkehjem, er det ikke muligt at undersøge disse børns langtidsprognose, hvorfor de ekskluderes i analyserne. Ligeledes ekskluderes børn med manglende vægtoplysninger (n=61). Dette giver en endelig studiepopulation på 4.330 børn. Ikke alle børnene er gamle nok til at have afsluttet grundskolen, og nogle børn har afsluttet deres ophold på Julemærkehjem inden for det seneste år. Antallet af børn varierer derfor i de forskellige analyser afhængigt af børnenes alder og hvilke udfald, der bliver undersøgt.

I analyser af kontakt til psykiatrien ét år efter afsluttet ophold ekskluderes børn, som ikke har en opfølgning på mindst ét år efter ophold på Julemærkehjem (n=26). Dette giver en endelig studiepopulation på 4.304 børn. På samme vis ekskluderes børn, som ikke har en opfølgning på henholdsvis to år (n=638) og tre år (n=1.347) i analyser af kontakt til psykiatrien 2 og 3 år efter ophold.

Ud af de 4.330 børn inkluderes 2.370 børn, der er fyldt 17 år senest d. 1. juli 2019. Disse børn er inkluderet i analyser af fagligt niveau ved afslutning af grundskolen, mens 2.044 børn, der er fyldt 18 år senest d. 31. december 2019, er inkluderet i analyser af igangværende uddannelse.

Figur 3.2.1. Flowdiagram over populationen af børn på Julemærkehjem i delprojekt 1.

Børn fra Databasen Børns Sundhed

I figur 3.2.2 ses et flowdiagram over populationen af børn fra Databasen Børns Sundhed, der anvendes i delprojekt 1. Populationen består af 53.064 børn, som er født i perioden 1999 til 2013. Børn, der er født efter 2009 ekskluderes, da vi ikke har børn født efter 2009 blandt børn på Julemærkehjem (n=17.279). Herudover ekskluderes børn, som har normalvægt eller har manglende vægtoplysninger (n=31.284). Dette giver en endelig studiepopulation på 4.501 børn. Disse anvendes til at danne to sammenligningsgrupper, som *ikke* har været på Julemærkehjem:

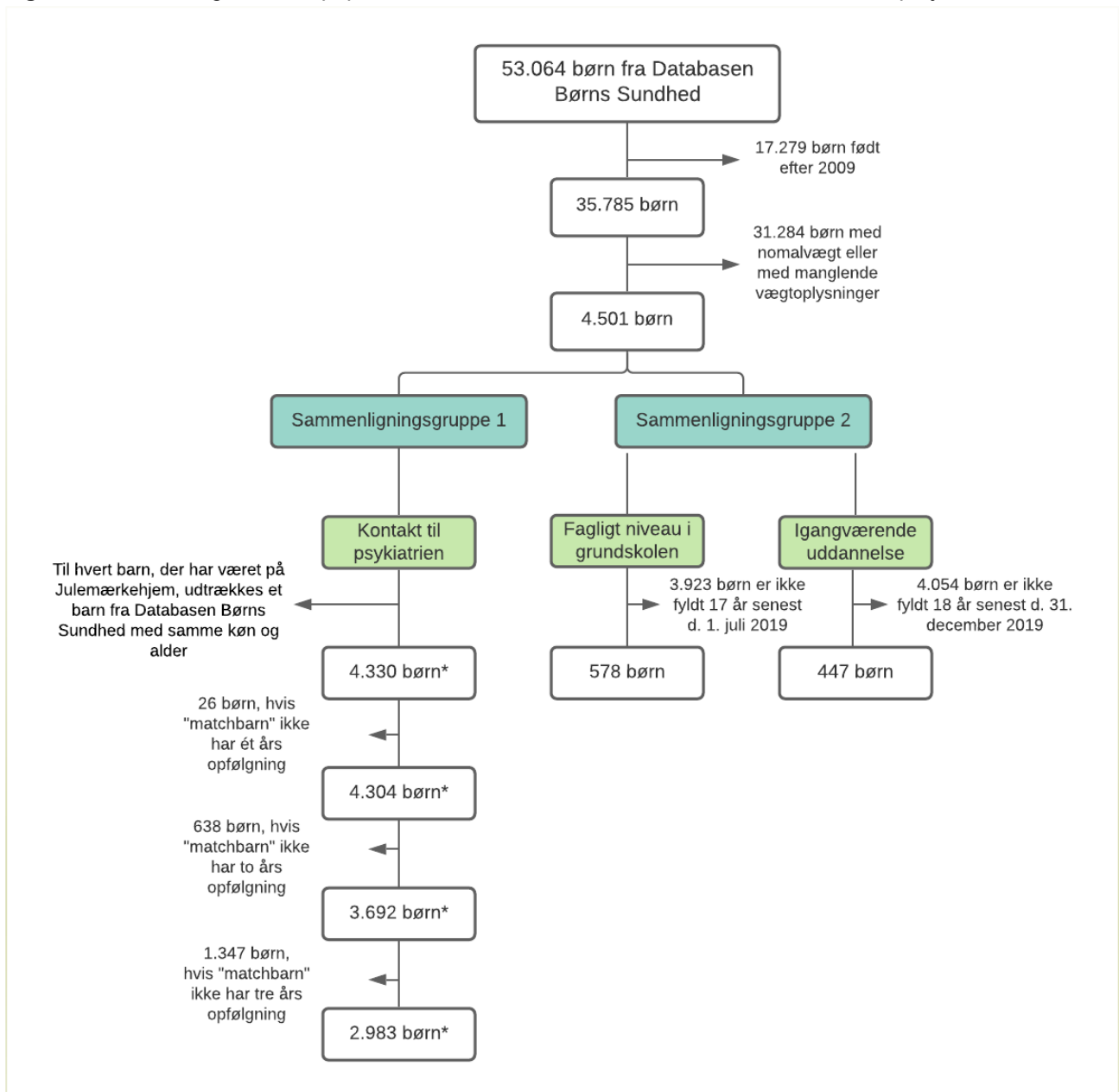
Sammenligningsgruppe 1

Denne gruppe består af børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem. For hvert barn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, er udtrukket et barn med overvægt fra Databasen Børns Sundhed, der har samme køn og alder. Sammenligningsgruppe 1 er således matchet på køn og alder, det vil sige, at de har samme køns- og aldersfordeling som børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem (n=4.330). Nogle af disse børn fra Databasen Børns Sundhed fungerer som sammenligningsbarn for flere børn, der har været på Julemærkehjem. Dette skyldes primært, at der ikke er tilstrækkeligt mange børn, der ikke har været på Julemærkehjem, som er i de ældre aldersgrupper (født 1999-2002), og som samtidig har overvægt. Børn i sammenligningsgruppe 1 har fået tildelt en indeksdato, det vil sige et kunstigt år for ophold på Julemærkehjem, som svarer til det år, hvor deres "matchbarn" var på ophold. Denne dato er anvendt til at indhente oplysninger om børnenes kontakt til psykiatrien ét år, to år og tre år efter deres "matchbarns" ophold på Julemærkehjem.

Sammenligningsgruppe 2

Denne gruppe anvendes til analyser af fagligt niveau ved afslutning af grundskolen og igangværende uddannelse og består af børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem og er mindst 17 år gamle. Ud af de 4.501 børn er inkluderet 578 børn, der er fyldt 17 år senest d. 1. juli 2019 i analyser af fagligt niveau ved afslutning af grundskolen, mens 447 børn, der er fyldt 18 år senest d. 31. december 2019, inkluderes i analyser af igangværende uddannelse.

Figur 3.2.2. Flowdiagram over populationen af børn fra Databasen Børns Sundhed i delprojekt 1.

*Disse børn er ikke unikke, idet nogle børn fungerer som sammenligningsbarn for mere end ét barn, der har været på Julemærkehjem.

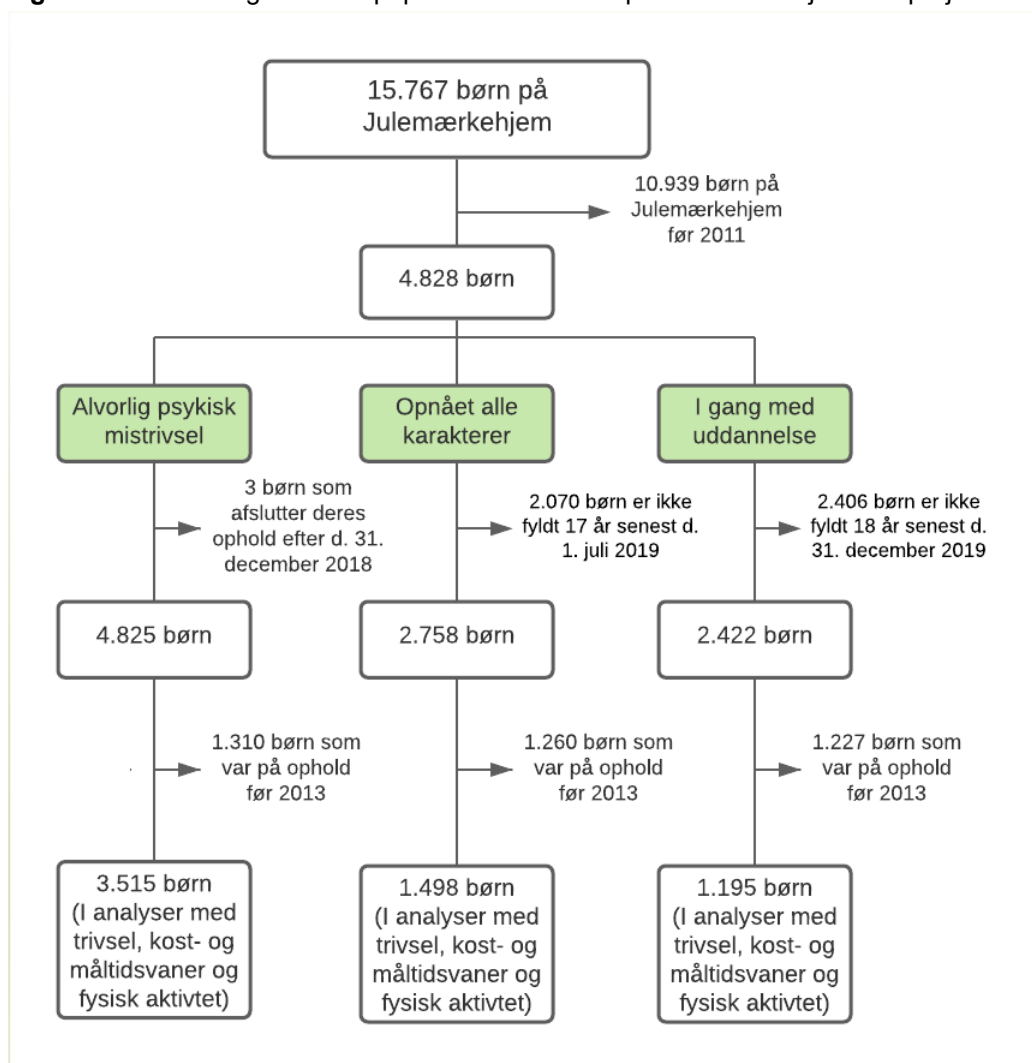
Delprojekt 2: Forhold af betydning for uddannelsesmæssig og psykisk langtidsprognose

I figur 3.2.3 ses et flowdiagram over populationen af børn på Julemærkehjem, der anvendes i delprojekt 2. Populationen består af 15.767 børn, som er født i perioden 1977 til 2009. Da vi kun har spørgeskemabesvarelser fra børn, der har været på Julemærkehjem i 2011 eller senere, ekskluderes børn, der har været på Julemærkehjem før 2011 ($n=10.939$). Dette giver en endelig studiepopulation på 4.828 børn.

I analyser af tegn på alvorlig psykisk mistrivsel ekskluderes børn, som først afslutter deres ophold på Julemærkehjem efter d. 31. december 2018 og derfor ikke har nogen opfølgningstid ($n=3$). Ud af de 4.828 børn inkluderes 758 børn, der er fyldt 17 år senest d. 1. juli 2019 i analyser af opnåelse af alle karakterer i dansk og matematik ved afslutning af grundskolen, mens 2.422 børn, der er fyldt 18 år senest d. 31. december 2019, inkluderes i analyser af igangværende uddannelse.

Oplysninger fra spørgeskemaer om trivsel, kost- og måltidsvaner, fysisk aktivitet og familiens kost- og motionsvaner er kun indsamlet blandt børn, der har været på Julemærkehjem i perioden 2013 til 2018. Dette betyder, at der i analyser, der indeholder disse emner, indgår 3.515 børn i analyser af tegn på alvorlig psykisk mistrivsel efter ophold, mens der indgår henholdsvis 1.498 børn og 1.195 børn i analyser om opnåelse af karakterer og igangværende uddannelse i 18-årsalderen (se flowdiagram i figur 3.2.3).

Figur 3.2.3. Flowdiagram over populationen af børn på Julemærkehjem i delprojekt 2.

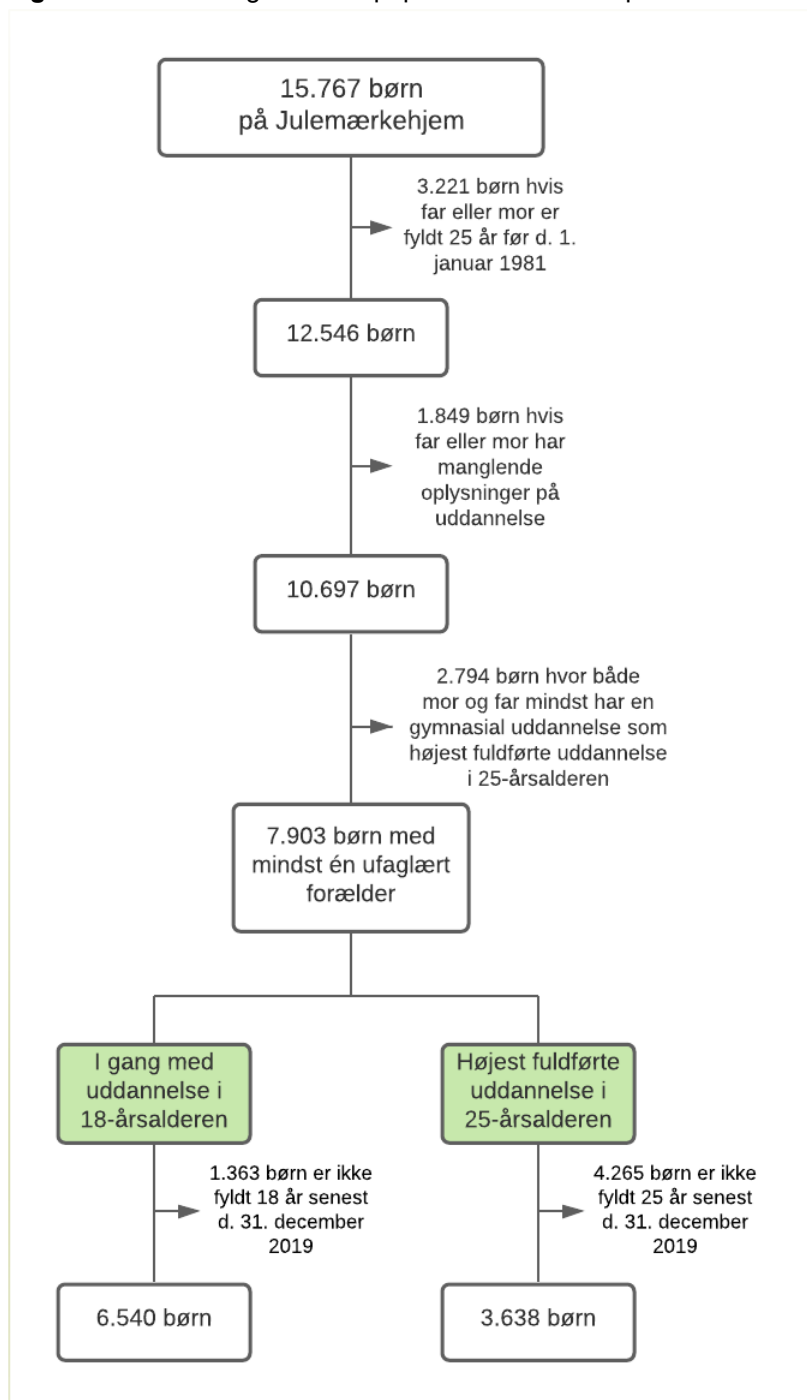
Delprojekt 3: Social arv i uddannelse

Børn på Julemærkehjem

I figur 3.2.4 ses et flowdiagram over populationen af børn på Julemærkehjem, der anvendes i delprojekt 3. Populationen består af 15.767 børn, som er født i perioden 1977 til 2009. Børn, hvis far eller mor er fyldt 25 år før d. 1. januar 1981, ekskluderes ($n=3.221$), da vi ikke har oplysninger om uddannelse før denne dato. Derefter ekskluderes børn, hvis mor eller far har manglende oplysninger om uddannelse ($n=1.849$). Efterfølgende ekskluderes børn, hvor både mor og far mindst har en gymnasial uddannelse som højest fuldførte uddannelse i 25-årsalderen ($n=2.794$). Dette giver en endelig studiepopulation på 7.903 børn, hvor mindst én af forældrene har grundskole som højest fuldførte uddannelse i 25-årsalderen.

I analyser med fokus på, om barnet er i gang med en uddannelse i 18-årsalderen, ekskluderes børn, som ikke er fyldt 18 år senest d. 31. december 2019 ($n=1.363$). Dette giver en endelig studiepopulation på 6.540 børn. På samme vis ekskluderes børn, som ikke er fyldt 25 år inden d. 31. december 2019, i analyser af højest fuldførte uddannelse i 25-årsalderen ($n=4.265$). Dette giver en endelig studiepopulation på 3.638 børn.

Figur 3.2.4. Flowdiagram over populationen af børn på Julemærkehjem i delprojekt 3.

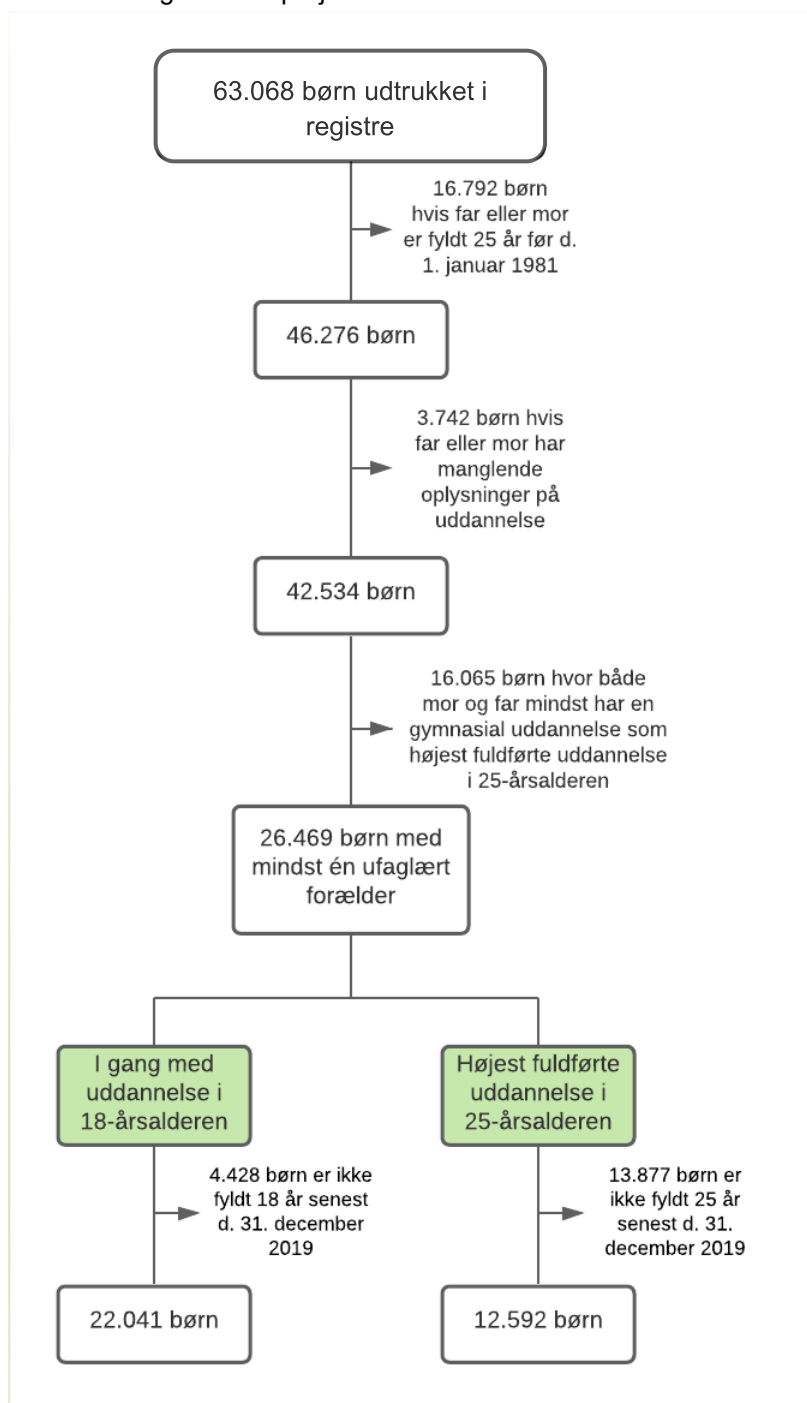
Børn udtrukket i registre

I figur 3.2.5 ses et flowdiagram over populationen af børn, der ikke har været på Julemærkehjem, som er udtrukket i registre i Danmarks Statistik til delprojekt 3. Børnene er udtrukket, så de har samme køn, alder, herkomst, og for forældre samme uddannelsesniveau, hovedindkomstkilde, job- og samlivsstatus som børn, der har været på Julemærkehjem.

Populationen består af 63.068 børn, som er født i perioden 1977 til 2009. Børn, hvis far eller mor er fyldt 25 år før d. 1. januar 1981 ekskluderes (n=16.792), da vi ikke har oplysninger om uddannelse før denne dato. Derefter ekskluderes børn, hvis mor eller far har manglende oplysninger om uddannelse (n=3.742). Efterfølgende ekskluderes børn, hvor både mor og far mindst har en gymnasial uddannelse som højest fuldførte uddannelse i 25-årsalderen (n=16.065). Dette giver en endelig studiepopulation på 26.469 børn, hvor mindst én af forældrene er uden uddannelse, det vil sige har grundskole som højest fuldførte uddannelse i 25-årsalderen.

I analyser med fokus på, om barnet er i gang med en uddannelse i 18-årsalderen, ekskluderes børn, som ikke er fyldt 18 år senest d. 31. december 2019 (n=4.428). Dette giver en endelig studiepopulation på 22.041 børn. På samme vis ekskluderes børn, som ikke er fyldt 25 år inden d. 31. december 2019 i analyser af højest fuldførte uddannelse i 25-årsalderen (n=13.877). Dette giver en endelig studiepopulation på 12.592 børn.

Figur 3.2.5. Flowdiagram over populationen af børn, der ikke har været på Julemærkehjem, som er udtrukket i registre i delprojekt 3.

3.3 Statistiske analyser

Data analyseres ved brug af STATA. Analyser for de enkelte projekter er beskrevet nærmere nedenfor.

Delprojekt 1: Uddannelsesmæssig og psykisk langtidsprognose

Vi har indledningsvis udarbejdet deskriptive præsentationer af baggrundskarakteristika for børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, og børn med overvægt fra Databasen Børns Sundhed, der ikke har været på Julemærkehjem. Formålet med dette er at belyse, hvorvidt børn, der ikke har været på Julemærkehjem, er sammenlignelige med børn, der har været på Julemærkehjem, med hensyn til social baggrund, sygelighed (herunder barnets egen sygelighed, samt forældres kontakt til det psykiatriske sundhedssystem), vægt og livstilfredshed.

Herefter anvendte vi multipel logistisk regression til at sammenligne børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, med børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem, med hensyn til kontakt til psykiatrien efter ophold, fagligt niveau ved afslutning af grundskolen og igangværende uddannelse i 18-årsalderen. Denne metode giver mulighed for at tage højde for forskelle, for eksempel i social baggrund, mellem de grupper, man sammenligner. I analyserne blev børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem, anvendt som sammenligningsgruppe, og associationsmålet var odds ratio (OR) med 95% konfidensinterval (CI). En OR angiver, hvor meget større eller mindre sandsynlighed (odds) børn, der har været på Julemærkehjem, har for et givent mål (f.eks. at have et karaktergennemsnit på under 02 ved afslutning af grundskolen), sammenlignet med børn, der ikke har været på Julemærkehjem. Hvis OR er 1, er der ingen forskel på de to grupper. Hvis OR er større end 1, betyder det, at børn, der har været på Julemærkehjem, har højere sandsynlighed end børn, der ikke har været på Julemærkehjem, for at opleve udfaldet. Hvis OR er mindre end 1, har børn, der har været på Julemærkehjem, mindre sandsynlighed for at opleve udfaldet end børn, der ikke har været på Julemærkehjem. I resultatafsnittet har vi fremhævet OR, der er statistisk signifikant, i teksten. Det vil sige OR med et 95% sikkerhedsinterval, der ikke indeholder værdien 1. I rapporten er angivet de såkaldte justerede OR (jOR), hvilket betyder, at der er taget højde for forskelle i for eksempel social baggrund i de to grupper.

I analyser af kontakt til psykiatrien efter ophold har sammenligningsgruppen af børn, der ikke har været på Julemærkehjem (se sammenligningsgruppe 1 i afsnit 3.2 om studiepopulationer), fået

tildelt en indeksdato, det vil sige et kunstigt år for ophold på Julemærkehjem, som svarer til det år, hvor deres "matchbarn" var på ophold. Denne dato er anvendt til at indhente oplysninger om børnenes kontakt til psykiatrien ét år, to år og tre år efter ophold på Julemærkehjem.

I analyser af både kontakt til psykiatrien efter ophold, fagligt niveau ved afslutning af grundskolen og igangværende uddannelse i 18-årsalderen blev der taget højde for forhold, der kan have betydning for de undersøgte mål, herunder vægtstatus, trivsel, herkomst, sygelighed, forældres højest fuldførte uddannelse, forældres beskæftigelse, familiestruktur, søskende og forældres kontakt til psykiatrien. Vægtstatus og trivsel er målt ved start af ophold for børn, der har været på Julemærkehjem, det vil sige oftest i 10-14-årsalderen, og ved skolestart, det vil sige cirka i 6- til 7-årsalderen for børn, der ikke har været på Julemærkehjem. Blandt børn, der har været på Julemærkehjem, er resten af faktorerne målt det år, barnet var på Julemærkehjem. For sammenligningsgruppe 1 i analyser af kontakt til psykiatrien (se afsnit 3.2 om studiepopulationer), blev faktorerne målt på indeksdatoen, det vil sige det kunstige år for ophold. For sammenligningsgruppe 2 i analyser af fagligt niveau ved afslutning af grundskolen og igangværende uddannelse (se afsnit 3.2 om studiepopulationer) blev faktorerne målt i 12-årsalderen, hvilket er gennemsnitsalderen for et barn på Julemærkehjem.

Delprojekt 2: Forhold af betydning for uddannelsesmæssig og psykisk langtidsprognose

Via deskriptive analyser har vi undersøgt om karakteristika ved børnene ved starten af ophold, herunder social baggrund, sygelighed, vægtstatus, trivsel, kost- og måltidsvaner, fysisk aktivitet og familiens kost- og motionsvaner samt udvikling i vægt og trivsel under opholdet på Julemærkehjem hænger sammen med: 1) opnåelse af standpunkts- og afgangsprøvekarakterer i dansk og matematik ved afslutning af grundskolen, og 2) igangværende uddannelse i 18-årsalderen. I resultatafsnittet er forskelle på mindre end 2 procentpoint ikke blevet fremhævet i teksten.

Via Cox proportional hazard regressionsanalyser har vi undersøgt, om de samme karakteristika hænger sammen med børnenes risiko for tegn på alvorlig psykisk mistrivsel (defineret som indlæggelse på psykiatrisk afdeling, besøg i psykiatrisk skadestue og/eller indlæggelse efter selvmordsforsøg) i årene efter ophold på Julemærkehjem og frem til d. 31. december 2018. I disse analyser er der taget højde for børnenes alder. Associationsmålet var hazard ratio (HR) med 95% konfidensinterval (CI). En HR fortolkes på samme vis som en OR bortset fra, at en HR angiver den risikoforøgelse en gruppe (for eksempel piger) har i forhold til en anden gruppe (for eksempel drenge). I resultatafsnittet er HR, der er statistisk signifikant, blevet fremhævet i teksten. Det vil sige HR med et 95% sikkerhedsinterval, der ikke indeholder værdien 1.

Afsluttende har vi gennemført multiple regressionsanalyser, hvor vi inddrog udvalgte faktorer med betydning for hvert af de tre udfald for at se, om nogle af faktorerne har større betydning end andre. Faktorerne blev udvalgt, så de bredt dækkede sociale forhold, sygelighed, vægt og trivsel ved ophold uden at måle præcis det samme. De udvalgte faktorer er køn, alder ved ophold, sygelighed og oplevet livstilfredshed ved start af ophold, mors og fars kontakt til psykiatrien, forældres højeste fuldførte uddannelse, familiestruktur samt vægtændring under ophold på Julemærkehjem. I sammenfatning og resumé har vi særligt lagt vægt på faktorer, der i de multiple analyser har en OR eller HR på mindst 1,5 (eller meget tæt på 1,5).

Delprojekt 3: Social arv i uddannelse

Via deskriptive analyser er andelen af børn, der har været på Julemærkehjem, og som bryder den sociale arv i uddannelse, blevet sammenlignet med andelen af børn, der ikke har været på Julemærkehjem, og bryder den sociale arv i uddannelse. Sammenligningsgruppen af børn, der ikke har været på Julemærkehjem, er dannet, så den er sammenlignelig med børn fra Julemærkehjem med hensyn til køn, alder, herkomst, forældres uddannelse, erhvervsstatus og samliv.

Kun børn med mindst én forælder uden uddannelse ud over grundskolen indgår. At bryde den sociale arv i uddannelse defineres som, at børn med mindst én forælder uden uddannelse selv får en uddannelse ud over grundskolen. Der er udarbejdet en deskriptiv tabel til at sammenligne andelen af børn, der har en gymnasial, erhvervsfaglig eller videregående uddannelse som højeste fuldførte uddannelse i 25-årsalderen, blandt børn, der har været på Julemærkehjem, og blandt børn, der ikke har været på Julemærkehjem. På samme vis er der udarbejdet en deskriptiv tabel til at sammenligne andelen af børn, der er i gang med en uddannelse i 18-årsalderen, blandt børn, der har været på Julemærkehjem, og blandt børn, der ikke har været på Julemærkehjem. Dette som et mål for at barnet har muligheden for at bryde den sociale arv i uddannelse.

3.4 Etik og datasikkerhed

Projektet overholder Den danske kodeks for integritet i forskning samt Databeskyttelsesforordningen (GDPR) (EU) 2016/679 og er registreret i Syddansk Universitets forskningsfortegnelse. I projektet anvendes resultater fra spørgeskemaer, som børn og forældre har udfyldt under børnenes ophold på Julemærkehjem. Der anvendes for børn i sammenligningsgrupper resultater fra spørgeskemaer, som børn og sundhedsplejersker har udfyldt ved indskolingsundersøgelser i grundskolen. Formidling af alle resultater sker således, at det ikke er muligt at identificere enkeltpersoner.

4 Resultater

4.1 Delprojekt 1: Uddannelsesmæssig og psykisk langtidsprognose

I dette afsnit ser vi på, hvordan det går børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem med hensyn til kontakt til psykiatrien i årene efter opholdet, fagligt niveau ved afslutning af grundskolen og igangværende uddannelse i 18-årsalderen, sammenlignet med børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem. Afsnittet indledes med en sammenligning af social baggrund, sygelighed, vægt og trivsel for børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, og børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem.

Tabel 4.1.1 er baseret på børn, som har mindst ét års opfølgning efter ophold på Julemærkehjem. Børn med normalvægt, som der er meget få af på Julemærkehjem, og børn med manglende vægtoplysninger er ikke medtaget i analyserne (se afsnit 3.2 om studiepopulationer). Populationen består af 4.304 børn, der har været på Julemærkehjem, og 4.304 børn, der ikke har været på Julemærkehjem. Børn, der har været på Julemærkehjem, er matchet på køn og alder, det vil sige, at de har samme køns- og aldersfordeling som børn, der ikke har været på Julemærkehjem.

Af tabellen ses derfor en lige fordeling med hensyn til børnenes køn og alder, hvilket blot illustrerer, at sammenligningsgruppen fra Databasen Børns Sundhed er sammensat, så den ligner børn, der har været på Julemærkehjem, med hensyn til køn og alder. Eksempelvis ses det blandt begge grupper, at 40% er drenge, og 60% er piger. Børnene er født i perioden 1999 til 2009, hvor størstedelen er født i årene 1999 til 2002. De fleste børn er i alderen 10-13 år, når de er på ophold på Julemærkehjem. Det fremgår ligeledes, at børnene var på ophold fra 2006-2018, hvor størstedelen af børnene var på ophold i perioden 2014 til 2018. Resten af tabellen viser, at der er relativt store forskelle på social baggrund blandt børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, og børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem.

En mindre andel af børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, har forældre, som er i arbejde, sammenlignet med børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem. Det ses tillige, at 24% af forældrene blandt børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, har en videregående uddannelse, mens den tilsvarende andel er 46% af forældrene blandt børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem. Herudover er der en mindre andel blandt børn

med overvægt, der har været på Julemærkehjem, der bor med begge forældre og sammen med søskende, sammenlignet med børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem. Relativt få børn med anden herkomst end dansk har været på Julemærkehjem. Andelen af børn med dansk herkomst er således 92% blandt børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, mens den tilsvarende andel er 81% blandt børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem. Det ses også, at procentvis flere forældre blandt børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, har haft kontakt til psykiatrien inden barnet kommer på Julemærkehjem, sammenlignet med forældre blandt børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem. Eksempelvis ses det, at andelen af børn med en mor, der har haft kontakt til psykiatrien, er 22% blandt børn på Julemærkehjem, mens den tilsvarende andel er 13% blandt børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem.

Også med hensyn til sygelighed, vægt og trivsel adskiller børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, sig fra børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem. Vi har blandt andet set på, om børnene, når de starter på Julemærkehjem, har en fysisk eller mental diagnose. Fysiske diagnoser er diagnoser stillet på et hospital og spænder vidt på forskellige områder af kroppen. Nogle af de hyppigste fysiske diagnoser blandt børn, der har været på Julemærkehjem, er overvægt, astma, forstyrrelse af tarmfunktion, ufrivillig vandladning, skelen og medfødt hjertefejl. Mentale diagnoser er diagnoser stillet af en psykiater på et hospital. Nogle af de hyppigste mentale diagnoser blandt børn, der har været på Julemærkehjem, er ADHD, autisme, reaktion på svær belastning og tics. En markant større andel af børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, har en fysisk diagnose, sammenlignet med børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem (i alt 35% versus med 17%). Det meste af denne forskel kan forklares med, at børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, langt oftere har fået stillet en overvægtsdiagnose end børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem. En større andel af børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, har en mental diagnose (i alt 9% versus med 6%,). Andelen af børn med både en fysisk og psykisk diagnose er større blandt børn med overvægt på Julemærkehjem sammenlignet med børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem (5% versus med 2%). Mere end to ud af tre børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, har svær overvægt, når de starter på Julemærkehjem. Det er væsentlig flere end blandt børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem, hvor knap hver fjerde har svær overvægt. Herudover er andelen af børn med god trivsel inden de kommer på Julemærkehjem, markant lavere blandt børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem end blandt børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem.

Tabel 4.1.1. Sociale og helbreds-karakteristika for børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, og for børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem.

	Børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem (n=4.304)		Børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem, med samme køn og alder (n=4.304)	
	n	(%)	n	(%)
Køn				
Dreng	1.727	40	1.727	40
Pige	2.577	60	2.577	60
Fødselsår				
1999-2002	2.703	63	2.703	63
2003-2006	1.535	36	1.535	36
2007-2009	66	2	66	2
Herkomst				
Dansk	3.973	92	3.498	81
Efterkommer	53	1	55	1
Indvandrer	278	6	751	17
Familiestruktur*				
Bor med begge forældre	1.666	39	2.730	63
Bor i sammenbragt familie	727	17	351	8
Bor med én forælder	1.879	44	1.196	28
Bor ikke med forældre	32	1	27	1
Søskende*				
Bor ikke med søskende	1.122	26	887	21
Bor med 1-2 søskende	2.868	67	3.152	73
Bor med 3 eller flere søskende	314	7	265	6
Forældres højest fuldførte uddannelse**				
Videregående	1.046	24	1.985	46
Erhvervsfaglig	2.448	57	1.703	40
Gymnasial	188	3	150	3
Grundskole	664	15	433	10
Manglende oplysninger	28	1	33	1
Forældres beskæftigelse**				
Mindst to forældre i arbejde	2.736	64	3.427	80
Én forælder i arbejde	991	23	545	13
Ingen forældre i arbejde	577	13	332	8
Mors kontakt til psykiatrien*				
Tegn på alvorlig psykisk mistrivsel	384	9	221	5
Tegn på psykisk mistrivsel	851	20	458	11
Samlet kontakt til psykiatrien	959	22	568	13

Fars kontakt til psykiatrien*				
Tegn på alvorlig psykisk mistrivsel	338	8	216	5
Tegn på psykisk mistrivsel	484	11	216	5
Samlet kontakt til psykiatrien	616	14	359	8
Alder ved ophold på Julemærkehjem				
4-7 år	49	1		
8-9 år	353	8		
10-11 år	1.467	34		
12-13 år	2.001	46		
14-16 år	434	10		
Årstal for ophold på Julemærkehjem				
2006-2009	112	3		
2010-2013	1.572	37		
2014-2018	2.620	61		
Barnets sygelighed*				
Ingen diagnose	2.599	60	3.386	79
Fysisk diagnose	1.293	30	644	15
Mental diagnose	189	4	178	4
Fysisk og mental diagnose	223	5	96	2
Vægtstatus***				
Overvægt	1.353	31	3.323	77
Svær overvægt	2.951	69	981	23
Trivselsindeks***				
God trivsel	882	20	2.855	66
Dårlig trivsel	2.384	55	1.449	34
Manglende oplysninger	1.038	24	0	0

*Målt det år, barnet var på Julemærkehjem, og på en indeksdato for sammenligningsgruppen (se afsnit 3.2 om studiepopulationer).

**Blandt de juridiske forældre, uanset om de bor med barnet, samt voksne (oftest partnere til forældre), som barnet bor sammen med i året for opholdet på Julemærkehjem.

***Målt ved start af ophold for børn, der har været på Julemærkehjem, det vil sige oftest i 10-14-årsalderen og ved skolestart, det vil sige cirka i 6- til 7-årsalderen for børn, der ikke har været på Julemærkehjem.

Kontakt til psykiatrien ét år, to år og tre år efter ophold på Julemærkehjem

Dette afsnit beskriver kontakt med det psykiatriske sundhedssystem i årene efter ophold på Julemærkehjem blandt børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, sammenlignet med jævnaldrende børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem. Vi ser på kontakter til psykiatrien henholdsvis ét år, to år og tre år efter opholdet på Julemærkehjem. Antallet af børn, der har været indlagt efter selvmordsforsøg, er meget lille og fremgår derfor ikke af resultaterne i tabel 4.1.2.

I analyserne indgår 4.304 børn med overvægt, som har været på Julemærkehjem, og 4.304 børn med overvægt, som ikke har været på Julemærkehjem (se afsnit 3.2 om studiepopulationer). Karakteristika for disse børn er beskrevet i tabel 4.1.1. Nogle børn har været på Julemærkehjem inden for det seneste år eller to (i 2017 eller 2018). Der er derfor kun 3.692 børn i hver gruppe i opgørelsen to år efter ophold og 2.983 børn i hver gruppe i opgørelsen tre år efter ophold.

Tabel 4.1.2 viser kontakt til det psykiatriske sundhedsvæsen ét til tre år efter ophold på Julemærkehjem blandt børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, og blandt børn med overvægt med samme køn og alder, der ikke har været på Julemærkehjem.

Inden for det første år efter opholdet er andelen af børn, der har været i kontakt med en psykiater på et hospital, større blandt børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, sammenlignet med børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem (7% sammenlignet med 4%). Blandt begge grupper gælder det, at ganske få (0-1%) har været indlagt på psykiatrisk afdeling, besøgt en psykiatrisk skadestue eller været i kontakt med en privatpraktiserende psykiater inden for det første år efter opholdet på Julemærkehjem.

To til tre år efter opholdet på Julemærkehjemmet ses generelt, at andelen af børn, der har været i kontakt med det psykiatriske sundhedsvæsen, er væsentlig større blandt børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, sammenlignet med jævnaldrende børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem. Eksempelvis ses det efter to år, at 11% af børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, har været i kontakt med en psykiater på et hospital, mens den tilsvarende andel er 6% blandt børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem. Efter tre år er der 16% blandt børn, der har været på Julemærkehjem, der har været i kontakt med en psykiater på et hospital, mens den tilsvarende andel er 6% blandt børn, der ikke har været på Julemærkehjem. Ligeledes ses det efter tre år, at flere børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, har opsøgt en psykiatrisk skadestue, sammenlignet med børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem (5% sammenlignet med 2%). Samlet set har mere end dobbelt så mange børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, haft kontakt til psykiatrien tre år efter ophold på et Julemærkehjem, sammenlignet med børn, der ikke har været på Julemærkehjem (19% sammenlignet med 8%).

Tabel 4.1.2. Kontakt til psykiatrien blandt børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, og blandt børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem.

	Børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem		Børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem, med samme køn og alder	
	n	(%)	n	(%)
Kontakt til psykiater på hospital				
Nej ikke inden for ét år	4.008	93	4.115	96
Ja inden for ét år	296	7	189	4
Nej ikke inden for to år	3.268	89	3.489	95
Ja inden for to år	424	11	203	6
Nej ikke inden for tre år	2.506	84	2.812	94
Ja inden for tre år	477	16	171	6
Kontakt til privatpraktiserende psykiater				
Nej ikke inden for ét år	4.267	99	4.280	99
Ja inden for ét år	37	1	24	1
Nej ikke inden for to år	3.642	99	3.665	99
Ja inden for to år	50	1	27	1
Nej ikke inden for tre år	2.927	98	2.942	99
Ja inden for tre år	56	2	41	1
Indlæggelse på psykiatrisk afdeling				
Nej ikke inden for ét år	4.272	99	4.290	100
Ja inden for ét år	32	1	14	0
Nej ikke inden for to år	3.624	98	3.660	99
Ja indenfor to år	68	2	32	1
Nej ikke inden for tre år	2.883	97	2.954	99
Ja inden for tre år	100	3	29	1
Psykiatrisk skadestue				
Nej ikke inden for ét år	4.250	99	4.251	99
Ja inden for ét år	54	1	53	1
Nej ikke inden for to år	3.582	97	3.634	98
Ja inden for to år	110	3	58	2
Nej ikke inden for tre år	2.848	95	2.933	98
Ja inden for tre år	135	5	50	2
Kontakt til psykiatrien, samlet*				
Ja, inden for ét år	358	8	232	5
Ja, inden for to år	495	13	252	7
Ja, inden for tre år	555	19	231	8

*Samlet variabel for kontakt til psykiatrien. Børn, som enten haft kontakt til psykiater på hospital, haft kontakt til privatpraktiserende psykiater, været indlagt på psykiatrisk afdeling, været indlagt på psykiatrisk skadestue eller været indlagt som følge af selvmordsforsøg, defineres som havende været i kontakt til psykiatrien.

I de følgende analyser har vi taget højde for forskelle i social baggrund, sygelighed, vægt og trivsel, når vi sammenligner kontakt til psykiatrien blandt børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, med børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem.

Kontakt til psykiatrien er inddelt i to former for kontakt:

- 1) Kontakt til psykiater på hospital eller privatpraktiserende psykiater. Børn med disse former for kontakt defineres som havende tegn på psykisk mistrivsel.
- 2) Indlæggelse på psykiatrisk afdeling, besøg i psykiatrisk skadestue eller indlæggelse som følge af selvmordsforsøg. Børn med disse kontakter defineres som havende tegn på alvorlig psykisk mistrivsel.

Tabel 4.1.3 og 4.1.4 viser hyppighed af og justerede odds ratioer for tegn på psykisk mistrivsel og tegn på alvorlig psykisk mistrivsel blandt børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, sammenlignet med børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem. Vi har anvendt logistiske regressionsanalyser til at sammenligne grupper med. Fordelen ved at anvende denne analysemetode er, at vi kan tage højde for en række faktorer, som i sig selv vil kunne øge risikoen for psykisk mistrivsel og alvorlig psykisk mistrivsel, og som ikke er ens fordelt blandt børn, der har og ikke har været på Julemærkehjem (se tabel 4.1.1). I denne undersøgelse har vi taget højde for følgende faktorer: vægt, trivsel, herkomst, sygelighed, forældres uddannelse, forældres beskæftigelse, familiestruktur, søskende og forældres kontakt til psykiatrien (se tabel 4.1.1 for forskelle mellem grupperne). Resultatet af logistiske regressionsanalyser opgøres ved OR, som er angivet i tabellerne (se afsnit 3.3. om statistiske analyser).

Tabel 4.1.3 viser, at børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, har højere odds for tegn på psykisk mistrivsel (jOR=1,44, 95% CI: 1,11-1,87) året efter ophold på Julemærkehjem, sammenlignet med børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem. Dette til trods for, at der er taget højde for de nævnte forskelle mellem børn, der har og ikke har været på Julemærkehjem i blandt andet social baggrund og sygelighed. Derimod ses det i tabel 4.1.4, at børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, har samme odds for tegn på alvorlig psykisk mistrivsel (jOR=1,14, 95% CI: 0,72-1,80) året efter ophold på Julemærkehjem, sammenlignet med børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem, når der tages højde for de nævnte forskelle.

To år efter opholdet er forskellen mellem børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, og børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem, lidt større, og forskellen øges fra to til tre år efter opholdet for både tegn på psykisk mistrivsel og tegn på alvorlig psykisk mistrivsel. Børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, har over dobbelt så høje odds for tegn på psykisk mistrivsel (jOR=2,22, 95% CI: 1,75-2,80) og tegn på alvorlig psykisk mistrivsel (jOR=2,47, 95% CI: 1,70-3,59) tre år efter opholdet, sammenlignet med børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem. Dette igen til trods for, at der er taget højde for de nævnte forskelle mellem børn, der har og ikke har været på Julemærkehjem, i blandt andet social baggrund og sygelighed.

Tabel 4.1.3. Hyppighed og justerede odds ratioer for tegn på psykisk mistrivsel ét år, to år og tre år efter ophold blandt børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, sammenlignet med børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem.

	Totalt antal i gruppen/ Antal med tegn på psykisk mistrivsel	Andel med tegn på psykisk mistrivsel, %	jOR*	95% CI
Tegn på psykisk mistrivsel inden for ét år efter opholdet				
Børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem	4.304/326	8	1,44	1,11-1,87
Børn med overvægt, der <i>ikke</i> har været på Julemærkehjem, med samme køn og alder**	4.304/210	5	1	Reference
Tegn på psykisk mistrivsel inden for to år efter opholdet				
Børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem	3.692/460	12	1,82	1,44-2,30
Børn med overvægt, der <i>ikke</i> har været på Julemærkehjem, med samme køn og alder**	3.692/224	6	1	Reference
Tegn på psykisk mistrivsel inden for tre år efter opholdet				
Børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem	2.983/511	17	2,22	1,75-2,80
Børn med overvægt, der <i>ikke</i> har været på Julemærkehjem, med samme køn og alder**	2.983/210	7	1	Reference

*Justeret for vægt, trivsel, herkomst, sygelighed, forældres uddannelse, forældres beskæftigelse, familiestruktur, søskende og forældres kontakt til psykiatrien.

**Matchet på køn og fødselsår.

Tabel 4.1.4. Hyppighed og justerede odds ratioer for tegn på alvorlig psykisk mistrivsel ét år, to år og tre år efter ophold blandt børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, sammenlignet med børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem.

	Totalt antal i gruppen/ Antal med tegn på alvorlig psykisk mistrivsel	Andel med tegn på alvorlig psykisk mistrivsel, %	JOR*	95% CI
Tegn på alvorlig psykisk mistrivsel inden for ét år efter opholdet				
Børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem	4.304/79	2	1,14	0,72-1,80
Børn med overvægt, der <i>ikke</i> har været på Julemærkehjem, med samme køn og alder**	4.304/58	1	1	Reference
Tegn på alvorlig psykisk mistrivsel inden for to år efter opholdet				
Børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem	3.692/149	4	1,78	1,23-2,59
Børn med overvægt, der <i>ikke</i> har været på Julemærkehjem, med samme køn og alder**	3.692/72	2	1	Reference
Tegn på alvorlig psykisk mistrivsel inden for tre år efter opholdet				
Børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem	2.983/193	6	2,47	1,70-3,59
Børn med overvægt, der <i>ikke</i> har været på Julemærkehjem, med samme køn og alder**	2.983/63	2	1	Reference

*Justeret for vægt, trivsel, herkomst, sygelighed, forældres uddannelse, forældres beskæftigelse, familiestruktur, søskende og forældres kontakt til psykiatrien.

**Matchet på køn og fødselsår.

Fagligt niveau ved afslutning af grundskolen

Dette afsnit beskriver opnåede karakterer i dansk og matematik ved afslutningen af grundskolen for børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, sammenlignet med børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem.

Vi har som hovedregel anvendt karakterer fra 9. klasse, men enkelte af de elever, der mangler karakterer i 9. klasse, har fået disse i 10. klasse, og i så fald indgår karakterer for 10. klasse i analyserne. Kun børn, som er fyldt 17 år, indgår i analyser, da de fleste i denne alder har afsluttet grundskolen.

Tabel 4.1.5 beskriver børn, som indgår i analyser af fagligt niveau ved afslutning af grundskolen. Tabellen sammenligner social baggrund, sygelighed, vægt og trivsel blandt børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, og blandt børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem. I alt indgår 2.948 børn, hvoraf 2.370 (80%) er børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, og 578 (20%) er børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem (se flere detaljer om sammenligningsgruppe 2 i afsnit 3.2 om studiepopulationer). Børnene er født i perioden 1999 til 2002, og andelen af piger er størst både blandt børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem (61%), og blandt børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem (55%). Børnene var i alderen 5-15 år, da de var på ophold på Julemærkehjem, hvor størstedelen var i alderen 10-13 år. Det fremgår ligeledes, at børnene var på ophold fra 2006-2018, langt de fleste i perioden 2010 til 2018. Forskelle i social baggrund, sygelighed, vægt og trivsel blandt børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, og børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem, er nogenlunde de samme som beskrevet tidligere i delprojekt 1 (se tabel 4.1.1), hvorfor disse ikke uddybes nærmere her.

Tabel 4.1.5. Sociale og helbreds-karakteristika for børn, der indgår i analyser af fagligt niveau ved afslutning af grundskolen.

	Børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem (n=2.370)		Børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem (n=578)	
	n	(%)	n	(%)
Køn				
Dreng	924	39	260	45
Pige	1.446	61	318	55
Fødselsår				
1999-2000	1.338	56	167	29
2001	722	30	284	49
2002	310	13	127	22
Herkomst				
Dansk	2.175	92	468	81
Efterkommer	31	1	9	2
Indvandrer	164	7	101	17
Forældres højeste fuldførte uddannelse*/**				
Videregående	575	24	268	46
Erhvervsfaglig	1.338	56	233	40
Gymnasial	70	3	27	5
Grundskole	387	16	50	9
Forældres beskæftigelse*/**				
Mindst to forældre i arbejde	1.485	63	462	80
Én forælder i arbejde	554	23	71	12
Ingen forældre i arbejde	331	14	45	8
Familiestruktur*				
Bor med begge forældre	913	39	365	63
Bor i sammenbragt familie	399	17	57	10
Bor med én forælder	1.037	44	156	27
Bor ikke med forældre	21	1	0	0
Søskende*				
Bor ikke med søskende	625	26	119	21
Bor med 1-2 søskende	1.569	66	425	74
Bor med 3 eller flere søskende	176	7	34	6
Mors kontakt til psykiatrien*				
Tegn på alvorlig psykisk mistrivsel	223	9	36	6
Tegn på psykisk mistrivsel	414	17	47	8
Fars kontakt til psykiatrien*				
Tegn på alvorlig psykisk mistrivsel	184	8	30	5
Tegn på psykisk mistrivsel	250	11	24	4

Alder ved ophold på Julemærkehjem				
5-7 år	33	1		
8-9 år	133	6		
10-11 år	636	27		
12-13 år	1.209	51		
14-15 år	359	15		
Årstal for ophold på Julemærkehjem				
2006-2009	112	5		
2010-2013	1.439	61		
2014-2018	819	35		
Barnets sygelighed*				
Ingen diagnose	1.512	64	466	81
Fysisk diagnose	648	27	77	13
Mental diagnose	102	4	23	4
Fysisk og mental diagnose	108	5	12	2
Vægtstatus***				
Overvægt	694	29	451	78
Svær overvægt	1.676	71	127	22
Trivselsindeks***				
God trivsel	434	18	383	66
Dårlig trivsel	1.134	48	195	34
Manglende oplysninger	802	34	0	0

*Målt det år, barnet var på Julemærkehjem, og for sammenligningsgruppen på en indeksdato (se Studiepopulationer")

**Blandt de juridiske forældre, uanset om de bor med barnet, samt voksne (oftest partnere til forældre), som barnet bor sammen med i året for opholdet på Julemærkehjem.

***Målt ved start af ophold for børn, der har været på Julemærkehjem, det vil sige oftest i 10-14-årsalderen og ved skolestart, det vil sige cirka i 6- til 7-årsalderen for børn, der ikke har været på Julemærkehjem.

Afslutning af dansk og matematik i grundskolen

Dansk og matematik afsluttes i grundskolen, dels med standpunktskarakterer i de forskellige discipliner af fagene, dels ved karakterer opnået ved folkeskolens afgangsprøve i de forskellige discipliner (se afsnit 3.1 om oplysninger fra registre for flere detaljer). Vi har set på, om børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, afslutter disse fag lige så ofte som børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem.

Tabel 4.1.6 viser hyppighed af og odds ratio for ikke at have opnået alle standpunkts- og afgangsprøvekarakterer i dansk og matematik ved afslutning af grundskolen blandt børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, sammenlignet med børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem. Tabellen viser, at andelen, der ikke har opnået alle standpunkts- og afgangsprøvekarakterer, er 21% blandt børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, mens den tilsvarende andel er 10% blandt børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem. Når der tages højde for forskelle i social baggrund, sygelighed (herunder barnets egen sygelighed samt forældres kontakt til det psykiatriske sundhedssystem) samt barnets vægt og livstilfredshed inden opholdet på Julemærkehjem, ser det dog ikke ud til, at børn, der har været på Julemærkehjem, har større odds for ikke at have opnået alle karakterer, sammenlignet med børn, der ikke har været på Julemærkehjem. Dette ses ved, at OR er tæt på 1, og 95% sikkerhedsintervallet (CI) indeholder værdien 1 (jOR=1,01, 95% CI: 0,71-1,43).

Tabel 4.1.6. Hyppighed af og odds ratio for ikke at have opnået alle karakterer i dansk og matematik blandt børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, sammenlignet med børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem.

	Totalt antal i gruppen/Antal, der ikke opnår alle karakterer	Andel, der ikke opnår alle karakterer, %	jOR*	95% CI
Ikke opnået alle karakterer i dansk og matematik				
Børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem	2.370/490	21	1,01	0,71-1,44
Børn med overvægt, der <i>ikke</i> har været på Julemærkehjem	578/58	10	1	Reference

*Justeret for vægt, trivsel, herkomst, sygelighed, forældres uddannelse, forældres beskæftigelse, familiestruktur, søskende og forældres kontakt til psykiatrien.

Karakterniveau ved afslutning af grundskolen

Vi har set på forskelle i karakterer ved afslutning af 9. klasse mellem børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, og børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem.

Tabel 4.1.7 viser karaktergennemsnit i dansk og matematik ved afslutning af grundskolen blandt børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, og blandt børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem. Det ses af tabellen, at børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, har et lavere gennemsnit i dansk og matematik i både standpunkts- og afgangsprøver sammenlignet med børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem. Blandt børn med overvægt, som har opnået alle standpunktskarakterer og karakterer ved afgangsprøverne i dansk og matematik, har børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, et samlet gennemsnit på 5,0, mens det tilsvarende gennemsnit er 7,1 blandt børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem.

Tabel 4.1.7. Karaktergennemsnit i dansk og matematik prøver ved afslutning af grundskolen blandt børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, og blandt børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem.

	Børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem (n=2.370)	Børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem (n=578)
Afsluttende karakterer 9. klasse		
Alle karakterer*, gennemsnit (SD)	5,0 (2,2)	7,1 (2,5)
Mangler karakter, (n, %)	490 (21%)	58 (10%)
Dansk standpunkt, gennemsnit (SD)	5,0 (2,5)	7,1 (2,7)
Mangler karakter, (n, %)	256 (11%)	35 (6%)
Dansk afgangsprøve, gennemsnit (SD)	5,4 (2,5)	7,3 (2,7)
Mangler karakter, (n, %)	391 (17%)	49 (8%)
Matematik standpunkt, gennemsnit (SD)	4,5 (2,7)	7,0 (3,0)
Mangler karakter, (n, %)	299 (13%)	38 (7%)
Matematik afgangsprøve, gennemsnit (SD)	4,6 (2,8)	6,7 (3,1)
Mangler karakter, (n, %)	358 (15%)	40 (7%)

*Blandt børn, som har opnået alle karakterer i dansk standpunkt, dansk afgangsprøve, matematik standpunkt og matematik afgangsprøve.

Tabel 4.1.8 viser hyppighed af og odds ratioer for et gennemsnit på under 02 i standpunkts- og afgangsprøvekarakter i dansk og matematik ved afslutning af grundskolen blandt børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, sammenlignet med børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem. Det fremgår af tabellen, at andelen af børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, der får karaktergennemsnit på under 02 i både standpunktskarakterer og ved afgangsprøverne, er større end blandt børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem. Blandt børn med overvægt, som har opnået alle standpunkts- og

afgangsprøvekarakterer i dansk og matematik, ses det, at 6% af børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, har et samlet gennemsnit på under 02, mens den tilsvarende andel er 1% blandt børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem. Selv når der tages højde for social baggrund, sygelighed (herunder barnets egen sygelighed samt forældres kontakt til det psykiatriske sundhedssystem) samt barnets vægt og livstilfredshed inden opholdet på Julemærkehjem, har børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, stadig større odds for at få et samlet karaktergennemsnit på under 02 sammenlignet med børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem (jOR=3,08, 95% CI: 1,32-7,19).

Tabel 4.1.8. Hyppighed af og odds ratioer for et gennemsnit på under 02 blandt børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, sammenlignet med børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem.

	Totalt antal i gruppen/ Antal med et gennemsnit under 02	Andel med et gennemsnit på under 02, %	jOR*	95% CI
Dansk standpunkt, gennemsnit på under 02				
Børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem	2.114/163	8	2,35	1,18-4,66
Børn med overvægt, der <i>ikke</i> har været på Julemærkehjem	543/11	2	1	Reference
Dansk afgangsprøve, gennemsnit på under 02				
Børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem	1.979/108	5	1,72	0,84-3,52
Børn med overvægt, der <i>ikke</i> har været på Julemærkehjem	529/11	2	1	Reference
Matematik standpunkt, gennemsnit på under 02				
Børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem	2.071/214	10	2,27	1,24-4,15
Børn med overvægt, der <i>ikke</i> har været på Julemærkehjem	540/15	3	1	Reference
Matematik afgangsprøve, gennemsnit på under 02				
Børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem	2.012/261	13	1,62	1,00-2,63
Børn med overvægt, der <i>ikke</i> har været på Julemærkehjem	538/26	5	1	Reference
Alle karakterer**, gennemsnit på under 02				
Børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem	1.880/113	6	3,08	1,32-7,19
Børn med overvægt, der <i>ikke</i> har været på Julemærkehjem	520/7	1	1	Reference

*Justeret for vægt, trivsel, herkomst, sygelighed, forældres uddannelse, forældres beskæftigelse, familiestruktur (et mindre antal børn, som ikke bor med forældre, er flyttet til kategorien 'bor med én forælder'), søskende og forældres kontakt til psykiatrien.

**Blandt børn, som har opnået alle karakterer i dansk standpunkt, dansk afgangsprøve, matematik standpunkt og matematik afgangsprøve.

Uddannelse i 18-årsalderen

Dette afsnit beskriver, i hvor høj grad børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, er i gang med en uddannelse i 18-årsalderen, sammenlignet med børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem.

Analyser om uddannelse i 18-årsalderen er baseret på børn, som er fyldt 18 år senest d. 31. december 2019. Det vil sige 2.491 børn, hvoraf 2.044 (82%) er børn med overvægt, som har været på Julemærkehjem, og 447 (18%) er børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem. En tabel med sociale og helbreds-karakteristika for disse børn præsenteres ikke, da den er sammenlignelig med tabel 4.1.4.

Tabel 4.1.9 viser, om børnene er i gang med en uddannelse i 18-årsalderen og i givet fald hvilken uddannelse. Andelen, der ikke er i gang med en uddannelse, er 16% blandt børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, og 8% blandt børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem. Herudover er der en større andel blandt børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, som går i grundskole eller på en forberedende uddannelse i 18-årsalderen, sammenlignet med børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem.

Tabel 4.1.9. Igangværende uddannelse 18-årsalderen blandt børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, og blandt børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem.

	Børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem (n=2.044)		Børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem (n=447)	
	n	(%)	n	(%)
Igangværende uddannelse				
Ikke i gang	328	16	34	8
Grundskole	143	7	12	3
Forberedende	118	6	7	2
Ungdomsuddannelse	1.455	71	394	88

Tabel 4.1.10 viser hyppighed af og odds ratio for ikke at være i gang med en uddannelse i 18-årsalderen blandt børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, sammenlignet med børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem. Børn, som går i grundskole eller på en forberedende uddannelse indgår i kategorien af børn, som er i gang med en uddannelse. Når der tages højde for forskelle i social baggrund, sygelighed (herunder barnets egen sygelighed samt forældres kontakt til det psykiatriske sundhedssystem) samt barnets vægt og livstilfredshed inden opholdet, ser det ikke ud til, at børn, der har været på Julemærkehjem, har større odds for

ikke at være i gang med en uddannelse sammenlignet med børn, der ikke har været på Julemærkehjem. Dette ses ved, at 95% sikkerhedsintervallet (CI) indeholder værdien 1 (jOR=1,11, 95% CI: 0,71-1,72).

Tabel 4.1.10. Hyppighed af og odds ratio for ikke at være i gang med en uddannelse i 18-årsalderen blandt børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, sammenlignet med børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem.

	Totalt antal i gruppen/Antal, der ikke er i gang med uddannelse	Andel, der ikke er i gang med uddannelse, %	jOR*	95% CI
Ikke i gang med uddannelse				
Børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem	2.044/328	16	1,11	0,71-1,72
Børn med overvægt, der <i>ikke</i> har været på Julemærkehjem	447/34	8	1	Reference

*Justeret for vægt, trivsel, herkomst, sygelighed, forældres uddannelse, forældres beskæftigelse, familiestruktur, søskende og forældres kontakt til psykiatrien.

4.2 Delprojekt 2: Forhold af betydning for uddannelsesmæssig og psykisk langtidsprognose

Vi ved nu fra delprojekt 1 at procentvis færre børn, der har været på Julemærkehjem, får afsluttet grundskolen med alle karakterer i dansk og matematik, og færre kommer i gang med en uddannelse, mens flere får kontakt til det psykiatriske sundhedssystem. For at kunne fokusere indsatsen på Julemærkehjemmene og efter et ophold er det nyttigt at vide, om der er grupper af børn, der har været på Julemærkehjem, der har særligt vanskeligt ved at komme godt i gang i uddannelsessystemet, og som viser tegn på alvorlig psykisk mistrivsel senere i ungdomslivet. Dette afsnit undersøger denne problemstilling.

I dette afsnit undersøger vi således, om karakteristika hos børn ved starten af deres ophold på Julemærkehjem, herunder social baggrund og sygelighed, vægt, trivsel, kost- og måltidsvaner, fysisk aktivitet og familiens kost- og motionsvaner samt udvikling i vægt og trivsel under opholdet hænger sammen med, om barnet: 1) viser tegn på alvorlig psykisk mistrivsel i årene efter ophold på Julemærkehjem, 2) opnår alle standpunkts- og afgangsprøvekarakterer i dansk og matematik ved afslutning af grundskolen, og 3) er i gang med en uddannelse i 18-årsalderen.

I alt 4.828 børn, der har været på Julemærkehjem i perioden 2011 til 2018, indgår i analyserne. I analyser af tegn på alvorlig psykisk mistrivsel efter ophold indgår 4.825 børn, som har afsluttet deres ophold på Julemærkehjem senest med udgangen af 2018. Tegn på alvorlig psykisk mistrivsel måles frem til d. 31. december 2018 for alle børn uanset deres alder i 2018 og hvilket årstal, de har været på Julemærkehjem. For at tage højde for, at vi derfor følger børn, der var på Julemærkehjem for en del år siden længere end børn, der var på Julemærkehjem for nylig, beregnes en såkaldt hazard ratio (HR) i stedet for en odds ratio. Fortolkningen af OR og HR er dog den samme (se afsnit 3.3 om statistiske analyser). I analyserne afrapporteres en HR, som er justeret for alder, idet alder er af afgørende betydning for risiko for tegn på alvorlig psykisk mistrivsel. Analyser om opnåelse af karakterer er baseret på børn, som er fyldt 17 år, hvilket vil sige 2.758 børn. Analyser om igangværende uddannelse er baseret på børn, som er fyldt 18 år, hvilket vil sige 2.422 børn (se flowdiagram i figur 3.2.3). Da disse analyser gennemføres på et bestemt alderstrin, er det her ikke nødvendigt at tage højde for børnenes alder, og vi har derfor blot afrapporteret andele af børn med forskellige karakteristika (for eksempel drenge og piger) blandt børn, der har og ikke har opnået alle karakterer som 17-årig og er i gang og ikke er i gang med en uddannelse som 18-årig.

Oplysninger fra spørgeskemaer om trivsel, kost- og måltidsvaner, fysisk aktivitet og familiens kost- og motionsvaner er kun indsamlet blandt børn, som har været på Julemærkehjem i perioden 2013 til 2018. Dette betyder, at der i analyser, der indeholder disse emner, indgår lidt færre børn end nævnt ovenfor, nemlig 3.515 børn, i analyser af tegn på alvorlig psykisk mistrivsel efter ophold og henholdsvis 1.498 børn og 1.195 børn i analyser om opnåelse af karakterer og igangværende uddannelse i 18-årsalderen (se flowdiagram i figur 3.2.3).

En tabel med sociale og helbreds-karakteristika for børn, der har været på Julemærkehjem, og som indgår i analyserne i dette afsnit, præsenteres ikke, da den er sammenlignelig med tabel 4.1.1. I dette afsnit indgår dog også de få børn med normalvægt, der har været på Julemærkehjem. De udgør ca. 3% af alle børn, der kom på Julemærkehjem i perioden 2011-2018. Tabel 4.2.1 viser trivsel, vægtstatus, kost- og måltidsvaner og fysisk aktivitet ved starten af opholdet, vægtstatus ved slutningen af opholdet samt ændring i trivsel, vægtstatus og familiens kost- og motionsvaner under opholdet blandt børn, der har været på Julemærkehjem fra 2013 til 2018. Oplysningerne er baseret på spørgeskemabesvarelser fra børn og forældre. For de fleste forhold gælder, at godt 11% af børnene ikke har besvaret spørgsmål om deres trivsel, fysiske aktivitet og kost- og måltidsvaner, mens lidt flere forældre ikke har besvaret spørgsmål om eventuel ændring i familiens kost- og motionsvaner efter barnet kommer på Julemærkehjem.

Mange børn har dårlig trivsel, når de starter på Julemærkehjem. I alt 35% er aldrig eller kun sjældent glade for deres skole, 58% har en lille eller dårlig tro på sig selv, 38% oplever mobning, og 19% føler sig ofte alene. Samlet set har knap to ud af tre børn mindst én af disse former for mistrivsel, når de starter på Julemærkehjem. Knap halvdelen af børnene har middel eller lav livstilfredshed, når de starter på Julemærkehjem, mens langt de fleste børn har høj livstilfredshed, når de afslutter deres ophold. Ligeledes har de fleste børn med lille tro på sig selv ved start af opholdet ændret dette til god tro på sig selv, når de afslutter deres ophold. Knap to ud af tre børn har svær overvægt, når de starter på Julemærkehjem, mens 32% har overvægt, og 4% har normalvægt. De fleste børn taber sig mere end fem kg under opholdet på Julemærkehjem og ved opholdets slutning har hver fjerde barn normalvægt, halvdelen har overvægt, mens godt hver femte har svær overvægt. Lidt under halvdelen af børnene har et hyppigt indtag (mindst 5 dage om ugen) af sund morgenmad, frugt og grøntsager om ugen, mens 2-9% af børnene spiser slik, chips eller drikker sodavand mindst fem dage om ugen. Knap halvdelen af børnene er samlet set fysisk aktive mindst syv gange om ugen, mens 4% højst er aktive én gang om ugen i mindst en halv time. I alt 4% er aldrig fysisk aktive i skolen, og i alt 9% er aldrig fysisk aktive uden for skolen i mindst en

halv time. Størstedelen af børnenes forældre angiver, at de i familien har ændret kost- og motionsvaner under opholdet på Julemærkehjem.

Tabel 4.2.1. Trivsel, vægtstatus, kost- og måltidsvaner, fysisk aktivitet og familiens kost- og motionsvaner blandt børn, der var på Julemærkehjem fra 2013 til 2018.

Børn på Julemærkehjem (n=3.518)		
	n	(%)
Trivsel i skolen		
Ofte eller altid glad for sin skole	1.925	55
Af og til glad for sin skole	870	25
Sjældent eller aldrig glad for sin skole	350	10
Manglende oplysninger	373	11
Mobning		
Bliver ikke mobbet (eller er blevet én til to gange)	1.795	51
Bliver mobbet mindst to gange om måneden	1.345	38
Manglende oplysninger	378	11
Ensomhed		
Føler sig sjældent eller aldrig alene i hverdagen	2.477	70
Føler sig ofte alene i hverdagen	662	19
Manglende oplysninger	379	11
Tro på sig selv		
God	1.118	32
Lille	1.465	42
Dårlig	548	16
Manglende oplysninger	387	11
Ændring i barnets tro på sig selv fra start til slut af ophold		
Fra god til god	985	28
Fra lille/dårlig til god	1.488	42
Fra lille/dårlig til lille/dårlig	382	11
Fra god til lille/dårlig	46	1
Manglende oplysninger	617	18
Trivselsindeks*		
God trivsel	843	24
Dårlig trivsel	2.272	65
Manglende oplysninger	403	11
Livstilfredshed (på en skala fra 0-10)		
Høj (7-10)	1.462	42
Middel (5-6)	1.147	33
Lav (0-4)	520	15
Manglende oplysninger	389	11
Ændring i livstilfredshed fra start til slut af ophold (på en skala fra 0-10)		
Fra høj til høj	1.302	37
Fra middel/lav til høj	1.303	37
Fra middel/lav til middel/lav	229	7
Fra høj til middel/lav	38	1
Manglende oplysninger	646	18

Forældres vurdering af barnets livstilfredshed (på en skala fra 0-10)		
Høj (7-10)	1.321	38
Middel (5-6)	1.167	33
Lav (0-4)	622	18
Manglende oplysninger	408	12
Vægtstatus ved start af ophold		
Normalvægt	128	4
Overvægt	1.116	32
Svær overvægt	2.220	63
Manglende oplysninger	54	2
Vægtstatus ved slut af ophold		
Normalvægt	852	24
Overvægt	1.827	52
Svær overvægt	764	22
Manglende oplysninger	75	2
Vægtændring		
Tabt over 5 kg	2.668	76
Tabt 0-5 kg eller øget vægt	757	22
Manglende oplysninger	93	3
Hyppigt indtag af sund morgenmad		
Ja, mindst fem dage om ugen	1.498	43
Nej, mindre end fem dage om ugen	1.626	46
Manglende oplysninger	394	11
Hyppigt indtag af frugt		
Ja, mindst fem dage om ugen	1.682	48
Nej, mindre end fem dage om ugen	1.445	41
Manglende oplysninger	391	11
Hyppigt indtag af grøntsager		
Ja, mindst fem dage om ugen	1.670	47
Nej, mindre end fem dage om ugen	1.444	41
Manglende oplysninger	404	11
Hyppigt indtag af slik		
Nej, mindre end fem dage om ugen	2.810	80
Ja, mindst fem dage om ugen	301	9
Manglende oplysninger	407	12
Hyppigt indtag af sodavand		
Nej, mindre end fem dage om ugen	2.868	82
Ja, mindst fem dage om ugen	253	7
Manglende oplysninger	397	11
Hyppigt indtag af chips		
Nej, mindre end fem dage om ugen	3.063	87
Ja, mindst fem dage om ugen	57	2
Manglende oplysninger	398	11

Fysisk aktiv i skolen (om ugen)		
3 eller flere gange	1.820	52
1-2 gange	1.157	33
0 gange	123	4
Manglende oplysninger	418	12
Fysisk aktiv uden for skolen (om ugen)		
3 eller flere gange	1.731	49
1-2 gange	1.042	30
0 gange	328	9
Manglende oplysninger	417	12
Fysisk aktivitet samlet (om ugen)**		
7 eller flere gange	1.500	43
4-6 gange	963	27
2-3 gange	475	14
0-1 gang	148	4
Manglende oplysninger	432	12
Har familien ændret kostvaner?		
Ja	2.780	79
Nej	122	3
Manglende oplysninger	616	18
Har familien ændret motionsvaner?		
Ja	2.556	73
Nej	347	10
Manglende oplysninger	615	17

*Mindst én af følgende former for mistrivsel: ikke glad for skolen, dårlig tro på sig selv, oplever mobning og/eller føler sig ofte alene, se afsnit 3.1 for detaljer om trivselsindekset.

**Samlet variabel for fysisk aktivitet i skolen og uden for skolen om ugen.

Social baggrund og sygelighed

I dette afsnit undersøger vi, om børnenes sociale baggrund og sygelighed ved starten af opholdet på Julemærkehjem hænger sammen med tegn på alvorlig psykisk mistrivsel efter opholdet, opnåelse af alle standpunkts- og prøvekarakterer i dansk og matematik ved afslutning af grundskolen og igangværende uddannelse i 18-årsalderen.

Social baggrund/sygelighed og tegn på alvorlig psykisk mistrivsel

Tabel 4.2.2 viser, at piger har en væsentlig højere risiko for tegn på alvorlig psykisk mistrivsel i årene efter opholdet på Julemærkehjem sammenlignet med drenge (jHR=2,51, 95% CI: 2,02-3,14).

Der ser ikke ud til at være sammenhæng mellem forældres uddannelsesniveau og beskæftigelse på den ene side og tegn på alvorlig psykisk mistrivsel hos barnet i årene efter ophold på den anden side. Til gengæld ser børnenes familiesituation ud til at hænge sammen med risikoen for senere tegn på alvorlig psykisk mistrivsel. Børn, der ikke bor med begge forældre og/eller ikke bor med søskende, har således større risiko for tegn på alvorlig psykisk mistrivsel i årene efter ophold sammenlignet med børn, der bor med begge forældre. Børn med indvandrerbaggrund ser ud til at have mindre risiko for tegn på alvorlig psykisk mistrivsel i årene efter ophold sammenlignet med børn med dansk herkomst (jHR=0,57, 95% CI: 0,35-0,92). Desuden ses det, at børn, hvis mor og/eller far har psykisk sygdom, inden de starter på Julemærkehjem, selv har større risiko for tegn på alvorlig psykisk mistrivsel i årene efter ophold sammenlignet med børn, hvis forældre ikke har psykisk sygdom. Børn med både fysisk og mental diagnose inden opholdet på Julemærkehjem har ligeledes større risiko for tegn på alvorlig psykisk mistrivsel i årene efter ophold sammenlignet med børn, som ikke har fået diagnoser, inden de kommer på Julemærkehjem (jHR=2,73, 95% CI: 2,01-3,71).

Tabel 4.2.2. Hyppighed af og justerede hazard ratioer for tegn på alvorlig psykisk mistrivsel efter ophold på Julemærkehjem i forhold til social baggrund og sygelighed blandt børn, der har været på Julemærkehjem.

	Totalt antal i gruppen/Antal med tegn på alvorlig psykisk mistrivsel	Andel med tegn på alvorlig psykisk mistrivsel, %	Risiko for tegn på alvorlig psykisk mistrivsel, JHR*	95% CI
Samlet antal	4.825/464			
Køn				
Dreng	1.950/101	5	1	Reference
Pige	2.875/363	13	2,51	2,02-3,14
Fødselsår				
1996-2000	1.716/245	14	1	Reference
2001-2004	2.579/199	8	1,01	0,81-1,26
2005-2009	530/20	4	1,26	0,71-2,23
Herkomst				
Dansk	4.458/440	10	1	Reference
Efterkommer	65/6	9	0,97	0,43-2,17
Indvandrer	302/18	6	0,57	0,35-0,92
Forældres højest fuldførte uddannelse**/***				
Videregående	1.198/109	9	1	Reference
Erhvervsfaglig	2.772/261	9	1,03	0,82-1,28
Gymnasial	137/12	9	0,89	0,49-1,63
Grundskole	718/82	11	1,19	0,90-1,59
Forældres beskæftigelse**/***				
Mindst to forældre i arbejde	3.080/279	9	1	Reference
Én forælder i arbejde	1.105/118	11	1,20	0,97-1,49
Ingen forældre i arbejde	640/67	10	1,14	0,87-1,49
Familiestruktur**				
Bor med begge forældre	1.874/138	7	1	Reference
Bor i sammenbragt familie	833/89	11	1,48	1,13-1,93
Bor med én forælder	2.078/227	11	1,55	1,25-1,91
Bor ikke med forældre	40/10	25	3,69	1,94-7,02
Søskende**				
Bor ikke med søskende	1.277/155	12	1,44	1,18-1,75
Bor med 1-2 søskende	3.197/277	9	1	Reference
Bor med 3 eller flere søskende	351/32	9	1,04	0,72-1,50
Tegn på alvorlig psykisk mistrivsel, mor**				
Nej	4.403/401	9	1	Reference
Ja	422/63	15	1,82	1,40-2,38
Tegn på psykisk mistrivsel, mor**				
Nej	3.877/351	9	1	Reference
Ja	948/113	12	1,46	1,18-1,81
Tegn på alvorlig psykisk mistrivsel, far**				
Nej	4.458/422	9	1	Reference
Ja	367/42	11	1,25	0,91-1,72

Tegn på psykisk mistrivsel, far**				
Nej	4.273/398	9	1	Reference
Ja	552/66	12	1,35	1,04-1,75
Alder ved ophold				
6-9 år	274/21	8	1	Reference
10-12 år	2.629/236	9	0,87	0,51-1,49
13-15 år	1.922/207	11	0,97	0,56-1,70
Årstal for ophold				
2011-2014	2.762/361	13	1	Reference
2015-2018	2.063/103	5	0,94	0,74-1,19
Barnets sygelighed**				
Ingen diagnose	2.947/261	9	1	Reference
Fysisk diagnose	1.396/128	9	1,16	0,94-1,44
Mental diagnose	229/26	11	1,49	0,99-2,23
Fysisk og mental diagnose	253/49	19	2,73	2,01-3,71

*Justeret for alder.

**Målt det år, barnet var på Julemærkehjem.

***Blandt de juridiske forældre samt voksne (oftest partnere til forældre), som barnet bor sammen med i året for opholdet på Julemærkehjem.

Social baggrund/sygelighed og afslutning af grundskolen samt uddannelse i 18-årsalderen

Det ses af tabel 4.2.3, at børnenes sociale baggrund og sygelighed ved starten af opholdet på Julemærkehjemmet hænger sammen med, om de opnår alle karakterer i dansk og matematik ved afslutning af grundskolen, og om de er i gang med en uddannelse i 18-årsalderen. Procentvis flere børn, der ikke afslutter grundskolen med alle karakterer i dansk og matematik, er således drenge, flere har en mental diagnose, flere bor ikke med begge forældre, og flere har forældre uden uddannelse, uden for arbejdsmarkedet og forældre med kontakt til psykiatrien, sammenlignet med børn, der afslutter grundskolen med alle karakterer i dansk og matematik. Ligeledes bor færre børn, der ikke er i gang med en uddannelse i 18-årsalderen, hos begge forældre, flere har forældre uden uddannelse og arbejde, og flere har forældre med kontakt til psykiatrien sammenlignet med børn, der er i gang med en uddannelse i 18-årsalderen.

Tabel 4.2.3. Social baggrund og sygelighed ved starten af opholdet i forhold til at have opnået alle karakterer og være i gang med en uddannelse i 18-årsalderen blandt børn, der har været på Julemærkehjem.

	Opnået alle karakterer i dansk og matematik ved afslutning af grundskolen (n=2.758)		I gang med uddannelse (herunder grundskole og forberedende uddannelse) (n=2.422)	
	Nej (n=583)	Ja (n=2.175)	Nej (n=370)	Ja (n=2.052)
Køn, %				
Dreng	45	38	39	39
Pige	55	62	61	61
Fødselsår, %				
1996-2000	62	62	71	71
2001-2004	38	38	29	29
Herkomst, %				
Dansk	92	92	92	92
Efterkommer	2	1	0	2
Indvandrere	6	7	8	7
Forældres højeste fuldførte uddannelse*/**, %				
Videregående	18	26	19	25
Erhvervsfaglig	56	57	51	57
Gymnasial	3	3	2	3
Grundskole	23	13	28	14
Manglende oplysninger	0	1	0	0
Forældres beskæftigelse*/**, %				
Mindst to forældre i arbejde	51	67	49	66
Én forælder i arbejde	26	22	28	22
Ingen forældre i arbejde	23	11	23	12
Familiestruktur*, %				
Bor med begge forældre	31	41	29	42
Bor i sammenbragt familie	19	17	18	17
Bor med én forælder	49	41	52	40
Bor ikke med forældre	1	1	2	1
Søskende*, %				
Bor ikke med søskende	29	26	27	27
Bor med 1-2 søskende	61	67	64	66
Bor med 3 eller flere søskende	9	7	9	7
Mors kontakt til psykiatrien*, %				
Tegn på alvorlig psykisk mistrivsel	10	7	10	8
Tegn på psykisk mistrivsel	22	16	19	17
Fars kontakt til psykiatrien*, %				
Tegn på alvorlig psykisk mistrivsel	10	7	11	7
Tegn på psykisk mistrivsel	13	10	15	10

Alder ved ophold, %				
6-9 år	2	1	0	1
10-12 år	46	45	48	44
13-15 år	52	54	52	56
Årstal for ophold, %				
2011-2014	87	86	93	91
2015-2018	13	14	7	9
Barnets sygelighed*, %				
Ingen diagnose	61	65	64	65
Fysisk diagnose	24	27	25	26
Mental diagnose	9	3	5	4
Fysisk og mental diagnose	7	4	6	4

*Målt det år, barnet var på Julemærkehjem.

**Blandt de juridiske forældre samt voksne (ofte partnere til forældre), som barnet bor sammen med i året for opholdet på Julemærkehjem.

Vægt

I dette afsnit undersøger vi, om børns vægt ved starten og slutningen af opholdet på Julemærkehjem samt eventuel vægtændring under opholdet hænger sammen med 1) tegn på alvorlig psykisk mistrivsel efter opholdet, 2) opnåelse af alle standpunkts- og prøvekarakterer i dansk og matematik ved afslutning af grundskolen, og 3) igangværende uddannelse i 18-årsalderen.

Vægt og tegn på alvorlig psykisk mistrivsel

Tabel 4.2.4 viser, at den relativt lille gruppe af børn med normalvægt ved starten af ophold ser ud til at have større risiko for tegn på alvorlig psykisk mistrivsel efter ophold sammenlignet med børn, som har overvægt (jHR=1,64, 95% CI: 1,03-2,62). Der ser ikke ud at være forskel på risiko for tegn på alvorlig mistrivsel mellem børn, der havde overvægt og svær overvægt, da de var på Julemærkehjem.

Børn, som har haft et lille vægttab (0-5 kg) eller har øget sin vægt under opholdet, har øget risiko for tegn på alvorlig psykisk mistrivsel efter ophold sammenlignet med børn, som har tabt over 5 kg (jHR=1,29, 95% CI: 1,05-1,60). Det ser ud til, at børn med manglende oplysninger på vægtændring ligeledes har større risiko for tegn på alvorlig psykisk mistrivsel efter ophold sammenlignet med børn, som har tabt over 5 kg (jHR=2,16, 95% CI: 1,31-3,57).

Tabel 4.2.4. Hyppighed af og justerede hazard ratioer for tegn på alvorlig psykisk mistrivsel efter ophold på Julemærkehjem i forhold til vægtstatus ved starten og slutningen af ophold samt vægtændring under opholdet på Julemærkehjem.

	Totalt antal i gruppen/Antal med tegn på alvorlig psykisk mistrivsel	Andel med tegn på alvorlig psykisk mistrivsel, %	Risiko for tegn på alvorlig psykisk mistrivsel, jHR*	95% CI
Samlet antal	4.825/464			
Vægtstatus ved starten af ophold				
Normalvægt	149/20	13	1,64	1,03-2,62
Overvægt	1.503/153	10	1	Reference
Svær overvægt	3.112/283	9	0,84	0,69-1,02
Manglende oplysninger	61/8	13	1,85	0,91-3,77
Vægtstatus ved slutningen af ophold				
Normalvægt	1.118/111	10	1,14	0,91-1,43
Overvægt	2.537/234	9	1	Reference
Svær overvægt	1.085/109	10	1,05	0,84-0,69
Manglende oplysninger	85/10	12	1,90	1,01-3,58
Vægtændring				
Tabt over 5 kg	3.681/333	9	1	Reference
Tabt 0-5 kg eller øget vægt	1.031/115	11	1,29	1,05-1,60
Manglende oplysninger	113/16	14	2,16	1,31-3,57

*Justeret for alder.

Vægt og afslutning af grundskolen samt uddannelse i 18-årsalderen

Tabel 4.2.5 viser, at børns vægt ved starten og slutningen af opholdet på Julemærkehjem samt vægtændring under opholdet hænger sammen med, om de opnår alle karakterer i dansk og matematik ved afslutning af grundskolen, og om de er i gang med en uddannelse i 18-årsalderen. Procentvis flere børn, der ikke afslutter grundskolen med alle karakterer i dansk og matematik, har svær overvægt ved starten af opholdet, og færre har tabt mere end 5 kg, sammenlignet med børn, der afslutter grundskolen med alle karakterer i dansk og matematik. Ligeledes har procentvis flere børn, der ikke er i gang med en uddannelse i 18-årsalderen, svær overvægt både ved starten og slutningen af opholdet sammenlignet med børn, der er i gang med en uddannelse i 18-årsalderen.

Tabel 4.2.5. Vægtstatus ved starten og slutningen af ophold samt vægtændring i forhold til at have opnået alle karakterer og være i gang med en uddannelse i 18-årsalderen blandt børn, der har været på Julemærkehjem.

	Opnået alle karakterer i dansk og matematik ved afslutning af grundskolen (n=2.758)		I gang med uddannelse (herunder grundskole og forberedende uddannelse) (n=2.422)	
	Nej (n=583)	Ja (n=2.175)	Nej (n=370)	Ja (n=2.052)
Vægtstatus ved starten af ophold, %				
Overvægt*	27	34	24	34
Svær overvægt	73	66	76	66
Vægtstatus ved slutningen af ophold, %				
Normalvægt	17	22	14	22
Overvægt	52	55	52	55
Svær overvægt	31	22	34	23
Vægtændring, %				
Tabt over 5 kg	71	79	80	77
Tabt 0-5 kg eller øget vægt	25	20	18	21
Manglende oplysninger	4	1	2	2

*Et mindre antal børn med normalvægt indgår i gruppen med overvægt, da der er for få børn med normalvægt ved starten af opholdet til, at de kan opgøres separat.

Trivsel

I dette afsnit undersøger vi, om børnenes trivsel ved starten af opholdet på Julemærkehjem og ændring i trivsel under opholdet hænger sammen med tegn på alvorlig psykisk mistrivsel efter opholdet, opnåelse af alle standpunkts- og prøvekarakterer i dansk og matematik ved afslutning af grundskolen og igangværende uddannelse i 18-årsalderen.

Trivsel og tegn på alvorlig psykisk mistrivsel

Tabel 4.2.6 viser, at børn med lav livstilfredshed ved starten af opholdet på Julemærkehjem har en øget risiko for at vise tegn på alvorlig psykisk mistrivsel i årene efter opholdet sammenlignet med børn med høj livstilfredshed ved starten af opholdet (jHR=2,10, 95% CI: 1,52-2,92). Resultaterne er de samme, når der ses på børnenes egen rapportering af livstilfredshed og forældrenes rapportering på børnenes vegne. Også børn, der på andre parametre rapporterer dårlig trivsel, har øget risiko for at vise tegn på alvorlig psykisk mistrivsel. Det gælder børn, der ved starten af opholdet på Julemærkehjem sjældent eller aldrig er glade for deres skole, har en dårlig tro på sig selv, oplever mobning flere gange om måneden eller mere, samt ofte føler sig alene. Børn med manglende oplysninger om livstilfredshed ser også ud til at have højere risiko for at vise tegn på alvorlig psykisk mistrivsel i årene efter opholdet på Julemærkehjem.

De fleste børn øger deres livstilfredshed og tro på sig selv under opholdet. Børn med høj livstilfredshed (7-10) både ved starten og slutningen af opholdet har den laveste risiko for tegn på alvorlig psykisk mistrivsel i årene efter opholdet. Den mindre gruppe af børn, der stadig har middel eller lav livstilfredshed ved slutningen af opholdet, har en øget risiko for at vise tegn på alvorlig psykisk mistrivsel sammenlignet med børn, som opnår høj livstilfredshed (7-10) ved slutningen af opholdet (jHR=1,89, 95% CI: 1,25-2,86).

Tabel 4.2.6. Hyppighed af og justerede hazard ratioer for tegn på alvorlig psykisk mistrivsel efter ophold på Julemærkehjem i forhold til trivselskarakteristika ved starten af ophold samt ændring i oplevet livstilfredshed under ophold.

	Totalt antal i gruppen/Antal med tegn på alvorlig psykisk mistrivsel	Andel med tegn på alvorlig psykisk mistrivsel, %	Risiko for tegn på alvorlig psykisk mistrivsel, jHR*	95% CI
Samlet antal	3.515/273			
Oplevet livstilfredshed hos barnet (på en skala fra 0-10)				
Høj (7-10)	1.461/89	6	1	Reference
Middel (5-6)	1.147/84	7	1,23	0,91-1,66
Lav (0-4)	519/61	12	2,10	1,52-2,92
Manglende oplysninger	388/39	10	2,01	1,38-2,93
Ændring i oplevet livstilfredshed hos barnet fra start til slut af ophold (på en skala fra 0-10)				
Fra høj til høj	1.301/70	5	0,7	0,51-0,95
Fra middel/lav til høj	1.303/96	7	1	Reference
Fra middel/lav til middel/lav	228/30	13	1,89	1,25-2,86
Fra høj til middel/lav	38/6	16	2,64	1,15-6,04
Manglende oplysninger	645/71	11	1,67	1,23-2,27
Forældres vurdering af barnets livstilfredshed (på en skala fra 0-10)				
Høj (7-10)	1.321/81	6	1	Reference
Middel (5-6)	1.166/84	7	1,19	0,88-1,62
Lav (0-4)	621/68	11	1,90	1,37-2,62
Manglende oplysninger	407/40	10	1,90	1,30-2,78
Trivsel i skolen				
Ofte eller altid glad for sin skole	1.924/108	6	1	Reference
Af og til glad for sin skole	869/81	9	1,74	1,30-2,32
Sjældent eller aldrig glad for sin skole	350/46	13	2,64	1,87-3,73
Manglende oplysninger	372/38	10	2,26	1,56-3,28
Mobning				
Bliver ikke mobbet (eller er blevet én til to gange)	1.794/115	6	1	Reference
Bliver mobbet mindst to gange om måneden	1.344/119	9	1,48	1,14-1,92
Manglende oplysninger	377/39	10	1,98	1,38-2,85

Ensomhed				
Føler sig sjældent eller aldrig alene i hverdagen	2.476/158	6	1	Reference
Føler sig ofte alene i hverdagen	661/77	12	1,96	1,49-2,57
Manglende oplysninger	378/38	10	1,93	1,35-2,76
Tro på sig selv				
God	1.118/68	6	1	Reference
Lille	1.464/104	7	1,23	0,90-1,67
Dårlig	547/62	11	2,01	1,42-2,84
Manglende oplysninger	386/39	10	2,06	1,39-3,06
Ændring i barnets tro på sig selv fra start til slut af ophold				
Fra god til god	985/53	5	0,72	0,52-1,01
Fra lille/dårlig til god	1.487/103	7	1	Reference
Fra lille/dårlig til lille/dårlig	381/38	10	1,38	0,95-2,01
Fra god til lille/dårlig	46/7	15	1,92	0,89-4,14
Manglende oplysninger	616/72	12	1,94	1,44-2,63

*Justeret for alder.

Trivsel og afslutning af grundskolen samt uddannelse i 18-årsalderen

Tabel 4.2.7 viser, at børnenes trivsel ved starten af opholdet hænger sammen med, om de opnår alle karakterer i dansk og matematik ved afslutning af grundskolen, og om de er i gang med en uddannelse i 18-årsalderen. Procentvis flere børn, der ikke afslutter grundskolen med alle karakterer i dansk og matematik, trivedes dårligt i skolen, blev mobbet, havde lille tro på sig selv og lav eller middel livstilfredshed ved starten af opholdet på Julemærkehjem, sammenlignet med børn, der afslutter grundskolen med alle karakterer i dansk og matematik. Ligeledes ses det, at procentvis flere børn, der ikke er i gang med en uddannelse som 18-årige, trivedes dårligt i skolen og blev mobbet ved starten af opholdet på Julemærkehjem sammenlignet med børn, der er i gang med en uddannelse som 18-årige.

Det ser tillige ud til, at andelen af børn med manglende oplysninger på ændring i livstilfredshed og tro på sig selv er særlig stor blandt børn, der ikke har afsluttet grundskolen med alle karakterer og ikke er i gang med en uddannelse, sammenlignet med børn, der opnår alle karakterer og er i gang med en uddannelse.

Tabel 4.2.7. Trivselskarakteristika ved starten af ophold og ændring i trivsel under ophold i forhold til at have opnået alle karakterer og være i gang med en uddannelse i 18-årsalderen blandt børn, der har været på Julemærkehjem.

	Opnået alle karakterer i dansk og matematik ved afslutning af grundskolen (n=1.498)		I gang med uddannelse (herunder grundskole og forberedende uddannelse) (n=1.195)	
	Nej (n=279)	Ja (n=1.219)	Nej (n=165)	Ja (n=1.030)
Oplevet livstilfredshed hos barnet (på en skala fra 0-10), %				
Høj (7-10)	30	46	37	45
Middel (5-6)	35	31	36	31
Lav (0-4)	20	15	18	15
Manglende oplysninger	14	8	10	9
Ændring i oplevet livstilfredshed hos barnet fra start til slut af ophold (på en skala fra 0-10), %				
Fra høj til høj	25	42	32	40
Fra middel/lav til høj	39	36	38	36
Fra middel/lav til middel/lav*	10	7	10	8
Manglende oplysninger	26	14	21	16
Forældres vurdering af barnets livstilfredshed (på en skala fra 0-10), %				
Høj (7-10)	29	41	36	41
Middel (5-6)	33	33	30	33
Lav (0-4)	22	17	23	17
Manglende oplysninger	16	9	11	9
Trivsel i skolen, %				
Ofte eller altid glad for sin skole	40	60	44	60
Af og til glad for sin skole	32	24	34	24
Sjældent eller aldrig glad for sin skole	14	8	13	8
Manglende oplysninger	14	8	9	8
Mobning, %				
Bliver ikke mobbet (eller er blevet én til to gange)	38	59	51	57
Bliver mobbet mindst to gange om måneden	48	33	40	34
Manglende oplysninger	14	8	9	9
Ensomhed, %				
Føler sig sjældent eller aldrig alene i hverdagen	61	75	69	73
Føler sig ofte alene i hverdagen	25	18	22	18
Manglende oplysninger	14	8	9	9

Tro på sig selv, %				
God	23	35	32	34
Lille	43	42	45	41
Dårlig	20	15	15	16
Manglende oplysninger	14	8	9	9
Ændring i barnets tro på sig selv fra start til slut af ophold, %				
Fra god til god	19	32	24	31
Fra lille/dårlig til god	42	42	40	41
Fra lille/dårlig til lille/dårlig	14	12	15	13
Fra god til lille/dårlig	2	1	4	1
Manglende oplysninger	23	13	17	14

*Antallet af børn med høj livstilfredshed ved start af ophold og middel/lav livstilfredshed ved slut af ophold er meget lille og indgår derfor i gruppen af børn, der har middel/lav livstilfredshed ved både start og slut af ophold.

Kost- og måltidsvaner

I dette afsnit undersøger vi om sunde og usunde kost- og måltidsvaner ved starten af opholdet på Julemærkehjem, hænger sammen med tegn på alvorlig psykisk mistrivsel efter opholdet, opnåelse af alle standpunkts- og prøvekarakterer i dansk og matematik ved afslutning af grundskolen og igangværende uddannelse i 18-årsalderen.

Kost og tegn på alvorlig psykisk mistrivsel

Tabel 4.2.8 viser, at børnenes sunde og usunde kost- og måltidsvaner ved starten af opholdet ikke hænger sammen med tegn på alvorlig psykisk mistrivsel i årene efter opholdet. Dog ses, at risikoen for tegn på alvorlig psykisk mistrivsel, er størst blandt børn med manglende oplysninger om kost- og måltidsvaner.

Tabel 4.2.8. Hyppighed af og justerede hazard ratioer for tegn på alvorlig psykisk mistrivsel efter ophold på Julemærkehjem i forhold til sunde og usunde kost- og måltidsvaner ved starten af ophold på Julemærkehjem.

	Totalt antal i gruppen/Antal med tegn på alvorlig psykisk mistrivsel	Andel med tegn på alvorlig psykisk mistrivsel, %	Risiko for tegn på alvorlig psykisk mistrivsel, jHR*	95% CI
Samlet antal	3.515/273			
Sunde kost- og måltidsvaner**				
I mindre grad	644/50	8	1,05	0,75-1,46
I nogen grad	806/66	8	1,13	0,84-1,53
I høj grad	1.650/117	7	1	Reference
Manglende oplysninger	415/40	10	1,60	1,12-2,29
Usunde kost- og måltidsvaner***				
I mindre grad	2.644/193	7	1	Reference
I nogen grad	338/30	9	1,15	0,78-1,70
I høj grad	119/9	8	0,97	0,49-1,89
Manglende oplysninger	414/41	10	1,61	1,15-2,25

*Justeret for alder.

**Sunde kost- og måltidsvaner er målt ved indtag af sund morgenmad, frugt og/eller grønt mindst fem dage om ugen og barnet kunne her score 0 til 3 point.

***Usunde kost- og måltidsvaner er målt ved indtag af slik, chips og/eller sodavand mindst fem dage om ugen og barnet kunne her score 0 til 3 point.

Kost og afslutning af grundskolen samt uddannelse i 18-årsalderen

Tabel 4.2.9 viser, at børnenes sunde- og usunde kostvaner hænger sammen med om de senere opnår alle karakterer i dansk og matematik ved afslutning af grundskolen og om de er i gang med en uddannelse i 18-årsalderen. Procentvis færre børn, der ikke afslutter grundskolen med alle karakterer i dansk og matematik har således i høj grad sunde kost- og måltidsvaner og flere har i

nogen grad usunde kost- og måltidsvaner ved starten af opholdet på Julemærkehjem, sammenlignet med børn, der afslutter grundskolen med alle karakterer i dansk og matematik. Ligeledes har procentvis færre børn, der ikke er i gang med en uddannelse i 18-årsalderen i høj grad sunde kost- og måltidsvaner ved starten af opholdet på Julemærkehjem, sammenlignet med børn, der er i gang med en uddannelse i 18-årsalderen. Det ses tillige, at andelen af børn med manglende oplysninger om kost- og måltidsvaner er størst blandt børn, der ikke afslutter grundskolen med alle karakterer i dansk og matematik, sammenlignet med børn, der gør dette.

Tabel 4.2.9. Sunde- og usunde kost- og måltidsvaner ved starten af ophold i forhold til at have opnået alle karakterer og være i gang med uddannelse i 18-årsalderen blandt børn, der har været på Julemærkehjem.

	Opnået alle karakterer i dansk og matematik ved afslutning af grundskolen (n=1.498)		I gang med uddannelse (herunder grundskole og forberedende uddannelse) (n=1.195)	
	Nej (n=279)	Ja (n=1.219)	Nej (n=165)	Ja (n=1.030)
Sunde kost- og måltidsvaner*				
I mindre grad	28	21	26	22
I nogen grad	21	24	26	23
I høj grad	37	46	38	45
Manglende oplysninger	15	9	10	10
Usunde kost- og måltidsvaner**				
I mindre grad	63	78	72	75
I nogen grad	18	10	13	11
I høj grad	5	4	5	4
Manglende oplysninger	15	8	10	9

*Sunde kost- og måltidsvaner er målt ved hyppighed af indtag af sund morgenmad, frugt og/eller grønt.

**Usunde kost- og måltidsvaner er målt ved hyppighed indtag af slik, chips og/eller sodavand.

Fysisk aktivitet

I dette afsnit undersøger vi om fysisk aktivitet i skolen og uden for skolen ved starten af opholdet på Julemærkehjem, hænger sammen med tegn på alvorlig psykisk mistrivsel efter opholdet, opnåelse af alle standpunkts- og prøvekarakterer i dansk og matematik ved afslutning af grundskolen og igangværende uddannelse i 18-årsalderen.

Fysisk aktivitet og tegn på alvorlig psykisk mistrivsel

Tabel 4.2.10 viser, at andelen af børn med tegn på alvorlig psykisk mistrivsel, er størst blandt den mindre gruppe af børn, der ikke er fysisk aktive. Dette gælder både fysisk aktivitet i skolen, uden for skolen og samlet set. Eksempelvis ses det, at børn som samlet set er fysisk aktive højest én gang om ugen, når de starter på Julemærkehjem, har 67% øget risiko for tegn på alvorlig psykisk

mistrivsel efter opholdet, sammenlignet med børn, som er fysisk aktive mindst syv eller flere gange om ugen (jHR=1,67, 95% CI: 1,04-2,66). Det ses tillige, at risikoen for tegn på alvorlig psykisk mistrivsel, er større blandt børn med manglende oplysninger om fysisk aktivitet, sammenlignet med børn, som samlet set er fysisk aktive mindst syv eller flere gange om ugen og mindst tre gange om ugen i henholdsvis skolen og uden for skolen.

Tabel 4.2.10. Hyppighed af og justerede hazard ratioer for tegn på alvorlig psykisk mistrivsel efter ophold på Julemærkehjem i forhold til at være fysisk aktiv i skolen og uden for skolen ved starten af ophold på Julemærkehjem.

	Totalt antal i gruppen/Antal med tegn på alvorlig psykisk mistrivsel	Andel med tegn på alvorlig psykisk mistrivsel, %	Risiko for tegn på alvorlig psykisk mistrivsel, jHR*	95% CI
Samlet antal	3.515/273			
Fysisk aktiv i skolen (om ugen)**				
3 eller flere gange	1.819/130	7	1	Reference
1-2 gange	1.157/80	7	0,78	0,58-1,03
0 gange	122/20	16	1,77	1,10-2,86
Manglende oplysninger	417/43	10	1,53	1,08-2,16
Fysisk aktiv uden for skolen (om ugen)**				
3 eller flere gange	1.729/116	7	1	Reference
1-2 gange	1.042/77	7	1,03	0,77-1,38
0 gange	328/37	11	1,47	1,01-2,14
Manglende oplysninger	416/43	10	1,74	1,22-2,47
Fysisk aktivitet samlet (om ugen)**/**				
7 eller flere gange	1499/102	7	1	Reference
4-6 gange	963/65	7	0,84	0,62-1,16
2-3 gange	474/39	8	0,97	0,67-1,41
0-1 gang	148/22	15	1,67	1,04-2,66
Manglende oplysninger	431/45	10	1,61	1,13-2,29

*Justeret for alder.

**Børnene er spurgt til, hvor mange gange om ugen de er fysisk aktive mindst ½ time.

***Samlet variabel for fysisk aktivitet i skolen og uden for skolen om ugen.

Fysisk aktivitet og afslutning af grundskolen samt uddannelse i 18-årsalderen

Tabel 4.2.11 viser, at andelen af børn, som samlet set er fysisk aktive mindst fire gange om ugen ved starten af ophold på Julemærkehjem, generelt er lidt større blandt børn, der afslutter grundskolen med alle karakterer i dansk og matematik og er i gang med en uddannelse i 18-årsalderen, sammenlignet med børn, der ikke afslutter grundskolen alle karakterer i dansk og matematik og ikke er i gang med en uddannelse i 18-årsalderen. Det ses tillige, at andelen af børn med manglende oplysninger om fysisk aktivitet er størst blandt børn, der ikke afslutter grundskolen med alle karakterer i dansk og matematik, sammenlignet med børn, der gør dette.

Tabel 4.2.11. Fysisk aktivitet i skolen og uden for skolen (antal gange om ugen) ved starten af ophold i forhold til at have opnået alle karakterer og være i gang med uddannelse i 18-årsalderen blandt børn, der har været på Julemærkehjem.

	Opnået alle karakterer i dansk og matematik ved afslutning af grundskolen (n=1.498)		I gang med uddannelse (herunder grundskole og forberedende uddannelse) (n=1.195)	
	Nej (n=279)	Ja (n=1.219)	Nej (n=165)	Ja (n=1.030)
Fysisk aktiv i skolen (om ugen)*				
3 eller flere gange	38	44	38	42
1-2 gange	38	42	39	43
0 gange	9	5	12	5
Manglende oplysninger	15	9	12	10
Fysisk aktiv uden for skolen (om ugen)*				
3 eller flere gange	41	47	39	46
1-2 gange	32	32	33	32
0 gange	12	13	18	12
Manglende oplysninger	15	9	10	10
Fysisk aktivitet samlet (om ugen)**				
7 eller flere gange	32	35	29	33
4-6 gange	25	33	27	33
2-3 gange	19	17	21	17
0-1 gang	8	6	11	6
Manglende oplysninger	16	9	12	10

*Børnene er spurgt til, hvor mange gange om ugen de er fysisk aktive mindst ½ time.

**Samlet variabel for fysisk aktivitet i skolen og uden for skolen om ugen.

Familiens kost- og motionsvaner

I dette afsnit undersøger vi, om ændrede kost- og motionsvaner hos børnenes familier under opholdet på Julemærkehjem hænger sammen med tegn på alvorlig psykisk mistrivsel efter opholdet, opnåelse af alle standpunkts- og prøvekarakterer i dansk og matematik ved afslutning af grundskolen og at komme i gang med en uddannelse i 18-årsalderen.

Families vaner og tegn på alvorlig psykisk mistrivsel

Tabel 4.2.12 viser, at ændringer i familiens kost- og motionsvaner ikke hænger sammen med tegn på alvorlig psykisk mistrivsel i årene efter opholdet på Julemærkehjem. Det ser dog ud til, at børn med manglende oplysninger om ændringer i familiens kost- og motionsvaner har øget risiko for tegn på alvorlig psykisk mistrivsel.

Tabel 4.2.12. Hyppighed af og hazard ratioer for tegn på alvorlig psykisk mistrivsel efter ophold på Julemærkehjem i forhold til ændrede kost- og motionsvaner hos familien blandt børn, der har været på Julemærkehjem.

	Totalt antal i gruppen/Antal med tegn på alvorlig psykisk mistrivsel	Andel med tegn på alvorlig psykisk mistrivsel, %	Risiko for tegn på alvorlig psykisk mistrivsel, jHR*	95% CI
Samlet antal	3.515/273			
Har familien ændret kostvaner?				
Ja	2.779/194	7	1	Reference
Nej	121/12	10	1,41	0,78-2,52
Manglende oplysninger	615/67	11	1,86	1,40-2,45
Har familien ændret motionsvaner?				
Ja	2.554/176	7	1	Reference
Nej	347/30	9	1,14	0,77-1,68
Manglende oplysninger	614/67	11	1,86	1,41-2,47

*Justeret for alder.

Familiens vaner og afslutning af grundskolen samt uddannelse i 18-årsalderen

Tabel 4.2.13 viser, at andelen af børn, hvis forældre angiver, at familien har ændret kost- og motionsvaner under opholdet, er større blandt børn, der afslutter grundskolen med alle karakterer i dansk og matematik og er i gang med en uddannelse i 18-årsalderen, sammenlignet med børn, der ikke afslutter grundskolen med alle karakterer i dansk og matematik og ikke er i gang med en uddannelse i 18-årsalderen. Det ses tillige, at andelen af børn med manglende oplysninger om ændring i familiens kost- og motionsvaner er størst blandt børn, der ikke afslutter grundskolen med alle karakterer i dansk og matematik, og blandt børn, der ikke er i gang med en uddannelse i 18-årsalderen, sammenlignet med børn, der afslutter grundskolen med alle karakterer i dansk og matematik, og blandt børn, der er i gang med en uddannelse i 18-årsalderen.

Tabel 4.2.13. Ændring i familiens kost- og motionsvaner i forhold til at have opnået alle karakterer og være i gang med uddannelse i 18-årsalderen blandt børn, der har været på Julemærkehjem.

	Opnået alle karakterer i dansk og matematik ved afslutning af grundskolen (n=1.498)		I gang med uddannelse (herunder grundskole og forberedende uddannelse) (n=1.195)	
	Nej (n=279)	Ja (n=1.219)	Nej (n=165)	Ja (n=1.030)
Har familien ændret kostvaner?, %				
Ja	71	83	76	81
Nej	4	4	6	4
Manglende oplysninger	25	13	18	14
Har familien ændret motionsvaner?, %				
Ja	59	75	65	72
Nej	16	13	16	14
Manglende oplysninger	25	13	18	14

Forhold der hænger tættest sammen med uddannelsesmæssig og psykisk langtidsprognose

I dette afsnit undersøger vi, hvilke af de forhold hos barnet eller i familien, som vi har set på i de foregående afsnit, der hænger særligt tæt sammen med, om børnene viser tegn på alvorlig psykisk mistrivsel i årene efter ophold på Julemærkehjem, opnår alle karakterer ved afslutning af grundskolen, og er i gang med en uddannelse i 18-årsalderen.

Vi undersøger følgende forhold før barnets ophold på Julemærkehjemmet: forældres uddannelse, familiestruktur, mors og fars kontakt til psykiatrien, barnets alder, barnets sygelighed og oplevet livstilfredshed. Tillige undersøges vægtændring under opholdet og barnets køn. Vi analyserer alle forhold på én gang og kan dermed finde ud af, hvilke forhold der stadig hænger sammen med tegn på alvorlig psykisk mistrivsel, afslutning af grundskolen og at komme i gang med en uddannelse, når der tages højde for alle de andre forhold samtidig.

Vi undersøger desuden, om antallet af negative faktorer hænger sammen med, om børnene viser tegn på alvorlig psykisk mistrivsel i årene efter ophold på Julemærkehjem, opnår alle karakterer ved afslutning af grundskolen, og om børnene er i gang med en uddannelse i 18-årsalderen. Med negative faktorer menes forhold, der øger risikoen for tegn på alvorlig psykisk mistrivsel, ikke at opnå alle karakterer ved afslutning af grundskolen og ikke at komme i gang med en uddannelse i 18-årsalderen. I analysen indgår syv forskellige negative faktorer: om barnet 1) ingen forældre har med uddannelse ud over grundskolen, 2) ingen forældre har, der i arbejde, 3) ikke bor med begge forældre, 4) har mindst én forælder med tegn på alvorlig psykisk mistrivsel eller psykisk mistrivsel, 5) selv har en mental diagnose, 6) har middel/lav livstilfredshed, ikke fået spørgeskema eller har manglende oplysninger på trivsel ved starten af opholdet, og 7) har tabt under 5 kg/øget sin vægt eller har manglende oplysninger på vægtændring under opholdet. Hvert barn kan have 0 til 7 negative faktorer.

Forhold, der hænger sammen med tegn på alvorlig psykisk mistrivsel

Tabel 4.2.14 viser, at den største risiko for at vise tegn på alvorlig psykisk mistrivsel i årene efter opholdet på Julemærkehjem ses for børn med både en mental og fysisk diagnose, inden de kommer på Julemærkehjem, sammenlignet med børn, der ikke har nogen diagnose (jOR=2,52, 95% CI: 1,86-3,42). Herudover har piger en større risiko for at vise tegn på alvorlig psykisk mistrivsel, sammenlignet med drenge, samt børn med lav livstilfredshed, når de starter på Julemærkehjem, sammenlignet med børn med høj livstilfredshed, når de starter på Julemærkehjem. Desuden har børn, hvis mor havde kontakt til psykiatrien, inden de startede på

Julemærkehjem, og børn, der ikke boede med begge forældre, inden de startede på Julemærkehjem, større risiko for tegn på alvorlig psykisk mistrivsel. Børn med manglende oplysninger om trivsel inden opholdet og vægtændring har ligeledes større risiko for tegn på alvorlig psykisk mistrivsel efter opholdet.

Tabel 4.2.14. Hyppighed af og hazard ratioer for tegn på alvorlig psykisk mistrivsel efter ophold på Julemærkehjem i forhold til social baggrund, sygelighed, vægt og trivsel blandt børn, der har været på Julemærkehjem.

	Totalt antal i gruppen/Antal med tegn på alvorlig psykisk mistrivsel	Andel med tegn på alvorlig psykisk mistrivsel, %	Risiko for tegn på alvorlig psykisk mistrivsel, jHR*	95% CI
Samlet antal	4.825/464			
Køn				
Dreng	1.950/101	5	1	Reference
Pige	2.875/363	13	2,48	1,98-3,10
Forældres højest fuldførte uddannelse**				
Videregående	1.198/109	9	1	Reference
Erhvervsfaglig	2.772/261	9	1,07	0,85-1,34
Gymnasial	137/12	9	0,88	0,48-1,60
Grundskole	718/82	11	1,12	0,83-1,50
Familiestruktur				
Bor med begge forældre	1.874/138	7	1	Reference
Bor i sammenbragt familie	833/89	11	1,42	1,08-1,85
Bor med én forælder	2.078/227	11	1,42	1,15-1,77
Bor ikke med forældre	40/10	25	2,26	1,17-4,39
Kontakt til psykiatrien, mor				
Nej	3.758/330	9	1	Reference
Ja	1.067/134	13	1,37	1,11-1,68
Kontakt til psykiatrien, far				
Nej	4.127/380	9	1	Reference
Ja	698/84	12	1,17	0,92-1,49
Barnets sygelighed				
Ingen diagnose	2.947/261	9	1	Reference
Fysisk diagnose	1.396/128	9	1,17	0,94-1,44
Mental diagnose	229/26	12	1,53	1,02-2,31
Både fysisk og mental diagnose	253/49	20	2,55	1,86-3,50
Oplevet livstilfredshed hos barnet ved start af ophold (på en skala fra 0-10)				
Høj (7-10)	1.714/112	6	1	Reference
Middel (5-6)	1.346/116	9	1,24	0,96-1,62
Lav (0-4)	588/78	13	1,92	1,43-2,57
Ikke fået spørgeskema	789/119	15	1,18	0,90-1,55
Manglende oplysninger	388/39	10	1,66	1,13-2,45

Vægtændring				
Tabt over 5 kg	3.681/333	9	1	Reference
Tabt 0-5 kg eller øget vægt	1.031/115	11	1,17	0,95-1,46
Manglende oplysninger	113/16	14	1,75	1,02-2,99
Barnets alder ved ophold				
7-11 år	1.635/146	9	1	Reference
12-15 år	3.190/318	10	0,85	0,67-1,07

*Justeret for køn, barnets alder ved ophold, barnets sygelighed, mors og fars kontakt til psykiatrien, forældres højest fuldførte uddannelse, familiestruktur, vægtændring og oplevet livstilfredshed.

**Blandt de juridiske forældre samt voksne (ofte partnere til forældre), som barnet bor sammen med i året for opholdet på Julemærkehjem.

Tabel 4.2.15 viser, at risikoen for tegn på alvorlig psykisk mistrivsel stiger med antallet af negative faktorer, som det enkelte barn har. De mulige negative faktorer er: 1) ingen forældre med uddannelse ud over grundskolen, 2) ingen forældre, der er i arbejde, 3) barnet bor ikke med begge forældre, 4) mindst én forælder med tegn på alvorlig psykisk mistrivsel eller psykisk mistrivsel, 5) selv at have en mental diagnose, 6) middel/lav livstilfredshed, ikke fået spørgeskema eller manglende oplysninger på trivsel ved starten af opholdet, og 7) at have tabt under 5 kg/øget sin vægt eller have manglende oplysninger på vægtændring under opholdet. Eksempelvis ses det, at andelen af børn med tegn på alvorlig psykisk mistrivsel er 3% blandt børn, der ikke har nogen negative faktorer, mens den tilsvarende andel er 13% blandt børn, som har tre eller flere negative faktorer. Børn, som har to negative faktorer, har mere end dobbelt så høj risiko for tegn på alvorlig psykisk mistrivsel sammenlignet med børn, som ikke har nogle negative faktorer (jHR=2,68, 95% CI: 1,48-4,84). Risikoen stiger yderligere blandt børn, som har tre eller flere negative faktorer (jHR=3,82, 95% CI: 2,14-6,83).

Tabel 4.2.15. Hyppighed af og hazard ratioer for tegn på alvorlig psykisk mistrivsel efter ophold på Julemærkehjem i forhold til antal negative faktorer.

	Totalt antal i gruppen/Antal med tegn på alvorlig psykisk mistrivsel	Andel med tegn på alvorlig psykisk mistrivsel, %	Risiko for tegn på alvorlig psykisk mistrivsel, jHR*	95% CI
Samlet antal	4.825/464			
Antal negative faktorer				
0	349/12	3	1	Reference
1	1.204/73	6	1,68	0,91-3,09
2	1.459/141	10	2,68	1,48-4,84
3 eller derover	1.813/238	13	3,82	2,14-6,83

*Justeret for alder.

Forhold, der hænger sammen med afslutning af grundskolen

Tabel 4.2.16 viser, at de største odds for ikke at opnå alle karakterer ved afslutning af grundskolen ses for børn, hvis forældre har grundskole som højest fuldførte uddannelse, sammenlignet med børn, hvis forældre har videregående uddannelse som højest fuldførte uddannelse (jOR=2,52, 95% CI: 1,86-3,42), samt for børn med en mental diagnose, sammenlignet med børn uden diagnoser, inden de starter på Julemærkehjem (jOR=2,36, 95% CI: 1,60-3,49). Følgende andre forhold hænger tillige sammen med ikke at opnå alle karakterer ved afslutning af grundskolen: barnet bor ikke med begge forældre, barnet har lav livstilfredshed ved starten af opholdet, og barnet har tabt mindre end 5 kg under opholdet.

Tabel 4.2.16. Hyppighed af og odds ratioer for ikke at have opnået alle karakterer ved afslutning af grundskolen i forhold til social baggrund, sygelighed, vægt og trivsel blandt børn, der har været på Julemærkehjem.

	Totalt antal i gruppen/Antal, der ikke opnår alle karakterer	Andel, der ikke opnår alle karakterer, %	Odds for ikke at opnå alle karakterer, jOR*	95% CI
Samlet antal	2.758/583			
Køn				
Dreng	1.090/263	24	1,39	1,14-1,68
Pige	1.668/320	19	1	Reference
Forældres højest fuldførte uddannelse**				
Videregående	678/104	15	1	Reference
Erhvervsfaglig	1.574/327	21	1,49	1,16-1,91
Gymnasial	84/18	21	1,55	0,87-2,76
Grundskole	422/134	32	2,52	1,86-3,42
Familiestruktur				
Bor med begge forældre	1.079/180	17	1	Reference
Bor i sammenbragt familie	482/110	23	1,47	1,11-1,94
Bor med én forælder	1.170/286	24	1,45	1,17-1,81
Bor ikke med forældre	27/7	26	1,20	0,47-3,00
Kontakt til psykiatrien, mor				
Nej	2.199/436	20	1	Reference
Ja	559/147	26	1,27	1,01-1,59
Kontakt til psykiatrien, far				
Nej	2.373/480	20	1	Reference
Ja	385/103	27	1,15	0,88-1,49
Barnets sygelighed				
Ingen diagnose	1.775/353	20	1	Reference
Fysisk diagnose	725/138	19	0,98	0,78-1,23
Mental diagnose	127/51	40	2,36	1,60-3,49
Både fysisk og mental diagnose	131/41	31	1,86	1,24-2,79

Oplevet livstilfredshed hos barnet ved start af ophold (på en skala fra 0-10)				
Høj (7-10)	889/132	15	1	Reference
Middel (5-6)	661/135	20	1,45	1,11-1,91
Lav (0-4)	303/73	24	1,83	1,31-2,56
Ikke fået spørgeskema	763/203	27	1,85	1,43-2,41
Manglende oplysninger	142/40	28	1,58	1,00-2,48
Vægtændring				
Tabt over 5 kg	2.134/412	19	1	Reference
Tabt 0-5 kg eller øget vægt	573/147	26	1,38	1,10-1,73
Manglende oplysninger	51/24	47	3,09	1,68-5,68
Barnets alder ved ophold				
7-11 år	537/133	25	1	Reference
12-15 år	2.221/450	20	0,85	0,67-1,09

*Justeret for køn, barnets alder ved ophold, barnets sygelighed, mors og fars kontakt til psykiatrien, forældres højst fuldførte uddannelse, familiestruktur, vægtændring og oplevet livstilfredshed.

**Blandt de juridiske forældre samt voksne (ofte partnere til forældre), som barnet bor sammen med i året for opholdet på Julemærkehjem.

Tabel 4.2.17 viser, at andelen af børn, som har tre eller flere negative faktorer, er væsentlig større blandt børn, der ikke afslutter grundskolen med alle karakterer i dansk og matematik, sammenlignet med børn, som opnår alle karakterer. De mulige negative faktorer er: 1) ingen forældre med uddannelse ud over grundskolen, 2) ingen forældre, der er i arbejde, 3) barnet bor ikke med begge forældre, 4) mindst én forælder med tegn på alvorlig psykisk mistrivsel eller psykisk mistrivsel, 5) selv at have en mental diagnose, 6) middel/lav livstilfredshed, ikke fået spørgeskema eller manglende oplysninger på trivsel ved starten af opholdet, og 7) at have tabt under 5 kg/øget sin vægt eller have manglende oplysninger på vægtændring under opholdet. Eksempelvis ses det, at andelen af børn der ikke opnår alle karakterer i dansk og matematik er 2% blandt børn, der ikke har nogen negative faktorer, 17% blandt børn med én negativ faktor, mens den tilsvarende andel er 54% blandt børn, som har tre eller flere negative faktorer.

Tabel 4.2.17. Antal negative faktorer i forhold til at have opnået alle karakterer blandt børn, der har været på Julemærkehjem.

	Opnået alle karakterer i dansk og matematik ved afslutning af grundskolen (n=2.758)	
	Nej (n=583)	Ja (n=2.175)
Antal negative faktorer, %		
0	2	8
1	17	27
2	27	32
3 eller derover	54	33

Forhold, der hænger sammen med igangværende uddannelse i 18-årsalderen

Tabel 4.2.18 viser, at de største odds for ikke at være i gang med en uddannelse i 18-årsalderen ses for børn, hvis forældre har grundskole som højest fuldførte uddannelse, sammenlignet med børn, hvis forældre har videregående uddannelse som højest fuldførte uddannelse (jOR=2,55, 95% CI: 1,80-3,60), samt for børn, der ikke bor med begge forældre inden opholdet på Julemærkehjem, sammenlignet med børn, der bor hos begge forældre inden opholdet på Julemærkehjem (for eksempel børn, der bor hos enlig forælder, jOR=1,73, 95% CI: 1,33-2,25).

Tabel 4.2.18. Hyppighed af og odds ratioer for ikke at være i gang med en uddannelse i 18-årsalderen i forhold til social baggrund, sygelighed, vægt og trivsel blandt børn, der har været på Julemærkehjem.

	Totalt antal i gruppen/Antal, der ikke er i gang med en uddannelse	Andel, der ikke er i gang med en uddannelse, %	Odds for ikke at være i gang med en uddannelse, jOR*	95% CI
Samlet antal	2.422/370			
Køn				
Dreng	948/144	15	1,01	0,79-1,27
Pige	1.474/226	15	1	Reference
Forældres højest fuldførte uddannelse**				
Videregående	586/69	12	1	Reference
Erhvervsfaglig	1.376/190	14	1,20	0,89-1,62
Gymnasial	73/9	12	0,99	0,47-2,10
Grundskole	387/102	26	2,55	1,80-3,60
Familiestruktur				
Bor med begge forældre	959/106	11	1	Reference
Bor i sammenbragt familie	421/66	16	1,55	1,10-2,17
Bor med én forælder	1.019/192	19	1,73	1,33-2,25
Bor ikke med forældre	23/6	26	2,05	0,75-5,55
Kontakt til psykiatrien, mor				
Nej	1.927/283	15	1	Reference
Ja	495/87	18	1,06	0,81-1,39
Kontakt til psykiatrien, far				
Nej	2.084/299	14	1	Reference
Ja	338/71	21	1,32	0,98-1,78
Barnets sygelighed				
Ingen diagnose	1.570/237	15	1	Reference
Fysisk diagnose	630/93	15	1,00	0,76-1,31
Mental diagnose	110/18	16	0,99	0,57-1,70
Både fysisk og mental diagnose	112/22	20	1,40	0,84-2,31

Oplevet livstilfredshed hos barnet ved start af ophold (på en skala fra 0-10)				
Høj (7-10)	765/100	13	1	Reference
Middel (5-6)	562/85	15	1,14	0,83-1,57
Lav (0-4)	242/42	17	1,35	0,90-2,03
Ikke fået spørgeskema	742/127	17	1,31	0,97-1,77
Manglende oplysninger	111/16	14	1,04	0,56-1,93
Vægtændring				
Tabt over 5 kg	1.875/296	16	1	Reference
Tabt 0-5 kg eller øget vægt	503/66	13	0,75	0,56-1,01
Manglende oplysninger	44/8	18	1,05	0,45-2,43
Alder ved ophold				
7-11 år	434/69	16	1	Reference
12-15 år	1.988/301	15	1,05	0,77-1,43

*Justeret for køn, barnets alder ved ophold, barnets sygelighed, mors og fars kontakt til psykiatrien, forældres højest fuldførte uddannelse, familiestruktur, vægtændring og oplevet livstilfredshed.

**Blandt de juridiske forældre samt voksne (ofte partnere til forældre), som barnet bor sammen med i året for opholdet på Julemærkehjem.

Tabel 4.2.19 viser, at andelen af børn, som har tre eller flere negative faktorer, er større blandt børn, der ikke er i gang med en uddannelse i 18-årsalderen, sammenlignet med børn, som er i gang med en uddannelse i 18-årsalderen. De mulige negative faktorer er: 1) ingen forældre med uddannelse ud over grundskolen, 2) ingen forældre, der er i arbejde, 3) barnet bor ikke med begge forældre, 4) mindst én forælder med tegn på alvorlig psykisk mistrivsel eller psykisk mistrivsel, 5) selv at have en mental diagnose, 6) middel/lav livstilfredshed, ikke fået spørgeskema eller manglende oplysninger på trivsel ved starten af opholdet, og 7) at have tabt under 5 kg/øget sin vægt eller have manglende oplysninger på vægtændring under opholdet. Eksempelvis ses det, at andelen af børn, der ikke er i gang med en uddannelse i 18-årsalderen er 4% blandt børn, der ikke har nogen negative faktorer, 18% blandt børn med én negativ faktor, mens den tilsvarende andel er 50% blandt børn, som har tre eller flere negative faktorer.

Tabel 4.2.19. Antal negative faktorer i forhold til at være i gang med en uddannelse i 18-årsalderen blandt børn, der har været på Julemærkehjem.

I gang med uddannelse (herunder grundskole og forberedende uddannelse) (n=2.422)		
	Nej (n=370)	Ja (n=2.052)
Antal negative faktorer, %		
0	4	8
1	18	26
2	28	30
3 eller derover	50	36

4.3 Delprojekt 3: Social arv i uddannelse

I dette afsnit præsenteres resultaterne fra delprojekt 3, som fokuserer på, hvorvidt børn, der har været på Julemærkehjem, bryder den sociale arv i uddannelse i samme udstrækning som børn, der ikke har været på Julemærkehjem. Gruppen af børn, der ikke har været på Julemærkehjem, er udtrukket i registre i Danmarks Statistisk og har samme køn, alder, herkomst og social baggrund som de børn, der har været på Julemærkehjem (11). Resultaterne er baseret på børn, hvor mindst én af forældrene har grundskole som højest fuldførte uddannelse i 25-årsalderen. Denne gruppe er valgt, da det især er vigtigt at undersøge, hvorvidt børn, der kommer fra familier uden kompetencegivende uddannelse, kommer med i den positive udvikling med at gennemføre en ungdomsuddannelse. Gruppen af børn, hvor begge forældre har grundskole som højest fuldførte uddannelse i 25-årsalderen, er relativt lille, og analyserne er derfor kun baseret på børn, hvor mindst én af forældrene har grundskole som højest fuldførte uddannelse i 25-årsalderen.

Til belysning af social arv anvendes oplysninger om igangværende uddannelse i 18-årsalderen og højest fuldførte uddannelse i 25-årsalderen blandt børn, der har været på Julemærkehjem, og blandt børn, der ikke har været på Julemærkehjem.

I analyser om igangværende uddannelse i 18-årsalderen indgår 28.581 børn, som er født i perioden 1978 til 2001, hvoraf 6.540 er børn, der har været på Julemærkehjem, og 22.041 er børn, der ikke har været på Julemærkehjem. I analyser om højest fuldførte uddannelse i 25-årsalderen indgår 16.230 børn, som er født i perioden 1978 til 1994, hvoraf 3.638 er børn, som har været på Julemærkehjem, og 12.592 er børn, som ikke har været på Julemærkehjem (se flowdiagrammer i figur 3.2.4 og figur 3.4.5).

Igangværende uddannelse i 18-årsalderen

Tabel 4.3.1 viser, at 77% af børn med mindst én ufaglært forælder, der har været på Julemærkehjem, er i gang med en uddannelse i 18-årsalderen, mens den tilsvarende andel er 85% blandt børn, der ikke har været på Julemærkehjem. Resultaterne viser således, at flertallet af børn, også børn, der har været på Julemærkehjem, ser i 18-årsalderen ud til at have mulighed for at bryde den sociale arv i uddannelse.

Der er dog en lavere andel blandt børn, der har været på Julemærkehjem, der er i uddannelsessystemet i 18-årsalderen, sammenlignet med børn, der ikke har været på Julemærkehjem. Således ser det ud til, at børn, der har været på Julemærkehjem, i mindre grad

har mulighed for at bryde den sociale arv i uddannelse sammenlignet med børn, der ikke har været på Julemærkehjem.

Tabel 4.3.1. I gang med uddannelse i 18-årsalderen blandt børn, der har været på Julemærkehjem, og blandt børn, der ikke har været på Julemærkehjem.

	Børn på Julemærkehjem (n=6.540)		Børn, der ikke har været på Julemærkehjem, med samme køn, alder, herkomst og social baggrund (n=22.041)	
	n	(%)	n	(%)
I gang med uddannelse i 18-årsalderen*				
Nej	1.527	23	3.383	15
Ja	5.013	77	18.658	85

*At være i gang med en uddannelse defineres ved, om barnet er i gang med en forberedende uddannelse, gymnasial uddannelse, erhvervsuddannelse, videregående uddannelse eller går i grundskole.

Uddannelse i 25-årsalderen

Tabel 4.3.2 viser, at 39% af børn, der har mindst én ufaglært forælder, der har været på Julemærkehjem, bryder den sociale arv i uddannelse, det vil sige, at de enten har en gymnasial (10%), erhvervsfaglig (25%) eller videregående uddannelse (4%) som højest fuldførte uddannelse i 25-årsalderen. Blandt børn, der ikke har været på Julemærkehjem, ses det, at 58% bryder den sociale arv i uddannelse, det vil sige, at de enten har en gymnasial (19%), erhvervsfaglig (30%) eller videregående uddannelse (9%) som højest fuldførte uddannelse i 25-årsalderen.

Modsat ses det, at 59% af børn, der har mindst én ufaglært forælder, der har været på Julemærkehjem, har grundskole som højest fuldførte uddannelse i 25-årsalderen, mens den tilsvarende andel er 39% blandt børn, der ikke har været på Julemærkehjem. Det betyder således, at procentvis færre børn der har været på Julemærkehjem, bryder den sociale arv i uddannelse i forhold til højest fuldførte uddannelse i 25-årsalderen sammenlignet med børn, der ikke har været på Julemærkehjem.

Tabel 4.3.2. Højest fuldførte uddannelse i 25-årsalderen blandt børn, der har været på Julemærkehjem, og blandt børn, der ikke har været på Julemærkehjem.

	Børn på Julemærkehjem (n=3.638)		Unge, der ikke har været på Julemærkehjem, med samme køn, alder, herkomst og social baggrund (n=12.592)	
	n	(%)	n	(%)
Højest fuldførte uddannelse				
Grundskole	2.138	59	4.910	39
Gymnasial	371	10	2.450	19
Erhvervsfaglig	910	25	3.758	30
Videregående	130	4	1.174	9
Manglende oplysninger	89	2	300	2

5 Sammenfatning af resultater

I dette afsnit sammenfattes resultaterne på tværs af de tre delprojekter.

5.1 Børn på Julemærkehjem

Børn, der har været på Julemærkehjem, har oftest været dette i 10- til 12-årsalderen, og langt de fleste er af dansk herkomst. Flere piger end drenge har været på Julemærkehjem, og stort set alle børnene har overvægt; de fleste har svær overvægt. Mange af børnene har problemer med mobning, ensomhed, lav tro på sig selv og/eller dårlig trivsel i skolen, når de kommer på Julemærkehjem, og en mindre gruppe er aldrig fysisk aktive, mens en del har usunde kostvaner. Når børnene efter ti uger tager hjem fra Julemærkehjemmet, har de fleste tabt sige væsentligt, forbedret livstilfredsheden og langt de fleste forældre rapporterer, at de i familien har ændret kost- og motionsvaner.

5.2 Børn på Julemærkehjem sammenlignet med andre børn med overvægt

Børn, der har været på Julemærkehjem, har en anden social baggrund end andre børn. Flere bor således med en enlig forsørger, flere har forældre uden arbejde eller uddannelse ud over grundskole, og børn, der har været på Julemærkehjem, har tillige en højere sygelighed inden de kommer på Julemærkehjem sammenlignet med andre børn på samme alder (11). Langt de fleste børn har overvægt, når de kommer på Julemærkehjem. Sammenligner vi børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, med andre børn med overvægt på samme alder, finder vi også forskelle i social baggrund og sygelighed. For eksempel bor i alt 44% af børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, med en enlig forælder sammenlignet med 28% af børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem. Samtidig har 39% af børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, en fysisk og/eller mental diagnose inden de kommer på Julemærkehjem, sammenlignet med 21% af børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem. Også flere børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, har en forælder, som er i kontakt med det psykiatriske sundhedssystem, sammenlignet med børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem. I alt har 22% en mor, og 14% har en far, som er i kontakt til det psykiatriske sundhedssystem, sammenlignet med 13% og 8% blandt børn med

overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem. Blandt børn med overvægt, når de kommer på Julemærkehjem, har 69% svær overvægt, hvilket er væsentligt flere end blandt børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem, hvor 23% har svær overvægt. Der er desuden flere børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, der trives dårligt, når de starter på Julemærkehemmet, sammenlignet med børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem.

5.3 Kontakt til psykiatrien i årene efter et ophold på Julemærkehjem

Børn, der har været på Julemærkehjem, er i højere risiko for at komme i kontakt med det psykiatriske sundhedssystem i deres 18. leveår sammenlignet med børn, der ikke har været på Julemærkehjem (11). Sammenligner vi børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, med andre børn med overvægt på samme alder, finder vi også forskelle i kontakt til det psykiatriske sundhedssystem. Børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, har således højere risiko for at få psykiatriske problemer i årene efter opholdet sammenlignet med jævnaldrende børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem. Efter tre år har 17% af børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, således vist tegn på psykisk mistrivsel i form af at have haft kontakt til psykiater på hospital eller privat praksis, mens dette gælder 7% af børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem. Også flere børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, viser tegn på alvorlig psykisk mistrivsel i form af indlæggelse på psykiatrisk afdeling, kontakt til psykiatrisk skadestue eller indlæggelse efter selvmordsforsøg. Dette gælder tre år efter opholdet på Julemærkehjem for 6% af børnene sammenlignet med 2% af børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem. Forskellen mellem børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, og børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem, kan delvist, men ikke udelukkende, forklares med de ovenfor beskrevne forskelle i social baggrund, sygelighed (herunder mentale diagnoser hos barnet og forældres kontakt til det psykiatriske sundhedssystem) samt barnets vægt og livstilfredshed inden opholdet.

Karakteristik af børn med alvorlig psykisk mistrivsel i årene efter ophold på Julemærkehjem

Tegn på alvorlig psykisk mistrivsel er i denne undersøgelse målt ved indlæggelse på psykiatrisk afdeling, henvendelse på psykiatrisk skadestue og/eller indlæggelse efter selvmordsforsøg. Det ser ud til, at nogle grupper af børn, der har været på Julemærkehjem, har højere risiko for at få disse alvorlige kontakter til psykiatrien end andre. Særligt piger, børn med en mental diagnose inden opholdet, børn med lav livstilfredshed ved starten af opholdet og børn, som ikke bor med begge forældre, har således markant større risiko for tegn på alvorlig psykisk mistrivsel i årene

efter opholdet. Det ser tillige ud til at risikoen for tegn på alvorlig psykisk mistrivsel stiger med antallet af følgende faktorer: ingen forældre med uddannelse ud over grundskolen, ingen forældre i arbejde, bor ikke med begge forældre, har forælder med psykisk mistrivsel, har selv mental diagnose, har dårlig trivsel ved starten af ophold på Julemærkehjem og/eller ikke har et større vægttab under opholdet. En mindre gruppe af børn har ikke besvaret spørgsmål om deres livstilfredshed og/eller har ikke fået registreret vægt før og efter ophold. Disse børn er tillige i markant højere risiko for at vise tegn på alvorlig psykisk mistrivsel i årene efter opholdet på Julemærkehjem.

Børn, der er indvandret til Danmark, ser ud til at have en lavere risiko for kontakt til psykiatrien i årene efter opholdet på Julemærkehjem. Dette er ikke nødvendigvis, fordi børn med indvandrerbaggrund er i mindre risiko for at få psykisk sygdom, men kan have andre forklaringer. Vi ved, at der er få børn med indvandrerbaggrund, der har været på Julemærkehjem, og det er muligt, at disse børn ikke er repræsentative for alle børn med indvandrerbaggrund. Tillige kan børn med indvandrerbaggrund have et kontaktmønster til det psykiatriske sundhedssystem, der er anderledes end det, børn med dansk herkomst har, og som ikke kun hænger sammen med forekomsten af psykisk sygdom.

En meget lille gruppe af børn med normalvægt har været på Julemærkehjem (3% af alle børn på Julemærkehjem). Det ser ud til, at denne gruppe af børn har større risiko for tegn på alvorlig psykisk mistrivsel i årene efter opholdet, men gruppen er for lille til, at vi mere detaljeret kan se på, hvordan disse børn klarer sig.

5.4 Faglig afslutning af grundskolen

Børn, der har været på Julemærkehjem, har højere risiko for ikke at afslutte alle matematik- og danskdiscipliner i grundskolen med en karakter sammenlignet med børn, der ikke har været på Julemærkehjem (11). Sammenligner vi børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, med andre børn med overvægt på samme alder, finder vi også forskelle i, hvor mange der afslutter grundskolen med alle standpunkts- og prøvekarakterer i dansk og matematik. I alt 21% af børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, får således ikke alle karakterer ved afslutning af grundskolen sammenlignet med 10% af jævnaldrende børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem. Denne forskel ser ud til at være forklaret af forskelle i social baggrund, sygelighed (herunder barnets egen sygelighed og forældres kontakt til det psykiatriske sundhedssystem) samt barnets vægt og livstilfredshed inden opholdet.

Blandt børn, der afslutter grundskolen med alle karakterer i dansk og matematik ses, at børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, får lidt lavere karaktergennemsnit sammenlignet med børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem. Forskellen i karaktergennemsnit ser ikke ud til at kunne forklares udelukkende med forskelle i social baggrund, sygelighed (herunder barnets egen sygelighed og forældres kontakt til det psykiatriske sundhedssystem) samt barnets vægt og livstilfredshed inden opholdet. Det er dog få børn, der ikke opnår et gennemsnit på 02 i dansk og matematik ved afslutning af grundskolen – 6% af børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, sammenlignet med 1% blandt børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem.

Karakteristik af børn med øget risiko for ikke at afslutte grundskolen

Det ser ud til at nogle grupper af børn, der har været på Julemærkehjem, har højere risiko for efterfølgende ikke at afslutte grundskolen med alle karakterer i dansk og matematik end andre. Særligt børn, der har forældre uden uddannelse, børn med en mental diagnose og/eller lav livstilfredshed ved start af opholdet, har således en markant højere risiko for ikke at få alle karakterer ved afslutning af grundskolen. Det ser tillige ud til at risikoen for ikke at afslutte grundskolen stiger med antallet af følgende faktorer: ingen forældre med uddannelse ud over grundskolen, ingen forældre i arbejde, bor ikke med begge forældre, har forælder med psykisk mistrivsel, har selv mental diagnose, har dårlig trivsel ved starten af ophold på Julemærkehjem og/eller ikke har et større vægttab under opholdet. Således har over halvdelen af de børn, der ikke får afsluttet grundskolen med alle karakterer i dansk og matematik tre eller flere af disse negative faktorer.

En mindre gruppe af børn har ikke besvaret spørgsmål om deres livstilfredshed eller fået registreret deres vægt før og efter ophold. Disse børn er tillige i højere risiko for ikke at afslutte grundskolen med alle karakterer i dansk og matematik.

5.5 Uddannelse

Børn, der har været på Julemærkehjem, har højere risiko for ikke at være i gang med en uddannelse som 18-årige (11). Sammenligner vi børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, med børn med overvægt på samme alder, finder vi også forskelle i, hvor mange der kommer i gang med en uddannelse. I alt 16% af børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, er ikke i gang med en uddannelse, når de er 18 år, sammenlignet med 8% af andre børn med overvægt. Dertil kommer, at 7% af de børn med overvægt, der har været på

Julemærkehjem, stadig er i gang med grundskolen som 18-årige, mens dette gælder 3% af børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem.

Forskellen i igangværende uddannelse i 18-årsalderen ser ud til at være forklaret af forskelle i social baggrund, sygelighed (herunder barnets egen sygelighed og forældres kontakt til det psykiatriske sundhedssystem) samt barnets vægt og livstilfredshed inden opholdet.

Karakteristik af børn med øget risiko for ikke at komme i gang med en ungdomsuddannelse

Det ser ud til, at nogle grupper af børn, der har været på Julemærkehjem, er i højere risiko for ikke at være i gang med en uddannelse, når de er 18 år, end andre. Blandt unge, der ikke er under uddannelse som 18-årige, er der således flere, der har forældre uden uddannelse, og flere, der bor i sammenbragt familie eller med én forælder. Det ser tillige ud til at risikoen for ikke at være i gang med en uddannelse i 18-årsalderen stiger med antallet af følgende faktorer: ingen forældre med uddannelse ud over grundskolen, ingen forældre i arbejde, bor ikke med begge forældre, har forældre med psykisk mistrivsel, har selv mental diagnose, har dårlig trivsel ved starten af ophold på Julemærkehjem og/eller ikke har et større vægttab under opholdet. Således har halvdelen af de børn, der ikke er i gang med en uddannelse, tre eller flere af disse negative faktorer.

5.6 Social arv i uddannelse

I alt 74% af børn, der har været på Julemærkehjem, har mindst én forælder, der ikke har uddannelse ud over grundskolen. Det er lidt flere end blandt børn, der ikke har været på Julemærkehjem med samme sociale baggrund, hvor godt 60% har mindst én forælder, der ikke har uddannelse ud over grundskolen.

Når børn, der har mindst én forælder uden uddannelse, har været på Julemærkehjem og er blevet 25 år, har 39% af dem selv fået en uddannelse og dermed brudt den sociale arv i uddannelse. Blandt børn, der ikke har været på Julemærkehjem med samme sociale baggrund, er denne andel 58%. Det betyder, at færre børn, der har været på Julemærkehjem, bryder den sociale arv i uddannelse sammenlignet med børn, der ikke har været på Julemærkehjem.

Ser vi på børnene i 18-årsalderen, er 77% af børn, der har været på Julemærkehjem (og har mindst én forælder uden uddannelse), stadig i skole- eller uddannelsessystemet og er således potentielt på vej til at bryde den sociale arv i uddannelse. Det er dog færre end blandt børn, der ikke har været på Julemærkehjem med samme sociale baggrund (og har mindst én forælder uden uddannelse), hvor 85% stadig er i skole- eller uddannelsessystemet i 18-årsalderen. Det er vigtigt

at være opmærksom på, at der er en del flere børn af yngre årgange med i opgørelserne i 18-årsalderen end i 25-årsalderen (disse børn er ikke blevet 25 år, og vi kender endnu ikke deres uddannelsesstatus).

6 Diskussion

6.1 Hovedresultater

Børn på Julemærkehjem sammenlignet med andre børn

I fuld overensstemmelse med Julemærkehjemmenes formål har børn, der har været på Julemærkehjem, flere udfordringer med trivsel og vægt end jævnaldrende børn, når de starter på Julemærkehjemmet. Det er dog afgørende at være opmærksom på, at børn, der har været på Julemærkehjem, også adskiller sig på andre områder fra børn på samme alder, der ikke har været på Julemærkehjem. De har en anden social baggrund og har oftere fysiske og mentale diagnoser. Dette må formodes at have betydning for de faglige og trivselsmæssige behov, børnene har både under og efter opholdet.

Uddannelsesmæssig og psykisk langtidsprognose

Børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, har større risiko for alvorlig psykisk mistrivsel i årene efter opholdet sammenlignet med jævnaldrende børn med overvægt. Den højere risiko kan delvist, men ikke udelukkende, forklares med børnenes sociale baggrund, sygelighed (herunder barnets egen sygelighed og forældres kontakt til det psykiatriske sundhedssystem) samt barnets vægt og trivsel inden opholdet. Det tyder derfor på, at børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, på flere områder, som det ikke har været muligt at måle i denne undersøgelse, er mere udsatte end andre børn med overvægt. Dette kan muligvis forklares med, at tildelingen af en plads på et Julemærkehjem netop er betinget af, at barnet er særligt belastet eller udfordret. Vi ved for eksempel ikke, om børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, oftere har andre udfordringer hjemme, f.eks. forældre med fysisk sygdom, misbrug eller kriminalitet, eller om de i højere grad er arveligt disponeret til psykisk sygdom end andre børn med overvægt. Det kan også være, at børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, på de målte områder er endnu mere udsat end andre børn med overvægt. Vi ved for eksempel ikke, om familielivet hos børn med forældre uden for arbejdsmarkedet kan være mere udfordret hos børn, som har været på Julemærkehjem, end hos andre børn med forældre uden for arbejdsmarkedet.

Flere børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, har kontakt til det psykiatriske sundhedssystem sammenlignet med andre børn med overvægt. Dette gælder allerede et år efter opholdet på Julemærkehjem, men forskellene bliver en del større to og tre år efter opholdet. En

mulig forklaring på denne øgede forskel over tid er, at en del psykisk sygdom først opstår i ungdommen og dermed tidligst fremkommer nogle år efter opholdet på Julemærkehjem, som børnene typisk er på, når de er 10-14 år gamle.

Samlet set har næsten hvert femte barn, der har været på Julemærkehjem, været i kontakt med det psykiatriske sundhedssystem i årene efter opholdet. Denne relativt høje risiko for kontakt til det psykiatriske sundhedssystem, sammenlignet med andre børn, tyder på, at der kan være brug for en opfølgning af børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, med henblik på at sikre en god psykisk udvikling og forebygge psykisk sygdom så vidt, det er muligt. Resultaterne i denne undersøgelse tyder også på, at det er relevant at være særligt opmærksom på piger, børn med en mental diagnose inden opholdet, børn med lav livstilfredshed ved start af opholdet og børn, som ikke bor med forældre. Ideelt set kunne de alvorlige former for kontakt med det psykiatriske sundhedssystem (indlæggelse og kontakt til skadestue) undgås, ved at børn og unge med psykiske vanskeligheder følges tæt af psykologer, psykiatere og/eller modtager andre forebyggende indsatser.

Dét, at dobbelt så mange børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, ikke får alle prøve- og standpunktskarakterer i dansk og matematik ved afslutning af grundskolen, ser ud til at være forklaret med børnenes sociale baggrund, trivsel og/eller sygelighed. Det kan derfor være ekstra relevant at have fokus på faglig og almen trivsel i skolen i årene efter opholdet for børn med en mental diagnose og/eller lav livstilfredshed ved start af ophold samt for børn af forældre uden uddannelse. Dette betyder ikke, at de nævnte faktorer (f.eks. at vokse op hos forældre uden uddannelse) er årsag til, at børnene ikke får afsluttet grundskolen med alle karakterer i dansk og matematik, men faktorerne kan anvendes til at udpege grupper af børn, der har været på Julemærkehjem og er i særlig stor risiko for at få problemer ved afslutning af grundskolen.

Dét, at dobbelt så mange børn, der har været på Julemærkehjem, ikke har begyndt en uddannelse i 18-årsalderen, ser ud til at være forklaret med børnenes sociale baggrund. Det ser ud til, at det er ekstra relevant at have fokus på uddannelse efter grundskolen blandt børn, der har forældre uden uddannelse, og/eller børn, der bor i sammenbragt familie eller med én forælder. Dette betyder ikke, at dét at vokse op hos forældre uden uddannelse eller enlige forældre er årsag til, at børnene ikke kommer i gang med en uddannelse, men faktorerne kan anvendes til at udpege grupper af børn, der har været på Julemærkehjem, der er i særlig stor risiko for ikke at komme i gang med en uddannelse.

Resultaterne tyder på, at det er afgørende at være særligt opmærksom på børn med en ophobning af faktorer (indenfor social baggrund, sygelighed, trivsel og vægt) der øger risikoen for ikke at afslutte grundskolen og komme i gang med en uddannelse.

Vi ved, at lidt flere børn, der har været på Julemærkehjem, er i arbejde, når de er 18 år, sammenlignet med børn, der ikke har været på Julemærkehjem (15% versus 10%) (11), men også, at der allerede i 18-årsalderen er en del flere børn, der har været på Julemærkehjem, der hverken er under uddannelse eller i arbejde sammenlignet med børn, der ikke har været på Julemærkehjem (20% versus 7%) (11). Da vi samtidig ved, at andelen af 25-årige der har været på Julemærkehjem, der lever af overførselsindkomst (primært kontanthjælp), er 26% sammenlignet med 10%, der ikke har været på Julemærkehjem, virker det relevant at være særligt opmærksom på at opspore børn, der er i risiko for hverken at være under uddannelse eller i arbejde som 18-årige (11).

En mindre gruppe af børn har ikke besvaret spørgsmål om deres livstilfredshed og/eller fået registreret deres vægt i forbindelse med opholdet på Julemærkehjem. Disse børn ser ud til at være i særlig høj risiko for alvorlig psykisk mistrivsel i årene efter opholdet og/eller ikke at opnå alle dansk- og matematikkarakterer efter grundskolen. Det kan overvejes, hvad årsagen er til, at oplysningerne mangler. Det kan måske være børn, der trives særligt dårligt, når de kommer til Julemærkehjemmet, eller børn og familier, der er mindre motiveret for et ophold.

Social arv

Lidt færre børn, der har været på Julemærkehjem, og som har mindst én forælder uden uddannelse udover grundskolen, får en uddannelse, og færre bryder dermed den sociale arv i uddannelse, sammenlignet med børn, der ikke har været på Julemærkehjem med samme sociale baggrund. Da vi ved, at børn, der har været på Julemærkehjem, har flere udfordringer end andre børn, er det forventeligt, at de ikke i samme udstrækning som andre børn bryder den sociale arv. Der bør derfor være særligt fokus på at fastholde børn, der har været på Julemærkehjem, i uddannelsessystemet. Da børnene skal være 25 år før, at flertallet har færdiggjort deres uddannelse, er det dog børn, der i dag er voksne, der er set på i analyserne. Det er derfor muligt, at en opgørelse af at bryde den sociale arv i uddannelse vil se anderledes ud for børn, der kommer på Julemærkehjem i dag.

Analyser af igangværende uddannelse i 18-årsalderen muliggør en opgørelse, der inddrager lidt yngre fødselsårgange (1978-2001). Resultater af disse opgørelser viser, at tre ud af fire børn, der har været på Julemærkehjem, stadig er i skole- og uddannelsessystemet. Det er derfor muligt, at

børn, der har været på Julemærkehjem, i dag i højere grad bryder den sociale arv i uddannelse end tidligere. Men det er også muligt, at en del af de 18-årige børn, der går i skole eller er under uddannelse, aldrig vil færdiggøre uddannelsen. Dét, at flere børn, der har været på Julemærkehjem, stadig er i grundskolen i 18-årsalderen, sammenlignet med andre børn, kan være positivt, men bør også give anledning til særlig opmærksomhed på, at disse børn kommer videre i uddannelsessystemet.

6.2 Metodiske overvejelser

Børn på Julemærkehjem gennem mere end 25 år

Resultaterne i denne rapport er baseret på opfølgning af børn, der har været på Julemærkehjem fra 1992 til 2018. Børnene er født fra 1977 til 2009. Det, man i virkeligheden gerne vil vide, er naturligvis, hvordan langtidsprognosen er for børn, der i dag kommer på Julemærkehjem.

Opgørelser af langtidsprognoser kræver dog både, at børnene aldersmæssigt faktisk har nået den periode i livet, man ønsker at studere (for eksempel har afsluttet grundskolen eller gennemført uddannelse), og at der er nok børn i de relevante aldersgrupper. Vi studerer derfor børn, der over en årrække har været på Julemærkehjem, og for nogle af disse børn ligger opholdet således en del år tilbage. Det har ikke været muligt at tage højde for, at indsatsen på Julemærkehjem og karakteristik af børnene, der har været på Julemærkehjem, kan have ændret sig over årene.

Generelt gælder derfor, at børn, der kommer på Julemærkehjem i dag, kan vise andre resultater i fremtiden. Resultaterne om uddannelsesmæssig og psykisk langtidsprognose er således baseret på børn, der var på Julemærkehjem for 3-15 år siden, mens resultater om forhold af betydning for senere uddannelsesmæssig og psykisk langtidsprognose primært er baseret på børn, der var på Julemærkehjem for 3-10 år siden. Endelig er resultaterne om social arv baseret på børn, der har været på Julemærkehjem for 3-29 år siden.

Måling af vægt og trivsel

Det har været afgørende at få målinger af vægt og trivsel med i dette projekt, da det er to parametre, hvor vi med stor sikkerhed ved, at børn på Julemærkehjem adskiller sig fra andre børn. For børn på Julemærkehjem har vi oplysninger fra spørgeskemaer, som børnene (og for vægt personalet på Julemærkehjemmene) udfylder ved start og slut af ophold. Vi har derfor gode muligheder for at se på børnenes udvikling i vægt og trivsel under opholdet. For at kunne sammenligne vægt og trivsel og betydning heraf på længere sigt mellem børn, der har og ikke har været på Julemærkehjem, har vi inddraget Databasen Børns Sundhed. Denne database indeholder oplysninger fra sundhedsplejersker om børns trivsel og vægt ved skolestart. Det giver

en unik mulighed for at sammenligne børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, med børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem.

Der er forskel på både tidspunkt for måling og type af spørgsmål ved måling af vægt og trivsel for børn, der har været på Julemærkehjem, og børn fra Databasen Børns Sundhed. Vægt og trivsel er målt under opholdet på Julemærkehjem, det vil sige, når børnene typisk er 10-14 år gamle, mens vægt og trivsel i sammenligningsgruppen er målt ved skolestart, det vil sige, når børnene er 6-7 år gamle. Da trivsel typisk falder lidt med alderen for børn i skolealderen, kan det betyde, at vi overvurderer trivsel i sammenligningsgruppen og dermed overvurderer forskellen i trivsel mellem børn, der har og ikke har været på Julemærkehjem. På den anden side finder vi, at 20% af børnene, der starter på Julemærkehjem, falder i gruppen med "god trivsel" på trods af, at trivselsproblemer typisk er en del af årsagen til, at børnene kommer på Julemærkehjem. Det kan derfor være, at nogle af disse børn trives dårligere på andre områder end netop dem, der er spurgt til i spørgeskemaet, eller at børnene ikke har haft lyst til at rapportere deres dårlige trivsel. Hermed vil vi undervurdere trivsel blandt børn, der har været på Julemærkehjem, og dermed overvurdere forskellen i trivsel mellem børn, der har og ikke har været på Julemærkehjem.

Afsluttende er det vigtigt at være opmærksom på, at en del unge, der mistrives, ikke har kontakt til en psykiater, og at andre datakilder end registre (for eksempel spørgeskemaer) bør inddrages, hvis man ønsker en undersøgelse af de unges trivsel. Ideelt set havde vi således også oplysninger fra børnene om deres trivsel i årene efter opholdet på Julemærkehjem og ind i ungdomslivet, men disse findes desværre ikke. Som et mål for psykisk mistrivsel har vi derfor anvendt kontakt til det psykiatriske sundhedssystem. Med dette mål kan vi dog langt fra forvente at identificere alle unge med psykisk mistrivsel.

Registeropfølgning

En styrke ved denne undersøgelse er, at børnene og deres familier følges over mange år i registre om sociale forhold og sundhed. Alle børn, der har været på Julemærkehjem, er registreret af Julemærkehjemmene, og oplysninger om skole, uddannelse, social baggrund og sygelighed findes på stort set alle, da disse oplysninger er lovpligtige at indrapportere for uddannelsessteder, arbejdspladser og sundhedssystem. Dette er modsat spørgeskemaundersøgelser, hvor ikke alle deltager, og hvor svarene kan være præget af deltagernes evne til at huske tilbage i tid og lyst til at besvare spørgsmål. Ved hjælp af registerkoblinger er det også muligt at identificere børnenes forældre og dermed beskrive børnenes sociale baggrund. Dette er afgørende for at kunne undersøge, i hvor høj grad langtidsprognosen for børn, der har været på Julemærkehjem, er betinget af sociale forhold i familien.

Der er også svagheder ved registerbaserede oplysninger. Først og fremmest opgøres mere subjektive forhold som for eksempel trivsel ikke i registre. Derudover er registrene ofte af administrativ karakter og tilgodeser ikke optimalt forskningsformål. For eksempel kan børn kun have én bopælsadresse, selvom de bor halvdelen af tiden hos mor og far. Det betyder, at et barn, som bliver kategoriseret som boende hos "enlig forælder", kan have bopæl hos en enlig mor, men bor halvdelen af tiden hos far og eventuelt ny samlever og søskende.

Hvad kan denne undersøgelse svare og ikke svare på?

Undersøgelsen kan anvendes til at kortlægge, hvordan børn, der kommer på Julemærkehjem, adskiller sig fra andre børn (også andre børn med overvægt). Dette er afgørende for at sikre, at Julemærkehjem og kommuner har viden om, hvilke børn og familier Julemærkehjemmet tilbyder modtages af. Derudover identificerer undersøgelsen områder, hvor børn, der har været på Julemærkehjem, på lang sigt er i risiko for at adskille sig fra andre unge, selv når der tages højde for social baggrund, sygelighed, vægt og trivsel i barndommen. Dette er afgørende viden for, at Julemærkehjem og kommuner ved, på hvilke områder en opfølgende indsats efter opholdet er nødvendig. Endelig beskriver undersøgelsen karakteristika for børn, der har været på Julemærkehjem, og som på lang sigt er i høj risiko for at adskille sig fra andre børn med hensyn til psykisk sygdom og uddannelse. Dette er igen afgørende for, at Julemærkehjem og kommuner tidligt kan identificere de børn, der har behov for en ekstra opfølgende indsats efter et ophold på Julemærkehjem. Afslutningsvis kan undersøgelsen anvendes til at vise, i hvor høj grad børn, der har været på Julemærkehjem, er i stand til at bryde den sociale arv i uddannelse sammenlignet med andre børn med samme sociale baggrund.

Børn, der har været på Julemærkehjem adskiller sig fra børn, der ikke har været på Julemærkehjem, på mange områder - for eksempel social baggrund, sygelighed, vægt og trivsel, som er de områder, vi har målt på i denne undersøgelse. Vi har klarlagt, at det formentlig er forskelle i netop disse faktorer, der gør, at en lavere andel af børn, der har været på Julemærkehjem, afslutter grundskolen med alle karakterer i dansk og matematik, og efterfølgende påbegynder en ungdomsuddannelse. Resultaterne tyder dog på, at børn, der har været på Julemærkehjem, og deres familier, også adskiller sig fra andre børn og familier på andre områder og/eller mere, end vi kan måle på de allerede identificerede områder. Det betyder, at denne undersøgelse ikke er særligt velegnet til at vurdere langtidseffekten af indsatsen på Julemærkehjem, og at den fundne forskel i risiko for senere alvorlig psykisk mistrivsel mellem børn, der har været og ikke har været på Julemærkehjem, selv når vi tager højde for social baggrund, sygelighed, vægt og trivsel, formentlig snarere skyldes, at børn på Julemærkehjem har

flere udfordringer, og at det måske netop er derfor, de er kommet på Julemærkehjem. Denne undersøgelse anvender allerede eksisterende data fra registre og spørgeskemaer udfyldt af børn og forældre, der har erfaringer med ophold på et Julemærkehjem. For at få en dybere forståelse af, hvad et sådant ophold, også på lang sigt, betyder for de unge, kan man for eksempel interviewe unge om den betydning, de selv tillægger opholdet, og de vilkår, de har haft, eller gennemføre en spørgeskemaundersøgelse blandt unge, der tidligere har været på Julemærkehjem.

Referencer

1. Andersen MB, Thorsted A, Jezek AH, Due P, Sørensen TIA, Thygesen LC. Overvægt og svær overvægt blandt danske børn og unge. Statens Institut for Folkesundhed; 2020.
2. Jeppesen P OC, Lund L, Madsen KB, Nielsen L, Nordentoft M. Mental sundhed og sygdom hos børn og unge i alderen 10-24 år – forekomst, fordeling og forebyggelsesmuligheder. Vidensråd for Forebyggelse; 2020.
3. Pulgaron ER. Childhood obesity: a review of increased risk for physical and psychological comorbidities. Clin Ther. 2013;35(1):A18-32.
4. Afshin A, Forouzanfar MH, Reitsma MB, Sur P, Estep K, Lee A, et al. Health Effects of Overweight and Obesity in 195 Countries over 25 Years. N Engl J Med. 2017;377(1):13-27.
5. Julemærkefonden. [Tilgængelig på hjemmesiden: <https://www.julemaerket.dk>].
6. Niss NK, Rasmussen IS. Evaluering af satspuljen "Forebyggende indsatser for overvægtige børn og unge". Projekt "Øget udbytte" på Julemærkehjemmene. SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd; 2016.
7. Kelly KP, Kirschenbaum DS. Immersion treatment of childhood and adolescent obesity: the first review of a promising intervention. Obes Rev. 2011;12(1):37-49.
8. Snethen JA, Broome ME, Cashin SE. Effective weight loss for overweight children: a meta-analysis of intervention studies. J Pediatr Nurs. 2006;21(1):45-56.
9. Kobes A, Kretschmer T, Timmerman G, Schreuder P. Interventions aimed at preventing and reducing overweight/obesity among children and adolescents: a meta-synthesis. Obes Rev. 2018;19(8):1065-79.
10. Sundhedsstyrelsen. Evidens for livsstilinterventioner til børn og voksne med svær overvægt - en litteraturgennemgang; 2018.
11. Michelsen SI, Thorsted A, Krølner RF, Kristoffersen M, Thygesen LC. Når børn, der har været på Julemærkehjem, bliver voksne Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet; 2020.
12. Skovgaard A, Wilms L, Johansen A, Ammitzbøll J, Holstein B, Olsen E. Standardiseret monitorering af spæd- og småbørns helbred i de kommunale sundhedsordninger. Ugeskrift for Læger. 2018;17.
13. Goodman R. Psychometric properties of the strengths and difficulties questionnaire. Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry. 2001;40(11):1337-45.

14. Cole TJ, Lobstein T. Extended international (IOTF) body mass index cut-offs for thinness, overweight and obesity. *Pediatr Obes.* 2012;7(4):284-94.
15. Cole TJ, Bellizzi MC, Flegal KM, Dietz WH. Establishing a standard definition for child overweight and obesity worldwide: international survey. *BMJ.* 2000;320(7244):1240-3.
16. Svendsen M BC, Holstein BE. Vægtstatus i første leveår og overvægt i indskolingsalderen: temarapport om børn indskolingsundersøgt i skoleåret 2011-2012. Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet; 2013.
17. Sundhedsstyrelsen. Fysisk aktivitet - Håndbog om forebyggelse og behandling; 2018.
18. Petersson F, Baadsgaard M, Thygesen LC. Danish registers on personal labour market affiliation. *Scand J Public Health.* 2011;39(7 Suppl):95-8.
19. Jensen VM, Rasmussen AW. Danish Education Registers. *Scand J Public Health.* 2011;39(7 Suppl):91-4.
20. Danmarks Statistisk. [Tilgængelig på hjemmesiden: <https://www.dst.dk/da/Statistik/dokumentation/Times/uddannelsesdata/karakterer--fag-i-grundskolen-2020>]
21. Lynge E, Sandegaard JL, Rebolj M. The Danish National Patient Register. *Scand J Public Health.* 2011;39(7 Suppl):30-3.
22. Schmidt M, Schmidt SA, Sandegaard JL, Ehrenstein V, Pedersen L, Sorensen HT. The Danish National Patient Registry: a review of content, data quality, and research potential. *Clin Epidemiol.* 2015;7:449-90.
23. Andersen JS, Olivarius Nde F, Krasnik A. The Danish National Health Service Register. *Scand J Public Health.* 2011;39(7 Suppl):34-7.
24. Lund L, Michelsen SI DP, Andersen A. Trivsel og hverdagsliv blandt børn og unge med kronisk sygdom. Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet; 2019.